

MRAVLIČEK

NAŠIH
GENERACIJ

60

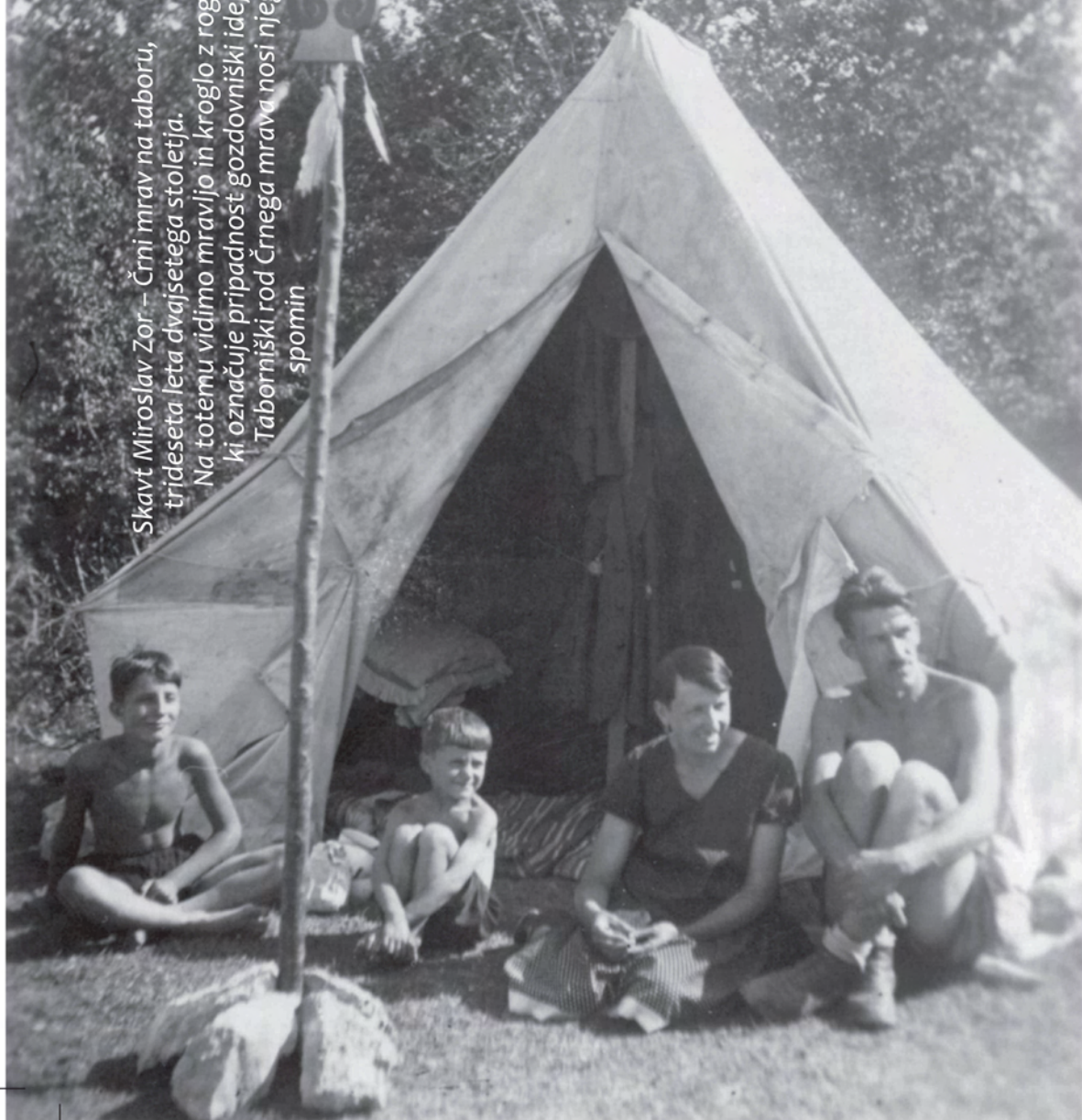
Skavt Miroslav Zor – Črni mrav na taboru,
trideseta leta dvajsetega stoletja.
Na totemu vidimo mravijo in kroglo z rogovi,
ki označuje pripadnost gozdovniški ideji.
Taborniški rod Črnega mrava nosi njegov
spomin

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

061.2:796.54(497.4Ljubljana)(091)(082)
796.54(497.4Ljubljana)(091)(082)

DRUŠTVO tabornikov Rod Črnega mrava (Ljubljana)
Mravljinček naših generacij : Rod Črnega mrava : 60 let /
urednik Marino Rován ; izbor slikovnega gradiva Mito Kristan. -
Ljubljana : Društvo tabornikov Rod Črnega mrava, 2012

1. Gl. stv. nasl. 2. Rován, Marino
260915712

Ljubljana
6. april 2012

MRÁVLJINČEK NAŠIH GENERACIJ

MRAVLJINČEK NAŠIH GENERACIJ

je izšel 6. aprila 2012 ob 60-letnici društva
v nakladi 200 izvodov

Izdalo

Društvo tabornikov Rod Črnega mrava
Rožičeva 1a, Ljubljana

Urednik

Marino Rován

Lektoriranje in izbor slikovnega gradiva

Mito Kristan

Lektoriranje

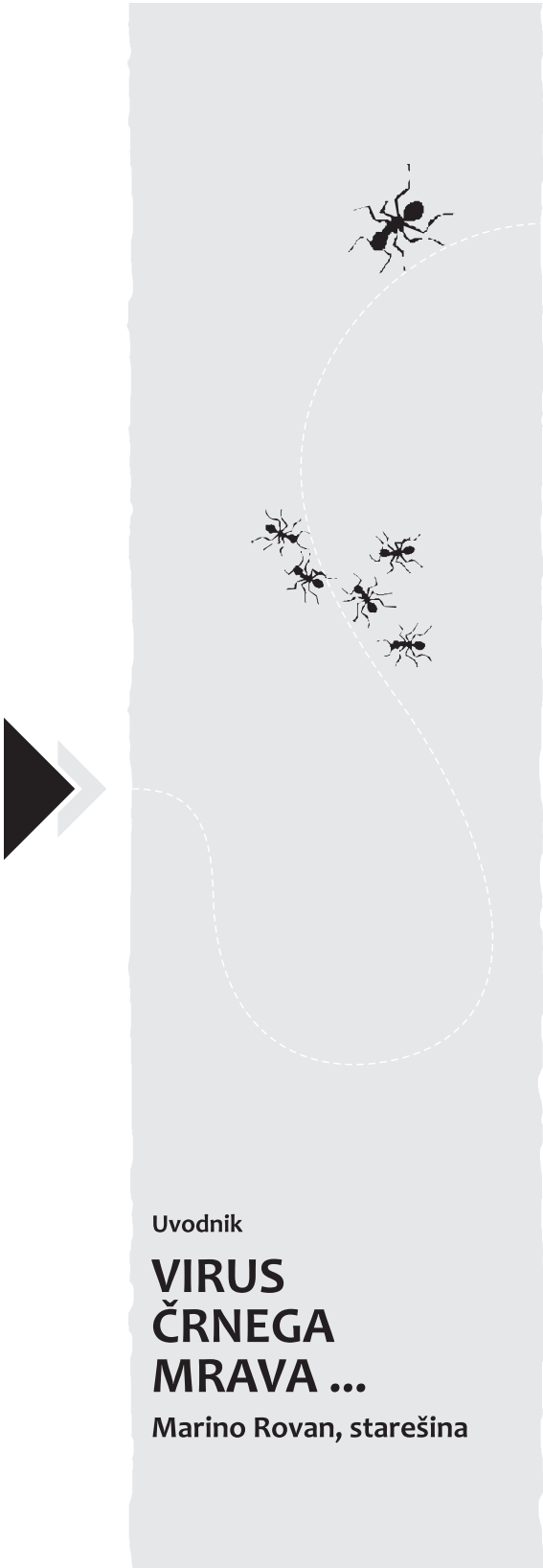
Kristina Herakovič

Oblikovanje

Tadeja Vidmar

Hvala tistim, ki so s svojimi fotografskimi in likovnimi prispevki spremljali mnoge taborniške akcije. Posebej se zahvaljujemo vsem, ki so prispevali slikovno gradivo za nastajajoči digitalni arhiv Črnega mrava: Miha Luckmann, Alenka Zavodnik Kristan, Bogomir Zorič, Jelka Byrne, Vojko Lapajne, Adolf Uhan, dr. Blaž Mesec, Jernej Stritih, Damjan Kolarič, Marino Rován, Mito Kristan, Miha Berčič, Sebastijan Kerše, Miha in Luka Jan, Miha Kolarič, David Šturm, Mateja Weisseisen in mnogi drugi. Ta izdaja je opremljena z njihovimi izdelki.

Rod Črnega mrava deluje v Mostah že od leta 1952. Še vedno učimo tehniko preživetja v naravi in med ljudmi ter močno verjamemo v pomembnost našega početja. Ponosni smo, da je naš rod med najstarejšimi v Sloveniji.

Uvodnik

VIRUS ČRNEGA MRAVA ...

Marino Rovan, starešina

Že pred leti smo nekateri sanjali, kako bomo spisali zgodovino našega rodu. Zbirali smo informacije in delali intervjue s člani, ki so bili aktivni pred leti. Ostalo je veliko dokumentov in fotografij, vendar nam zaključka v pisni obliki ni uspelo narediti. Ko smo se začeli pogovarjati o praznovanju 60. obletnice rodu, sem pomislil, da je zdaj pravi čas, da združimo moči in pripravimo pregled delovanja rodu in spomine, kot so jih videli člani skozi čas, ko so delovali v rodu. Poimenovali smo ga **MRAVLJINČEK NAŠIH GENERACIJ**. Ko sem začel pošiljati okrog dopis in nagovarjati vse, za katere sem vedel in izvedel, da so bili nekoč člani Črnega mrava, sem jih kar nekaj presenetil s tem, spraševali so me: »Kaj naj napišem?«, ali pa: »Kaj bodo pa drugi napisali, ko je bilo pa tako veliko spominov?« Vendar pa ni nihče zavrnil sodelovanja.

Tako je sedaj pred vami spominska knjižica, v kateri bo vsak našel nekaj spominov na nore, zanimive, včasih pa naporene čase, ki jih je preživel v Črnem mravu.

In zakaj VIRUS ČRNEGA MRAVA? Pred več kot petindvajsetimi leti, v času, ko so Ljubljano »krasili« različni punkovski grafiti, se je na enem od zidov pojavil tudi grafit »VIRUS ČRNEGA MRAVA«. Nikoli nisem izvedel, kdo je bil avtor tega grafita, vem pa, da ko te enkrat ta virus okuži, z njim ostaneš okužen celo življenje.

Hvala vsem, ki ste sodelovali pri nastajanju te posebne številke Mravljinka! Na koncu pa še naš citat iz poznanega besedila: Ponosni smo na to, da smo eden najstarejših rodov v Sloveniji!

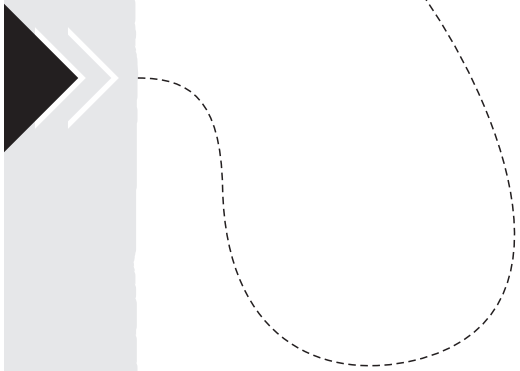
---●●●

- 2 ---- **Uvodnik – Virus Črnega mrava...** – Marino Rovan, starešina
- 4 ---- **Malo predzgodovine** – Miha Luckmann – Puma
- 8 ---- **Mravi na akropoli**
- 10 ---- **Moja taborniška pot je dolga 60 let** – Alenka Zavodnik
Kristan – Črna skvo / Babi Lenka
- 14 ---- **Utrinek iz spomina** – Stane Jančar
- 16 ---- **Moja taborniška leta** – Jelka Byrne
- 18 ---- **Mednarodna izmenjava z Rdečimi sokoli** – Bogomir
Zorič – Bogi
- 20 ---- **Kako smo taborili v starih časih** – Alenka Zavodnik
Kristan – Črna skvo / Babi Lenka
- 24 ---- **Tabor bratstva in enotnosti Ohrid '64** – Bogomir Zorič –
Bogi
- 30 ---- **Nastajanje prvega Mravljinčka** – Boris Mrak – Muc
- 34 ---- **Dnevni red tabora Visoko 1973**
- 36 ---- **Moje taborništvo** – dr. Blaž Mesec
- 42 ---- **Črni mrav nekoč...** – Radmila Pavlovič
- 46 ---- **Tabor, uresničitev mojih sanj** – Bernard Stritih
- 54 ---- **Obuvalo po meri** – Nataša Kordiš
- 56 ---- **Tam ob ognju našem** – Marta Vodeb Bonač
- 60 ---- **Oj, tabor, moj dom** – Andreja Troppan – Krota
- 62 ---- **Črni mrav ruuuuuuuulz** – Belinda Piralich
- 64 ---- **Ekološka izvidnica** – Jernej Stritih – Jerry
- 70 ---- **STPM** – Damjan Kolarič – Daki
- 74 ---- **Enkrat črni mrav...** – Robert Golavšek
- 76 ---- **Mravovski duh in struktura rodu v zlatih letih** – Damjan
Kolarič – Daki
- 84 ---- **Pogled iz kuhinje RČM** – Brigita Rovan
- 86 ---- **Slike mojih časov** – Mito Kristan
- 92 ---- **Taborniki so mi spremenili življenje** – Luka Jan
- 98 ---- **Lepi spomini na taborniška leta** – Barbara Simonič
- 104 ---- **Črni mravi v duhu velikih tehnoloških in tehničnih
sprememb** – Rok Zaletel – Cigi
- 108 ---- **Štiri generacije** – Nataša Kordiš
- 112 ---- **Hribovski izleti 2011/12** – Miha Jan – Majki
- 114 ---- **Kaj je Gozdovniški izziv** – Denis Šturm
- 118 ---- **Moja taborniška pot** – Matej Plestenjak

KAZALO

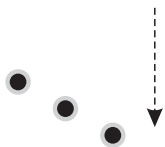
MALO PREDZGODOVINE RODU ČRNEGA MRAVA

Miha Luckmann – Puma

Rad bi predstavil dogodke, ki so se zgodili še pred ustanovitvijo taboriške organizacije in so kasneje privedli do ustanovitve Rodu Črnega mrava.

Bilo je v začetku petdesetih let prejšnjega stoletja, to je približno pet let po koncu druge svetovne vojne. Takrat sem bil star 13 let. Živel sem s starši v Ljubljani v bližini takratne tovarne baterij ZMAJ poleg železniške proge. V tistem času otroci nismo imeli kakšnih posebnih možnosti za zabavo, kot jih imajo sedanji otroci. Med šolskimi počitnicami smo se s prijatelji cel dan podili po naši in sosednjih ulicah, po železniškem nasipu, se šli Indijance ali skrivalnice, ali pa smo se igrali »kozy klamf«, včasih malo porabutali na sosedovem vrtu in se seveda tudi stepli z otroki iz sosednje ulice. Skratka, imeli smo se lepo. Ko pa ni bilo počitnic, je bilo prostega časa seveda manj, pa tudi dnevi so bili krajši, zato smo se zbirali v »Rdečem kotičku«, ki je bil po ruskem vzorcu organiziran tudi v naši četrti. To je bil prostor nekdanje nacionalizirane trgovine. Soba je imela neposreden dostop z ulice. Tu smo se pogovarjali in igrali različne igrice.

Za popestritev sem enkrat prinesel tja lutko – marioneto, ki sem jo našel doma. Oče je imel doma nekaj lutk, ki jih je izdelal še pred vojno. Bila je visoka približno 40 cm, lepo izdelana in z vrvicami se jo je dalo zelo lepo voditi. Prijatelji so bili navdušeni. To je opazil tudi nekdo od starejših, ki so včasih prišli pogledat, kaj se dogaja. Na četrtnem odboru ----●●●

so se odločili, da bi bilo dobro, če bi otroke bolj organizirano zaposlili in lutkarstvo se jim je zdelo zelo primerno za to. Dodelili so nam mentorja, Bineta, ki je bil takrat star približno 30 let in je bil zaposlen na železnici. Imel je velik smisel za organizacijo naše dejavnosti in tudi zelo lepo je risal. Tako smo se vsi začeli ukvarjati z lutkami. Jaz sem prinesel še ostale lutke od doma, Bine je risal kulise, kar pa je lutk zmanjkalo za posamezne igrice, smo jih postopoma izdelali sami. Na koncu smo imeli preko 30 marionet. Starejši so poskrbeli, da so nam izdelali razstavljen oder, s katerim smo uprizarjali lutkovne predstave po raznih večjih prostorih v naši četrti pa tudi izven nje. Bili smo prav zasvojeni z lutkarstvom in vsi smo zelo pridno sodelovali.

Starejšim je bila naša prizadevnost tako všeč, da so začeli razmišljati, kako bi nas za prizadevno delo na nek način nagradili. Pa se je spomnil naš Bine, ki je bil pred vojno skavt, da bi morda poskusili organizirati taborjenje. Idejo so sprejeli, mi smo bili navdušeni in poleti leta 1951 smo odšli taborit. Tabor smo imeli na položnem pobočju kakih 500 m nad umetnim jezerom pod Stolom, nad Žirovnico. Blizu je bila neka stara planinska kočica, kjer smo imeli kuhinjo. Bilo nas je okrog 20. Postavili smo tri šotore, v majhni vdolbini na terenu pa smo uredili prostor za taborni ogenj in v bližini drog za zastavo. Malo stran v gozdu smo si napravili latrino.

Bili smo sami mestni otroci, ki smo

poznali življenje v »divjini« samo iz

indijanaric Karla Maya, zato je bila to za nas čudovita izkušnja. Stran od staršev in to v naravi – takrat res še neokrnjeni – to je bilo več, kot smo pričakovali. Bine nas je učil prvih skavtskih veščin: kako zakuriti ogenj, kako uporabiti in pravilno zavezati posamezne vrste vozlov, kako hoditi tiho po gozdu in opazovati naravo in redke živali, ki so se nam pokazale. Bine nam je izposloval na postaji milice v Žirovnici dovoljenje, da smo lahko šli tudi na izlet proti vrhu Stola, saj je bilo to takrat v obmejnem pasu, kjer je bilo gibanje močno omejeno. Dovolili so nam le malo višje od karavle mejne policije, vendar je bilo to za nas več kot dovolj. Takrat sem videl prvič v življenju tudi planike, ki so cvetele v naravnem okolju. Pa koliko jih je bilo, saj je bilo gibanje tam za običajne planince prepovedano in so lahko neovirano rasle.

Spomnim se svoje prve straže, ki sem jo imel takoj prvo noč, in sicer od polnoči pa do jutra. Moj predhodnik mi je pustil goreti majhen ogenj, da sem se lahko grel, saj je bilo kljub poletju ponoči na tisti višini precej hladno. Svojo stražo sem začel zelo pogumno, saj sem bil star že skoraj 14 let. Potem pa sem naenkrat zaslišal čudne, za mestnega otroka nenavadne zvoke in poguma je skoraj zmanjkalo. Naložil sem na ogenj, da je vzplapolal in »odganjal morebitne zveri«, vendar so se razni nepoznani šumi kar nadaljevali. Naenkrat je začelo pokati še v bližini, zdelo se mi je kakih 30 metrov od ognja in bilo me je že kar

6

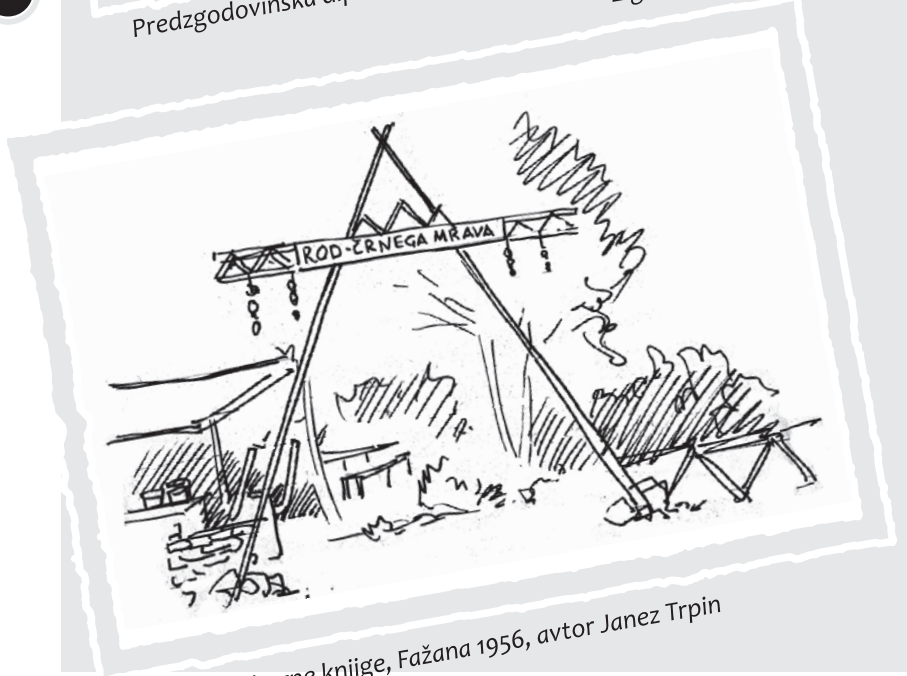
Predzgodovinska diploma

Vesti iz enot
Ljubljana. V aprilu je bil v Mostah ustanovni občni zbor rodu Crnega mrava (Miroslava Zora). Tvorita ga družini Viharnikov in Samorastnikov, ki sta bili prej vključeni v Zmajev rod. Novi rod je pripravil štiri-dnevno taborjenje v Ratečah za sedemdeset tabornikov.

Iz revije tabornikov in ljubiteljev narave »Tabor«, št. 4-5, l.1952, str. 66

Žig družine Viharniki

Risba iz taborne knjige, Fažana 1956, avtor Janez Trpin

strah. Še sem naložil na ogenj in vstal ter gledal v tisto smer, vendar se nisem upal iti pogledat, kaj se dogaja. Kar naenkrat pa je začelo rahlo pokati tudi v neposredni bližini ognja. Tam je rasla majhna smrečica, vendar nisem videl, kaj bi to bilo, pogledati pa si tudi nisem upal. Postavil sem se tako, da je bil med mano in smrečico ogenj, in tako sem se počutil bolj varnega. K sreči je bilo pripravljeno dovolj kurjave, da sem lahko nalagal na ogenj, vse dokler se ni zdanilo. Z dnevno svetlobo se mi je vrnil pogum in najprej sem ugotovil, da je tisto bolj oddaljeno pokanje povzročala naša zastava, ki je plapolala v močnem vetru. Ko se je popolnoma zdanilo, sem ugotovil tudi vzrok pokanja pod smrečico. Eden od naših je pod njenimi vejami pustil majhen boben, ki je zaradi segrevanja, saj sem dobro nalagal na ogenj, začel spuščati čudne zvoke. Ko je bil čas za vstajanje (ob 6h), sem zbudil cel tabor in se pohvalil, da je bilo ponoči vse v redu in da me ni bilo nič strah.

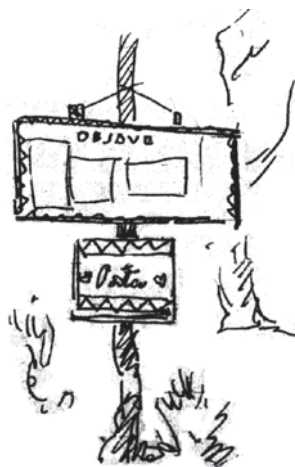
Taborjenje je trajalo dva tedna in vedno bolj smo se privajali na življenje v naravi in vedno bolj smo bili navdušeni. Spraševali smo našega Bineta, kako bi lahko tudi pri nas zopet oživili skavtsko organizacijo, saj smo si vsi želeli, da bi lahko tudi drugo leto šli taborit. Nekega dne je nato Bine odšel v Ljubljano in ko se je popoldne vrnil v tabor, nas je razveselil z novico, da se je ustanovila tudi v Sloveniji taborniška organizacija.

Domov smo se vrnili vsi srečni in za-

dovoljni, polni novih spoznanj in pričakovanj za prihodnje. Še smo se ukvarjali z lutkami, vendar smo vedno bolj razmišljali o taborjenju v naslednjem letu.

To se je tudi zgodilo in leta 1952 smo ustanovili taborniško družino »Viharniki«, ki je nato prerasla v Rod Črnega mrava. V stavbi »Meksika« na Njegoševi ulici smo dobili svoj prostor, ki je postal naše novo zbirališče, saj smo tam preživljali ves naš prosti čas. Lutke so ostale v omarah, enako tudi kulise. Kam so se nato porazgubile, ne vem, vendar me to takrat ni več zanimalo, saj je bilo takrat zame taborništvo najpomembnejša stvar. Sedaj mi je seveda žal zanje, vendar ni več pomoči. Tudi od prvotne skupine lutkarjev je nekaj otrok odpadlo, prišli pa so novi taborniki in taborništvo je zaživelelo v polnem razmahu. Nadaljnje dogajanje pa je že znano.

7

Risba iz taborne knjige, Fažana 1956, avtor Janez Trpin

Črni mravi v Grčiji, 1954

8

Med drevjem je stal naš tabor, 1954

MRAVI NA

Obiskali so tudi
predstavo v starem
gledališču v Epidaurusu.
Na sliki prepoznamo
ustanovna člana rodu,
brata Erklavec v družbi tabornic,
tabornikov in grškega skavta.
Levo Pavle – Volk
in desno Albin – Som.
V sliko je vključen
Somov gozdovniški podpis.

POTOVALNI TABOR
ČRNEGA MRAVA
* *
GRČIJA 1954

9

AKROPOLI

MOJA TABORNIŠKA POT JE DOLGA 60 LET

Alenka Zavodnik Kristan –
Črna skvo/Babi Lenka

Ne vem, kako naj začnem in nadaljujem. Veliko bolj ali manj lepega se je zgodilo v tem času, od začetka do danes; nekaj spominov se je ohranilo, nekaj izgubilo. Moja pot je bila raznolika in pestra. Vedno je bila polna želja po bivanju v naravi v vsakem letnem času, po pohodih v planine, gozdove in na taborjenja, kar me še do danes ni zapustilo.

Spomladi l. 1952 sva šli z mamo na neko predavanje na ljubljansko univerzo. Pokojni profesor Pavel Kunaver je govoril o gibanju skavtov in gozdovnikov v svetu in v Sloveniji pred II. svetovno vojno. Svojo pripoved je okrepil z nekaj diapozitivi in kratkim filmom. Napovedal je, da se bodo tisti čas organizirale prve skupine ljubiteljev taborjenja v Zvezi tabornikov Slovenije. V Ljubljani najprej na Klasični gimnaziji – Zmaji, v Mostah pa Črni mravi. Takoj sem se odločila, da se čim prej pridružim tabornikom. Tako sem sredi maja poiskala taborniško sobo družine Viharniki, ki je delovala v veliki hiši Meksiko, zraven sedanje Urgence Kliničnega centra na Njegoševi cesti.

Potem se je začelo zares. Štela sem dobrih 15 let. Sobotni popoldanski sestanki v taborniški sobi (dopoldne smo še imeli šolo), nedeljski pohodi na Golovec, Rašico in Katarino, na Rožnik in za Savo v Tomačevo in Gmeljne, prvi veliki tabor v Završnici pod Stolom, kjer sem dobila svoje taborniško ime – Črna Skvo (indijanska žena), zaradi dolgih črnih kit in traku s peresom v laseh. Tja smo se vedno radi vračali na taborjenja. -----●●●

Vodstvo RČM me je l. 1953 poslalo na jugoslovanski tabor na Ohrid. Bilo nas je trideset Slovencev, po eden ali dva iz vsakega rodu. Izvidniki iz Srbije in Makedonije so bili naši sosedje. Spletlo se je mnogo prijateljstev in potem smo si še nekaj let dopisovali.

Leta 1954 pa so šli Črni mravi prvič v tujino – v Grčijo. To je bilo za vse veliko doživetje. Potovanje z vlakom skozi celo Jugoslavijo in dalje v deželo starodavne kulture je bilo spet polno srečanj z ljudmi, s pokrajinami in z zgodovino.

Naslednja leta so bila polna učenja (gimnazija, gozdarska fakulteta) in krajših potepanj. Zgodili so se vse-slovenski tabori na Ostrožnem pri Celju, v Ljubljani na travnikih nasproti živalskega vrta in pohod v Kumrovec. Krajša taborenja so bila v Bohinju, Pacugu pri Fiesi, Velikih Laščah in Iškem Vintgarju, pa še kje. Potikala sem se po hribih, gozdovih in različnih taborih drugih rodov. Povsod so se sklepala nova poznanstva in prijateljstva.

Končala sem študij gozdarstva, se zaposlila, si ustvarila družino in taborništvo za nekaj let postavila na stranski tir.

Sredi 70. in 80. let prejšnjega stoletja oz. tisočletja sem se z obema sinovoma pridružila Zmajevcem, ki so delovali na OŠ v Starem Vodmatu. Kar 8 let smo se aktivno družili na različnih akcijah, pohodih in taborjenjih, kjer smo doživeli veliko vznemirljivega, lepega in tudi žalostnega.

Spet je sledilo nekajletno zatišje v aktivnem sodelovanju s taborniki. Vsako pomlad in v začetku poletja me je zgrabilo silno hrepenenje po ponovnem pravem taborniškem življenju z nočnimi stražami, tabornimi večernimi ognji in jutranjimi zbori. V časopisih sem spremljala redke taborniške novice in sanjara o življenju pod šotori sredi gozdnih jas.

Spomladi l. 1997 sem se le opogumila in si prišla ogledat propagandni tabor Črnih mravov na Kodeljevem ob Grubarjevem prekopu Ljubljane. Z veliko tremo sem se predstavila vodji, Mitu Kristanu, in povedala, kdo sem. Sledilo je presenečenje, potem sta me odkrila Marino in Daki.

Tako se je začelo moje tretje obdobje aktivnega taborništva, ki še vedno traja.

Sledili so tabori v Brkinih na Klivniku ob čudovitem jezeru in v Kozjanah ob mali rečici s skrivnostnimi tolmunimi. Na tabor ob Kolpi pod Kostelom pa sem prvič pripeljala takrat 6-letno vnučico Tajo in jo za vedno okužila s taborništvom.

Ko sem se v teh dneh v mislih sprehajala po vseh letih moje dolge taborniške poti, sem uvidela, koliko mi je prav taborništvo darovalo. Od mladostnega prešernega druženja, vodenja skupin in organiziranja raznih srečanj, lepih, a hudih doživetij, dokončnih slovesov prijateljev do zdajšnjih umirjenih in veselih druženj z »mojimi« mravljinci, od katerih večina še ni bila na svetu, ko sem jaz že bila ena pridna mravljica naše

Dve Alenki iz voda »Jelen«

12

Vod »Jeleni«, 1952

Taborjenje v Završnici pod Stolom, 1957

ga rodu – naših Črnih mravov. Vedno sem bila ponosna nanje in bom do konca, dokler bom lahko migala in živela. Potem bom pa z oblakov gledala na naše dolgoživo in veselo mravljišče, ki bo, upam še dolgo, dolgo obstajalo, tako da bo doživelo tudi stoletnico.

Lepe pozdrave vsem mravljicam in njihovim družinam.

Risba iz taborne knjige, Fažana 1956, avtor Janez Trpin

Petek 31. VII. 1953.

Dnevni red
 ob 6^h ustojanje
 ob 6^h-7^h telovadba, pospravnostje, igranje, zbor
 od 7^h-8^h zajtrk
 od 8^h-12^h izlet k Savici
 od 12^h-13^h kosilo
 od 13^h-14^h počitek
 od 14^h-18^h vodne igre
 od 18^h-19^h praznik
 od 19^h-20^h večerja, zbor
 od 20^h-22^h taborni ogledj
 ob 22^h spavajo

Dnevni red tabora v Bohinju, 1953

Risba iz taborne knjige, Bohinj 1953

Iz dnevnika Črne skvo, 1953

UTRINEK IZ SPOMINA

Stane Jančar

Novice se prenašajo preko mladih. Ponosen sem na vnukinjo, ki je postala članica "našega" rodu.

Bojim se, da ne bom prispeval k vedenju o Rodu Črnega mrava, saj štejem ravno toliko let kot rod sam. Spomini so zbledeli in tudi fotografij nisem našel.

Član sem bil od leta '61 do '64, morda '65. leta. Tudi vodnikov se medlo spominjam. Moji sotaborniki Dečman Logonder in Židan so že pokojni.

Dobro pa se spominjam poletnega tabora Črnega mrava v Žireh leta '62 ali '63. Taborili smo nad tovarno Alpina Žiri, pod Žirkom. Poljanska Sora tam zavija čez travnik in ga deli na dva dela. Na spodnji strani smo imeli tabor Črni mravi, nad vodo pa Sivi volkovi iz Savskega naselja.

V takratni revščini smo dobili precej hrane od Društva prijateljev mladine, ki je imel zraven tovarne nekakšen dom za mlade. To je bil eden lepših počitniških mesecev moje mladosti.

Aktivnost v Rodu Črnega mrava sem kasneje zamenjal za šport, še kasneje sem se posvetil letalstvu in padalstvu, po vojaščini pa družini in kriminalistiki. Tako je ta rod ostal lep del spomina na otroštvo. Aktivnost Črnega mrava sem spremljal preko nekaterih vodnikov, ki so moji prijatelji.

Risba iz taborne knjige, Fažana 1956, avtor Janez Trpin

Izlet čete Viharniki, 1963

MOJA TABORNIŠKA LETA

Jelka Byrne

Kam so se izgubili spomini?

Pogledam nekaj fotografij in se počasi spomnim prvega taborjenja. Bilo je v času prvomajskih počitnic, najbrž leta 1959. Na Njegoševi 6 smo na cizo, ki si jo je Ivan nekje sposodil, naložili šotore, lesene poljske postelje, železen okvir za kuho in še več taborne krame. Odšli smo po Titovi cesti v Sračjo dobrovo (proti Rašici) in se ob potoku utaborili. Nikomur nismo bili v napoto, povsod smo bili dobrodošli. Nagajal nam je le dež, kar je za prvi maj običajno. Udeležili smo se tudi prvomajske parade v Ljubljani.

Leta 1964 je skupina švicarskih Rdečih sokolov letovala ob jugoslovanskem morju. Svoje počitnice so hoteli podaljšati, pa jim je zmanjkalo denarja. V pisarni Zveze tabornikov Slovenije so jim predlagali, naj se pridružijo tabornikom Črnega Mrava, ki smo takrat taborili v Ribnem pri Bledu. Bili smo jih veseli in sklepala so se prijateljstva. Spomnim se, da sem takrat svoj pas s kovinsko sponko – z znakom ZTS – zamenjala za pas z znakom Rdečih sokolov s posvetilom in podpisom lastnika.

Predlagali so nam, naj pride naša skupina prihodnje leto k njim v Švico za tri tedne. Zmenili smo se tudi, da čez dve leti oni spet pridejo na naš tabor, ki je bil tistega leta v Strunjenu. V Švici smo se najprej ustavili v Zürichu, kjer smo živeli po domovih naših gostiteljev. Tam sem prvič jedla muesli, ki je bil daleč od današnjih mueslijev – bil je bolj sladica kot ----●●●

instant jutranji obrok.

Drugi del obiska smo preživeli na taboru blizu Berna, kjer so bili tudi Rdeči sokoli iz francoskega in italijanskega dela Švice. Zanimivo je bilo, da so imeli Francozi za šotore kar indijanske tipije.

Nato smo se z železnico odpeljali po slikoviti progji skozi St. Gothard v italijanski del Švice, v Ticino, kjer smo ostali še en teden. Naši gostitelji, člani Rdečih sokolov, so bili povsod zelo pozorni in so nam z veseljem razkazovali naravne in kulturne znamenitosti.

Nekateri med nami, posebno Vida, smo imeli še dlje časa pisne stike z njimi. Bogi in jaz sva bila naslednje leto povabljeni na tabor evropskih Rdečih sokolov, ki je bil v lepi dolini blizu Spittala v Avstriji. Tja sva šla na avtoštop, saj so bile mednarodne vozovnice na železnici za naju predrage. Tam sva ostala dva dneva, nato nama je španski »sokol« ponudil vožnjo do slovenske meje v svojem avtomobilu.

Naštela sem le nekaj utrinkov iz tistih prijetnih let. Svoje govorijo tudi fotografije.

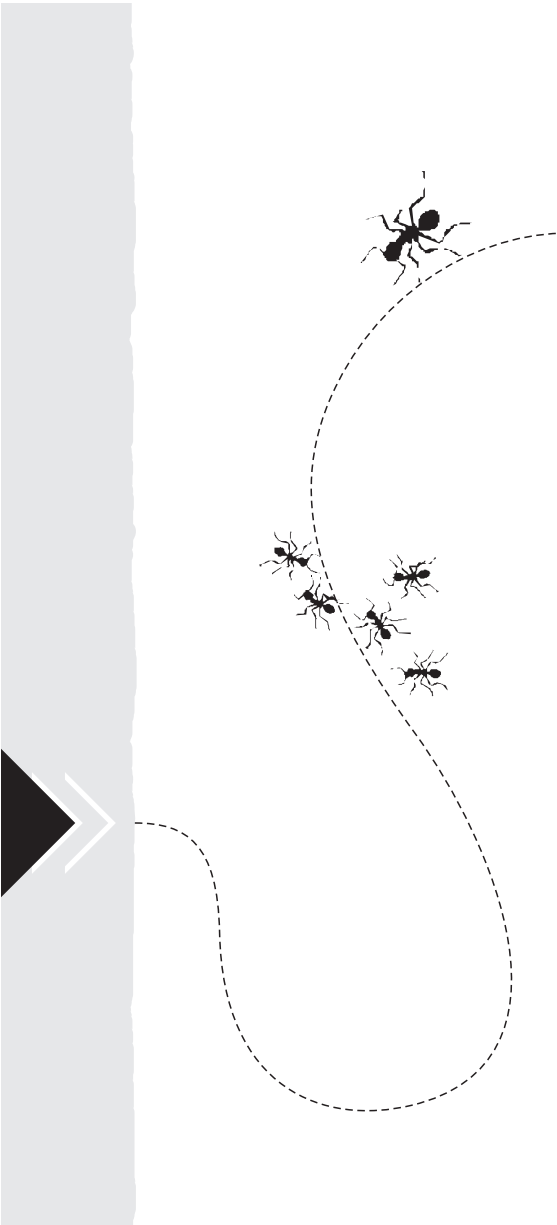
Jelka in Lida, Letuš 1961

Taborniška kočica Breza, 1959

Čebelice na mnogoboju, okoli 1960

MEDNARODNA IZMENJAVA Z RDEČIMI SOKOLI

Bogomir Zorič – Bogi

V letu 1965 smo se dogovorili z Rdečimi sokoli iz Švice, da naredimo člani Črnega mrava in Savskega odreda izmenjavo skupin. Vodja akcije je bila Jelka Drobnič.

V mesecu juliju se nas je 13 članov Črnega mrava in 12 članov Savskega odreda odpeljalo v Švico, v Zürich. V mestu smo se nastanili pri družinah Rdečih sokolov, ki so nas zelo lepo sprejeli.

V Zürichu smo bivali teden dni. Vsak dan smo se dobili vsi skupaj in člani Rdečih sokolov so nam razkazovali znamenitosti. Obiskali smo živalski vrt, se popeljali z žičnico preko jezera in potem po njem s policijskimi čolni. Opravili smo tudi izlet v gore – takrat sem bil prvič v čevljih – špičakih na višini več kot 2000 metrov in to zato, ker nisem pričakoval, da bomo šli z osebnimi avtomobili tako visoko.

Iz Züricha smo se odpravili v Belp v bližino glavnega mesta Bern, kjer so imeli postavljen tabor Rdeči sokoli iz francosko govorečega dela Švice (tako da so vsi govorili samo francosko). Tu so nas nastanili v dveh indijanskih šotorih, tipijih, fante in dekleta ločeno. Na taboru smo spoznali, kako poteka življenje v taborih Rdečih sokolov. Podobno je bilo našem. Iz tabora smo se odpravili tudi v gore in se povzpeli nad 3200 m visoko.

Zadnji teden v Švici smo preživel v novem počitniškem domu Rdečih sokolov v bližini Lucerna. Tu smo bili prvi gostje. Z nami je bil samo en član ----●●●

Rdečih sokolov – Max, ki nas je vodil po ogledih. Tako smo si ogledali kraj Lugano in njihovo jezero, po katerem smo se popeljali z »ladjo«.

Čas je hitro minil in odpravili smo se domov, kje smo se pričeli pripravljati na povratni obisk Rdečih sokolov pri nas. Obiska nismo pričakali naslednje leto, temveč v letu 1967.

Leta 1967 so nam švicarski Rdeči sokoli vrnili obisk. Na našo žalost pa niso prišli tisti člani, pri katerih smo

bili mi. Vseeno smo jih pristrčno sprejeli. Prvi teden so bivali pri naših družinah v Ljubljani. Razkazali smo jim mesto in jih popeljali v Postonjsko jamo in na Bled.

Zadnja dva tedna smo odpeljali naše goste na tabor v Pacug – Strunjan, kjer smo skupaj ob kopanju in izletih v obmorska mesta (Piran, Portorož in Koper) ter ribolovom na čolnih preživelih 14 lepih dni.

Odprava v Švico, 1965

KAKO SMO TABORILI V STARIH ČASIH

...

**Alenka Zavodnik Kristan –
Črna skvo/Babi Lenka**

**... ko še ni bilo spalnih vreč,
armafleksovih podlog za spa-
nje in plinskih štedilnikov.**

Ja, kar šlo je. Držali smo se nasvetov starejših skavtov in gozdoznikov, ki so bili objavljeni v drobnih knjižicah in nekaterih Taborih. Spali smo na narezanih in zloženih smrekovih vejicah ali na kupih orlove praproti. Na večjih taborih smo iz krajnikov napravili nekakšne nizke odre, in če je bilo na kakšni bližnji kmetiji kaj slame odveč, smo napolnili vreče iz jute – slamarice. Na pohodih in bivakih smo spali v senu na velikih senikih po vnaprejšnjem dogovoru z lastnikom, ali pa tudi ne, če nas je iz listnatega bivaka pregnal dež. Bilo je kar pestro, a preživeli smo. Mlajši taborniki so se potem še dolgo hvalili v šoli svojim prijateljem. Sicer pa se take nočitve dogajajo še dandanes, le da so v igri armafleksi. Namesto spalnih vreč so nas spremljale bolj kosmate odeje, ki smo jim rekli koci. Pa oblekli smo vse, kar smo imeli. Kar se dogaja še tudi zdaj, ko so na voljo dobre trenirke. Saj veste – na našem ljubem Klivniku so lahko noči ledeno mrzle...

Plinski štedilniki! To je to! V starih časih je bilo treba zgraditi iz kamnov dober štedilnik, da je lahko držal velike lonce. Po navadi smo položili čez kamnite temelje kako železno ploščo iz odsluženega domačega štedilnika, ali pa smo kuhali in pekli kar v brzoparilnikih. Tako sem nekoč na manjšem taboru v Završnici (14 taborečih) na takem kamnitem

----●●●

ognjišču z železno ploščo z dvema »rinkama« (luknjama), v dveh ponvah hkrati spekla 120 palačink. Ekipa je bila zelo usklajena. Eden je stalno nalagal na ogenj, jaz sem pekla palačinke, tretji jih je mazal z marmelado in četrti zvijal in zlagal v dve veliki kozici. Pojedli smo jih na mah – takoj! Še kaj bi se našlo kuharsko zanimivega – sicer se vse dogaja v mnogih različicah še dandanes. Ja, še o pomivanju posode. To je bilo nekaj posebnega. Po navadi smo pomivali velike sajaste lonce kar v bližnjem potoku in odrgnili s peskom, enako tudi menažke. Odpadke smo odlagali v odpadne jame, ali pa odvažali na kakšno kmetijo za pujsje.

Ah – taborni ognji! Ogenj je gorel vedno, tako kot še zdaj. Vsak večer smo se zbrali in prepevali taborniške, partizanske in posebno radi naše slovenske narodne pesmi, ki smo jih znali vsi. Na enem od taborov v Završnici pod Stolom se je rodila

malce spremenjena taborniška, a čisto naša mravovska himna. Edini, ki se še spominja tega dogodka, je Miha Luckmann – prvi in edini še živeči tabornik iz obdobja rojstva našega rodu ČRNI MRAV, 6. aprila l. 1952.

Vse naše taborno življenje je bilo bolj enostavno. Ni bilo avtomobilov za dovažanje zalog za kuhinjo, vodo smo še lahko pili kar iz potokov, ni bilo mobilnih telefonov za obveščanje in še marsičesa, kar danes olajšuje vsakdanje življenje. Po kruh in v trgovino je bilo treba iti kar peš ali celo s kolesom in vse prinesiti na hrbtih – pa je kar šlo.

Vedno, kadar je bila priložnost smo se taborniki Mravi radi zblížali in bežali iz mesta ven, v naravo, ki nas je po svoje učila živeti v njej. In še danes je tako, kot pravi moja Taja: »Narava ima vedno prav«. In upam, da bodo Mravi še naprej tako zvesti svojim načelom, kot so od nekdaj bili.

Bile smo zelo dobre volje in izlet
 ne more je poročil. Nečisto! Menda jame!
 Čer hribi in dolino,
 ureiti je nos,
 obval domovino,
 Jelenov meš vod!
 Jetrbenk
 Metka Brogmik
 Jofic Metko

Iz dnevnika Črne skvo: izlet voda »Jeleni« na Jetrbenk, 2. 5. 1953

Stara "hivna" "CRNEGA MRAVA

Bojema na taboru družine
VIHARNIKI na taboru v
Završevci 1957

Dviga plamen se iz sveče
iz šotora našega,
ki pod svetlo mirno spata
zaraven mravljišču velikega.

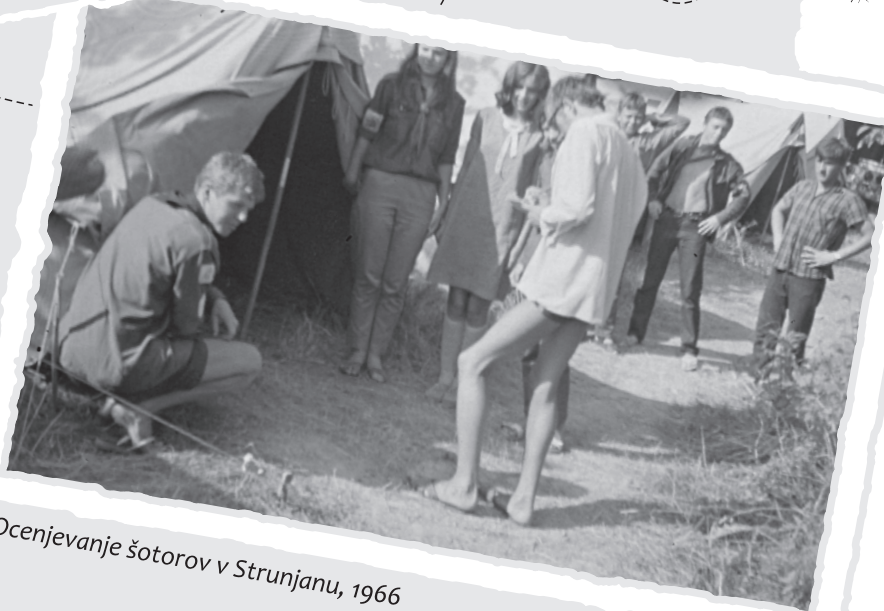
Tam šotari se blešijo
potok mirno kopota
in označja vej, pajkovi,
kje je črn MRAV dowa.

Pravljajte o mravljinah
kuhivje naše topi spor,
pelam velike monaške,
REPETE je njen odmor.

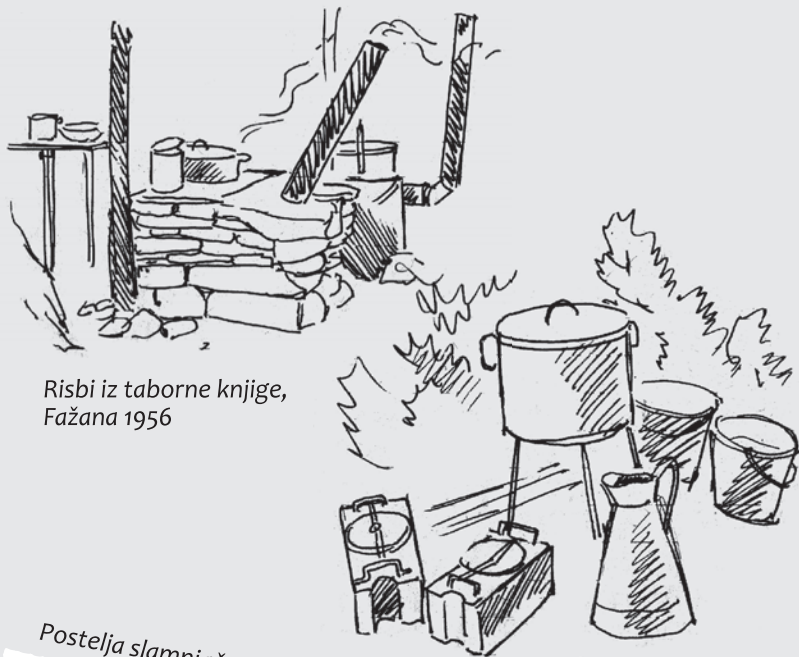
Stara mravlja ČRNA SKVO
= babi Leuka

(Poje se na nagor
DVIGA PLAMEN SE...)

22

Ocenjevanje šotorov v Strunjanu, 1966

Risbi iz taborne knjige,
Fažana 1956

Postelja slamnjača in druga taborna oprema stare šole, Želebej, 1961

TABOR BRATSTVA IN ENOTNOSTI OHRID '64

Bogomir Zorič – Bogi

Zvezo tabornikov Slovenije je v letu 1964 na taboru bratstva in enotnosti zastopal naš rod Črnega mrava, in sicer s 24 udeleženci.

Iz Ljubljane smo se odpravili 14. julija ob 22.00 uri in prispeli na taborni prostor v Ohridu 16. julija ob 21.00 uri zvečer, to je s 14-urno zamudo zaradi poplav v Vranju. Zato smo nekaj ur stali v Skopju in Nišu. Kljub poznemu prihodu in napornemu dvodnevnom potovanju smo si morali sami postaviti šotore in pripraviti zložljive postelje.

Še isti večer smo spoznali dvoje značilnosti zveznih taborov: vso noč gorijo po vsem taboru luči in do desetih zvečer igra taborniški orkester plesno glasbo. Niti prvega niti drugega nismo bili vajeni na naših taborih, zato smo kljub utrujenosti pozno zaspali.

Naslednji dan je bilo ponovno nekaj novosti: raport načelnikov pri vsakem jutranjem zboru in pozdrav zastavi z makedonsko himno, ki je nihče od nas ni znal. Prosili smo starešino tabora za besedilo in proti večeru skupaj s Hrvati sedli pred šotore ter se ga pridno učili na pamet, za melodijo pa so nam priskočili na pomoč makedonski taborniki (izviđači). Zvečer smo se vsi skupaj udeležili »Drugarske veselbe sa igrankom« in bili prijetno presenečeni, ker je orkester zaigral tudi slovensko polko. V navdušenju smo ostalim tabornikom iz drugih republik predstavili ta značilen slovenski ples. Naslednji večer so že skoraj vsi ----●●●

taboreči znali plesati polko.

Dnevi na taboru so hitro tekli ob kopanju v jezeru, igranju odbojke, nogometu in sklepanju novih prijateljstev. Tako je tudi na nas prišla vsta za dežurstvo v taboru in kuhinji. Imeli smo srečo v nesreči, da je bilo ravno ta dan potrebno generalno očistiti tabor. Štab tabora pa je tisti dan prvič in zadnjič pregledal tudi red v šotorih. Ker smo dobro opravili vse naloge, tako v kuhinji kot pri čiščenju tabora, smo bili na večernem zboru pohvaljeni za vestno opravljeno delo.

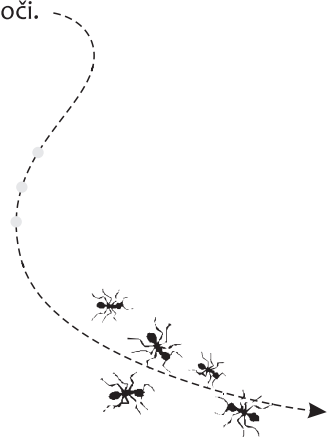
Izletov na taboru ni manjkalo in vsi so se končali v kakšnem manastiru. Med drugimi smo si ogledali manastir Sv. Naum ob jugoslovanski – albanski meji. Ogledali smo si vse muzeje in cerkve v Ohridu in znamenitem mestu Strugi ter cerkev sv. Erazma, ki je vzdana v skalo.

Prišel je tudi dan vstaje slovenskega naroda, 22. julij. Na ta dan smo Slovenci organizirali tekmovanje v taborniških disciplinah (mnogoboj – postavljanje šotora, signalizacija in sestavljanje postelje), kjer je moška B ekipa zasedla prvo mesto, ženska B ekipa drugo mesto in moška A ekipa tretje mesto. Popoldne smo pripravili taborni ogenj – pagodo, in ko se je stemnilo, smo ob petju slovenske taborniške himne prižgali ogenj. Nato je sledil enourni program, med katerim smo prikazali zabavno življenje na naših taborih. Naš najmlajši tabornik Blaž pa je izročil starešini tabora spominsko

darilo – knjigo Ljubljana v ilegali. To je bil drugi in hkrati zadnji taborni ogenj – vsi taboreči so se ga spominjali še do konca tabora.

Naslednje dni smo imeli še tekmovanja v športnem ribolovu in nogometu, vendar tu nismo pokazali pretirano dobrih rezultatov. Več znanja in uspehov smo imeli na tekmovanju v plavanju, kjer je med moškimi na 100 m zmagal Bojan in tako postal »jugoslovanski prvak«. Milena je med ženskami na 50 m prosto osvojila drugo mesto. Vsi smo bili ponosni, da smo se mravovci na jugoslovanskem nivoju uvrstili tako visoko.

Prehitro je minilo 12 dni in vsem nam je bilo zares težko zapustiti nove prijatelje. Izmenjali smo si naslove in naslednji dan zjutraj pospravili vse stvari v nahrbtnike, nato pa izkoristili še zadnje urice za kopanje v jezeru. Po kosilu smo prevzeli popotnico, si še zadnjič stisnili roke in v gosjem redu odkorakali proti izhodu iz tabora. Tu je sledil še zadnji glasen pozdrav in tabor nam je izginil izpred oči.

Gorska straža nadzoruje trganje narcis na Golici, 60. leta

26

Praznovanje 21. obletnice, april 1973

Novoletni izlet na Storžič kluba Wigwam, pozna 60. leta

Pri Strunjanu smo prvič taborili leta 1967

Vod »Sokoli« pri Brezi vadi za mnogoboj, okoli 1966

28

Tabor v Želebeju pri Metliki, 1962

Prvomajski tabor pri Brezi, 1971

NASTAJANJE PRVEGA MRAVLJINČKA

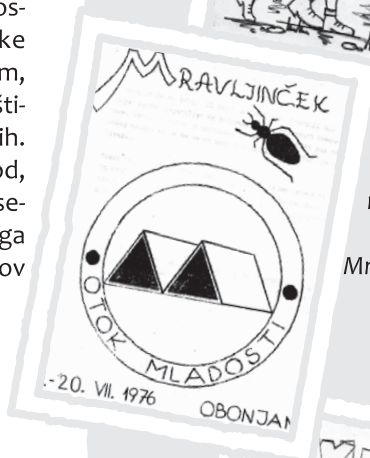
Boris Mrak – Muc

Pisalo se je leto 1973 in po nekaj letih mrtvila v Odredu Črni mrav smo se odločili, da pripravimo taborjenje na Visokem. In res. Zgodil se je tabor, ki je bil malo drugačen kot tabori v preteklih letih, in to res taborniški. Svoj tabor smo postavili na travniku pred domom, ki danes služi duhovnim vajam in je v lasti RKC, tistega davnega leta 1973 pa ga je upravljala in uporabljala Počitniška zveza Moste-Polje. Naj tu omenim, da je v šestdesetih letih ta dom upravljal in uporabljal Odred Črni mrav.

Tabor na Visokem v Poljanski dolini, v bližini Tavčarjevega dvorca, je potekal od 15. do 31. julija 1973. V tem času je poleg nas taboril taborniški rodu Modri val iz Trsta in Gorice, kar je popestrilo naše bivanje pod šotori. Bilo je veliko druženja, pa tudi spoznavanja razlik, ki so se šele takrat prav pokazale. Vsekakor je bilo zabavno, pestro in veselo. Ob preživljanju večerov pri tabornem ognju nam je prišlo na misel, da bi izdali taborni časopis. »Stenčasa« pač nismo imeli (na njega se pravzaprav nihče tudi ni spomnil), želeli pa smo na nek način ohraniti vsaj del naših dogodivščin s tega prvega »pravega« taborjenja po nekaj sušnih letih. In tako je zrasla ideja in tudi ime časopisa, ki se je obdržalo vse do današnjih dni. Ideja je že bila – a kaj, ko v tistih časih tehnična sredstva pač niso bila tako razvita kot danes, pa včasih je bilo še težko priti do njih, še posebno na taborjenju daleč od domačega kraja. Vseeno smo zavihali rokave. Še sreča, da sem imel teto v Škofji Loki, ki je delala na ----●●●

banki – pa smo vzeli pot pod noge in obiskali teto Minko. Obisk je obrodil sadove in tako smo si zagotovili izdajo prve številke Mravljincek. Naslovnico je narisal naš tabornik Mihelič Tomaž – Miha (smrtno se je ponesrečil v planinah leta 1979), urednik sem bil sam, prispevke pa so napisali: Matjaž Tribušon – Maži, Dominko Tanja, Sančo in Darja, Pogačnik Breda, Tomo Hasovič, Vedenik Vlasta – Gugutka, Sraka, xxx yyy (neznani), Mesesnel Edvin – Meso, Mihelič Tomaž – Miha in urednik.

Mravljinec je bil tiskan na ciklostil in vsebuje sedem enostranskih od-tisov. Matrice je napravila moja teta Minka Mrak, tiskan pa je bil v prostorih takratne Kreditne banke Škofja Loka. Če se še prav spomnim, je bil časopis stiskan nekako v štiridesetih do petdesetih izvodih. Vsak taboreči je dobil po en izvod, kak izvod smo poklonili našim sosedom na taborjenju rodu Modrega vala in kak izvod spravili za odredov arhiv.

MIRAVLJINČEK

TABORNO GLASILO ODREDA
ČRNI MRAV IZ LJUBLJANE

TABOR NA VISOKEM 15.-31. VII. 1973

U V O D

Pred vami je »Mravljineček«, glasilo odreda Črni mrav iz Ljubljane. Kljub velikim težavam smo se odločili, da smo po več letih zopet natisnili časopis.

Za našega »Mravljinečka« smo izbrali prispevke naših mlajših članov, njihove vtise in doživetja z letošnjega tabora na Visokem.

Vodstvo odreda se je letos potrudilo in organiziralo pravi taborniški tabor, kakršnega že nekaj let nismo bili vajeni. Čeprav imamo samo 30 taborečih, je življenje na taboru vseeno pestro. Po dolgem času smo na taboru zopet uvedli gozdno šolo, ki obsega program življenja v naravi. 22. julija smo pripravili taborni ogenj, h kateremu smo povabili tabornike rodu Modri val iz Trsta in Gorice, ki taborijo poleg nas.

To je bilo nekaj besed o letošnjem taboru. Upam, da se vam bomo zopet kmalu oglasili.

Z D R A V O !

Urednik

*Dviga plamen se iz sveče,
iz šotora našega,
ki pod lunco mirno spava,
sred' mravljišča vel'kega.*

*Tam šotori se bleščijo,
potok mimo ropota,
in oznanja vsem Mravljincem,
kjer je Črni mrav doma.*

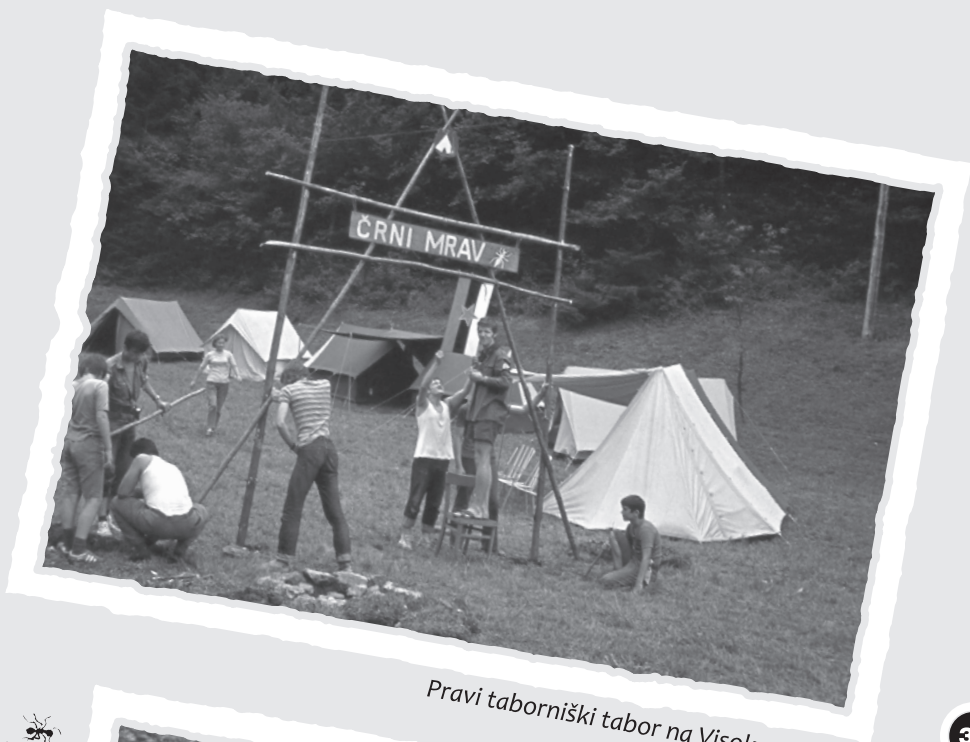
*Poslušajte o, Mravljinci,
kuhinje naš lepi spev,
pesem velike menažke,
»repete« je njen odmev.*

In kakšen je bil uvodnik urednika (tretja stran) v prvi številki Mravljinečka?

DNEVNI RED TABORA VISOKO 1973

- 7.00**
vstajanje
- 7.05–7.20**
telovadba
- 7.20–7.55**
umivanje in pospravljanje
šotorov
- 7.55**
zbor in zajtrk
- 8.30–8.40**
ocenjevanje
- 9.00–11.00**
gozdna šola
- 11.00**
malica
- 11.00–13.30**
proste igre
- 13.50**
zbor
- 14.00**
kosilo
- 14.30–15.30**
tišina v taboru
- 15.30–18.00**
učenje v naravi
- 18.30**
zbor
- 18.45**
večerja , potem prosto
- 21.00**
nočne igre
- 21.30**
spanje
- 22.00**
tišina
-
-

Pravi taborniški tabor na Visokem, 1973

Mravovska ekipa desetletja, Visoko 1973

MOJE TABORNIŠTVO

dr. Blaž Mesec

Povezava na strokovno gradivo:

https://sites.google.com/site/kvalitati_vnametodologija/akcijsko-raziskovanje/od-rakitne-do-ploscadi-akcijske-raziskave-socialnoterapevtskega-dela-z-otroki

Naj kar takoj povem, da je na moj razvoj in moje življenje pomembno vplivalo to, da sem bil v mladosti pri tabornikih. To zdaj, ko imam 71 let, že lahko rečem.

Ko sem bil star 11 let, leta 1951, sem končal zelenojamsko štiriletno osnovno šolo in se v jeseni začel s tramvajem voziti v mesto, v tedanjo klasično gimnazijo, ki je bila tam, kjer je danes Osnovna šola Prežihovega Voranca. Približno tam, kjer so danes Španski borci, je bila v tistih časih kovačija. Konje so podkovali kar ob cesti, blizu nje pa zadnja postaja tramvaja za Moste.

V drugem letniku nižje gimnazije, leta 1952, še preden je bila ustanovljena Zveza tabornikov Slovenije, sem se vpisal k tabornikom. Na šoli je namreč že tedaj delovala Triglavska družina Zmajevega rodu. Njen starešina je bil profesor Pavel Kunaver, geograf, znan alpinist, gorohodec in jamar. Moj prvi vodnik je bil Tomaž Polajnar - Muc. Novinci smo ga imeli radi in bil je naš vzornik. Žal ne vem, kakšna je bila njegova kasnejša življenjska pot. Profesor Kunaver je bil v drugem letniku tudi moj zahtevni učitelj zemljepisa. Čez teden nas je učil, ob koncu tedna, ob nedeljah (tedaj smo imeli šolo tudi ob sobotah) pa nas je vodil na izlete. Najraje nas je peljal k Cerkniškemu jezeru, v Rakov Škocjan, pa tudi v druge predele – na primer na Boč gledat zaščitene velikonočnice. V ponedeljek nam je potem malo pogledal skoz prste, če nismo bili prav dobro pripravljene za šolo. Po-

leti 1953 sem se udeležil prvega taborjenja. Šotore smo razpeli v Cerkljanski Dobravi pri Cerkljah. Starešina tabora je bil Kunaverjev sin Jurij, kasneje geograf in dekan Pedagoške fakultete, taborovodja pa Jože Štirn, kasneje znani morski biolog. Naša oprema je bila primitivna. Tik pred odhodom na tabor so mi domači preskrbeli nekakšen nahrbtnik, ki je bil bolj podoben vreči z naramnicami. Zavidal sem tistim, ki so imeli stare vojaške 'telečnjake', ki so bili lepo oblikovani in okrašeni z govejim krznom. Šotori so bili 'deserterci'; velike bele plahte, pod katerimi naj bi bilo prostora za 10 ležišč. Podporne palice smo si morali sami odrezati, prav tako smo iz odpadnega lesa, ki smo ga dobili pri kmetu, iz 'krajnikov', zbili pograde. Veselo smo podirali jelše ob potoku in tesarili. Ob taborniškem 'krstu' sem dobil ime Črni Rakun, ker se je mojim sotabornikom zdelo, da sem zaradi temnih oči in obrvi videti kot rakun s tistimi temnimi lisami ob očeh. O rakunih nisem vedel kaj dosti in se mi je kar imenitno zdelo, da so neke vrste medvedki. Od vsega pa mi je najbolj ostalo v spominu, da smo ob odhodu dolgo čakali taborovodjo, ki ga ni bilo od nikoder. Potem se je le prikazal iz grmovja z brhko tabornico pod roko.

Kasneje sem bil tudi sam vodnik in sem z velikim veseljem in predanostjo opravljal to svojo vlogo. Naj omenim, da sem bil edinec, precej plašen in navajen samote. Prav pri tabornikih sem dobil družbo in

- ● ● razvil svojo družabno plat.

Naslednji tabori so bili v Bohinju, v glavnem na prostoru za hotelom Bellevue ob poti od jezera proti Rodici. Te tabore je vodil profesor Kunaver. Na vsakem taboru smo priredili izlet na Triglav, tako da sem v tistih letih kar nekajkrat stal na njegovem vrhu.

V višji gimnaziji smo se starejši člani povezali v klub Orion. Kovali smo visoke načrte, kako bomo šli na Kilimandžaro, pa je bilo največ, kar smo dosegli, kak vrh v Julijcih, tabor v Rakovem Škocjanu in zimovanje na Uskovnici. Ko smo se raztepli po različnih fakultetah, smo se sestajali redkeje. Klub deluje še danes, sicer bolj kot skupina starih prijateljev, saj s taborniško organizacijo in z Zmajevim rodom nimamo več omembe vredne zveze, razen morda udeležbe na proslavi obletnice rodu, ki je bila pred nekaj leti. Do pred nekaj let smo se dobivali vsaj enkrat na leto in šli, zdaj že vsi okorni penzionisti, na kakšen krajši izlet.

Medtem sem diplomiral, se poročil, odslužil vojaščino v JLA, se zaposlil kot raziskovalec na tedanjem Inštitutu za sociologijo in filozofijo. V svoji profesionalni vlogi sem se začel udeleževati simpozijev o prostem času mladine, ki jih je prirejal Center za zunajšolsko vzgojo v Zagrebu. Za enega od teh simpozijev sem pripravil referat, v katerem sem primerjal psihološke in vzgojne značilnosti pionirske in taborniške organizacije. Izpostavil sem številne prednosti taborniške organizacije, ki je bila po mojem psihološko

Praznovanje 25-letnice, 1977

Jernej in Bernard Stritih ob 25-letnici, 1977

bolj premišljena in bliže naravnemu doživljanju otrok in mladostnikov kot na načelih množične kolektivne vzgoje in indoktrinacije temelječa pionirska organizacija. V starem režimu je bila sicer Zveza tabornikov kolektivni član Zveze pionirjev, kar naj bi pomenilo, da sta obe temeljili na istih vrednotah. Referat je bil objavljen v zborniku simpozija. Moja stališča so vznemirila vodstvo Zveze prijateljev mladine, ki je bila 'mentorska organizacija' Zveze pionirjev in torej tudi Zveze tabornikov. Malo pred tem je bila Sovjetska zveza zasedla Češkoslovaško in zatrla 'češko pomlad'. Naši 'pravoverni' komunisti (v bistvu stalinisti) so to zasedbo odobraval, češ da so Sovjeti na ta način obranili socializem, ki ga je odjuga na Češkem ogrožala. Poklicali so me torej na pogovor in mi očitali, da zagovarjam taborniško organizacijo, ki je bila na Češkem na strani 'pomladnikov', in da kritiziram 'socialistično' pionirsko organizacijo. Na politiko se nisem dosti spoznal. Rekel sem, da nimam nobene zveze s češkimi taborniki in da ne vem, kakšna je njihova ideologija. Mislim pa, da ima taborniška organizacija pri nas psihološko boljše domišljen pristop kot pionirska predvsem v tem, da osnovne skupine tabornikov vodijo starejši taborniki sami, pri pionirjih pa pobudo dajejo učitelji. Poleg tega se otrok bolje znajde v mali skupini kot v velikih množičnih prireditvah, organiziranih od zgoraj. Kaže, da sem jih prepričal, da nisem 'proti socializmu' in da imam mogoče glede

psihologije kaj prav. V glavnem, povabili so me k sodelovanju pri raziskavi o pomanjkljivostih pionirske organizacije! Raziskava je bila izvedena in izidi objavljeni v zborniku ZPM.

Ko sta bila moja otroka, Polonca in Marko, v osnovni šoli, sta začela hoditi k tabornikom. Vpisala sta se v rod Črnega mrava. Takrat sta Daki (Damjan Kolarič) in Muc (Boris Mrak) naredila v šoli dobro propagando in v takratno četo Viharnikov na OŠ Vide Pregarc se je vključilo veliko učencev. Rod je bil v vzponu. To je tudi v meni prebudilo stare taborniške sentimente. Takrat sem bil v tridesetih letih in začel sem kot oče dveh tabornikov hoditi na izlete z vodom Mravljic oziroma s četo Viharnikov, ali pa, kadar je bil skupni izlet, pač s celim 'odredom'. Viharniki so me izvolili za starešino čete. To sem vzel kot priznanje in kot izziv, saj sem želel prav pri delu s taborniki uporabiti in razviti svoje psihološko znanje. Potem pa so me v sosednjem odredu Zvezda v Polju prosili, da bi prevzel vlogo starešine njihovega tabora, ki se ga je udeležilo tudi nekaj Mravovcev. Privolil sem in poleti leta 1976, če se ne motim, preživel zanimivo taborjenje na Blokah. Zdelo se mi je, da sem se tudi v vlogi starešine kar obnesel, kar pomeni, da nisem pretirano zatežil, pa sem vendar zagotovil osnovni red, tako da se je vse dobro končalo. Seveda sem pubudo prepustil vodjem odreda.

Prav tedaj so na Inštitutu za sociologijo načrtovali akcijsko raziskavo.

Z njo naj bi pomagali OŠ Karla Destovnika Kajuha, da bi se ustrezno odzvala na dejstvo, da je bilo v Štepanjskem naselju in na Fužinah veliko priseljencev z juga, otrok, ki niso znali dobro slovensko in ki so s seboj prinesli tudi druge navade. Ustrezno preživljanje prostega časa naj bi jim olajšalo vključitev v novo kulturno okolje. Kolega psiholog Bernard Stritih, ki je tudi imel sina Jerneja pri Črnem mravu (Nejc se je udeležil tistega tabora na Blokah), je prišel na misel, da bi ustanovili taborniško organizacijo na OŠ KDK. V ta namen so se s psihologinjo Sonjo Žorga in psihologom Bojanom Deklevo poleti 1977 udeležili gozdne šole ZTS na Naklovi glavi ob Bohinjskem jezeru.

40

V jeseni smo ustanovili novo četo na omenjeni osnovni šoli. Z Bernardom sva bila na konferenci odreda decembra 1977 izvoljena za starešino in načelnika odreda Črni mrav. Da bi nadoknadili pomanjkanje vodnikov, smo omogočili študentom socialnega dela, pedagogike in drugim, da so med letom in na taborih opravljali prakso kot vodniki v novoustanovljeni četi Hudournikov na OŠ KDK. V letih 1978–1980 smo priredili več izmen taborjenj z zelo dobro udeležbo. Prihod novih vodnikov, ki niso bili pravi taborniki, je povzročil negotovanje predvsem med stariimi taborniki. Poleg tega smo hoteli uvajati nove metode dela, ki smo jih imeli za bolj demokratične, kar je tudi povzročilo nestrinjanje. Strokovnjaki, ki smo se pridružili Črnemu mravu, smo namreč te tabore pojmovali kot socialnoterapevtske.

Vanje smo na priporočila ustreznih služb namenoma vključevali tudi otroke z različnimi psihosocialnimi težavami. To je seveda od vodnikov in vodstev zahtevalo več znanja in pripravljenosti ukvarjati se s temi otroki tako, da bi jim taborjenje pomagalo obvladati njihove težave in da jih ne bi – tako kot povsod drugod – izključevali in obravnavali posebej, ločeno od drugih otrok. To ni bilo lahko in konflikti so se množili. Na koncu smo ugotovili, da je bolje, če se socialnoterapevtski tabori organizirajo samostojno, tabori Črnega mrava pa nadaljujejo po taborniško. Vendar mislim, da smo se drug od drugega marsikaj naučili. Vso to zgodbo sem opisal v svojih raziskovalnih poročilih (glej povezano na internetni naslov spodaj).

Danes sem podporni član Rodu Črnega mrava, pa še vedno tudi član kluba Orion v Zmajevem rodu.

Kaže, da današnji čas ni več tako naklonjen taborništvu, kot je bil naš. Mladina ima na voljo obilo drugih načinov preživljanja prostega časa. Mislim, da je to škoda. Še vedno sem prepričan, da je taborništvo odlično in vedno aktualno vzgojno sredstvo tako zaradi vrednot, ki jih zagovarja (taborniki so bili poleg planincev prvi resnični varuhi narave in zagovorniki tega, kar danes imenujemo trajnostni razvoj); zaradi tega, ker goji samostojno življenje mladih v naravi, kot tudi zaradi načina organiziranosti, ki vzpodbuja dejavnost v majhnih vrstniških skupinah, ki jih vodijo nekoliko starejši mladinci. ● ● ●

Izo s svojim slavnim plakatom

ČRNI MRAV NEKOČ ...

Radmila Pavlovič

Moj spomin seže 30 let nazaj v stari Črni mrav

Kako sem padla med tabornike?
Pravzaprav nehote.

Kot študentka psihologije, ki jo zanima vse okoli sebe, sem se že kot brucka leta 1978 vključila v prostovoljno delo z osnovnošolci v Štepanjskem naselju, ki je se je ravno takrat napolnilo z množico mladih družin. Vse niso imele niti socialne varnosti niti podpore v širši družini. Mnogo je bilo delavcev iz južnih republik takratne Jugoslavije. Pri pomoči otrokom sem imela krasne mentorje, ki so ustvarjali nove projekte v skupnosti, namenjene otrokom, ki so potrebovali igrivo pomoč. Zavedali so se, da samo strokovna inštruktorska pomoč ne bo izboljšala otroškega šolskega in življenjskega vsakdana, saj so otroci potrebovali več. Zato so se mentorji povezali s taborniki Črnega mrava in se skupaj z otroki vključili v taborjenja. Pravi taborniki so nekaj časa križem gledali eksperimente strokovnjakov v združevanju taborniških veččin in podpornih odnosov s tako posebnimi otroki. Vendar je ravno to prineslo rodu nov zagon, saj se je število tabornikov pomnožilo. Sprva sicer ni bilo veliko napredovanj v smislu taborniških veččin, je bilo pa vedno več spretnosti v odnosih, ki smo jih gradili skupaj. Mi študentje, prostovoljci, smo kar pokali od energije in ponosa, če smo uspeli kdaj kakšnega otroka navdušiti za življenje in mu omogočiti še ----●●●

kakšne lepe trenutke. Kar tekmovali smo med seboj, kdo več dela in kaj vse je kdo doživel. To je bilo prestižno delo za nas; veliko smo se naučili o delu za otroke, o sebi, o delu v skupini in svoje mentorje smo navduševali z nenehnimi vprašanji in idejami. Tako smo se vsi učili drug od drugega. Pa ni bilo vse le pravljica, med šolskim letom smo bili marsikdaj v dilemah, v šoli so na nas učitelji gledali kot na vsiljivce, otroci so bili v nas zaljubljeni, pa so nas tudi izsiljevali, vendar so vsi z veseljem šli z nami na poletni tabor, morda prve počitnice sploh.

V obdobju treh ali štirih let v začetku osemdesetih, ko sem aktivno sodelovala v rodu, so bile moje taborniške vloge takšne: najprej sem bila vodnica otrokom, s katerimi sem delala tudi med letom kot prostovoljka, na taborih pa smo se še bolj povezali in si izmenjevali moč. Kot študentka sem se namreč veliko naučila od teh otrok. Upam, da sem s svojimi izkušnjami in delom pripomogla k njihovi socializaciji, občutku vrednosti in upanju, da je svet lahko ljubeč, zabaven in odgovoren. Na vseh različnih taborih in dogodkih smo se seveda neznansko zabavali in si delili tudi odgovornosti za ustvarjanje skupnosti. Spomnim se Robija, ki me je učil strpnosti in čakanja; učil me je tudi, da so besede pomembne in da lahko samo dihamo skupaj, da se nikamor ne mudi. Vse to so še vedno moji izzivi. Belinde tudi nikoli ne bom pozabila;

- • • učila me je brezpogojnega zaupanja

in pokazala svoje rane. Hvaležna sem za to izkušnjo in nauk celjenja.

Kasneje sem za nekaj časa postala tudi tajnica, ker je to rod potreboval. Morda sem bila to eno leto. Tako sem spoznala način, kako organizacija deluje od znotraj. Nisem ravno dober dokumentalist in birokrat. Formalnosti oz. struktura in skelet takšne organizacije mora biti trdna, da je lahko potem toliko več zabave in ustvarjanja v naravi. To vlogo sem kasneje večkrat opravljala in še vedno se učim, da je to duhamorno in včasih dolgočasno delo osnova za svobodo.

Prišel je tudi tabor, kjer so me povabili za taborovodjo, čeprav nisem opravila osnovnih izobraževanj, nisem znala vseh taborniških veščin in torej sploh nisem bila formalno tabornica. Nenadoma sem ugotovila, da so me povabili verjetno zato, ker sem znala poslušati, voditi skupino in se smejati – torej sem bila srčna tabornica, kar sem še vedno. To je bilo res smešno, igrali smo se rimšimšim in nenadoma je bila ura za zbor in ko smo stali vsi v krogu, nam je mnogim šlo na smeh od sreče in smo komaj zdržali tistih nekaj minut zbranosti za večerni zbor z dogovori in pozdravom, ki sem ga vodila. Takrat sem imela močnega in odgovornega starešino, ki me je marsičesa naučil. Nikoli ne bom pozabila jutranjega vstajanja, ko me je moral on buditi, da sem jaz budila druge: in kako me je budil, pač povlekel me je iz šotoru s spalko vred. Hvala ti, Bernard, za tvojo strpnost z

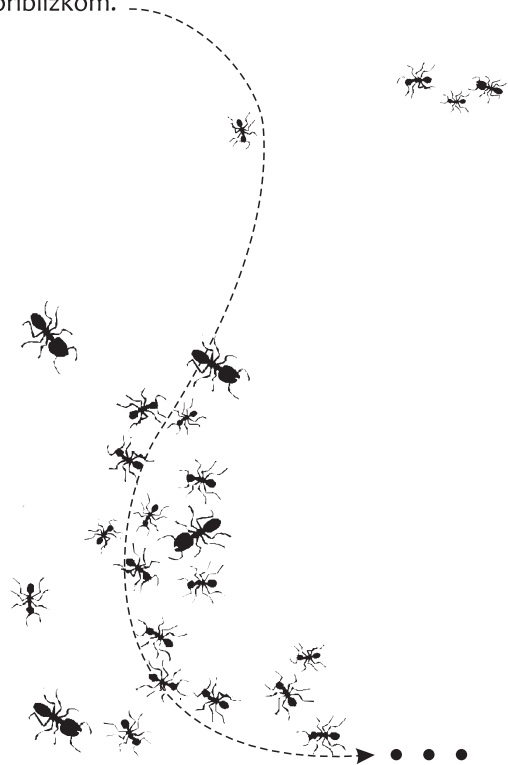

mojo včasih kar pretirano sproščeno-
nostjo. Tisti tabor v Zabičah je bil res
poseben, imeli smo nekaj zelo res-
nih odgovornosti za otroke in pre-
cej zelo razpuščenih pubertetnikov,
ki so skupaj s študenti tvorili kaotič-
nost. Meni se zdi, da je šel eden kar
peš domov, skregali smo se z vaš-
čani, eni so šli tudi v disko klub brez
dovoljenja, včasih nas je po 8 spalo v
istem šotoru, mularija je kradla ev-
rokrem in sir so si narezali kot kruh,
slišali smo medveda prav blizu, pa
tudi ogenj nam je ugasnil. Vse sku-
paj je bil kratka kaos, veliko pogo-
vorov, postavljanja in rušenja pravil,
veliko preizkušenj, pa tudi veliko
glasbe in sreče, kopanja in iger. Tam
smo bili vsaj dva debela tedna in
smo skupaj skrbeli za mogoče 70
otrok in mladine, ki niso bili vsi prav
ubogljivi, ušpičili so marsikakšno
lumparijo. Za kakšno še danes ne
vemo, jaz pa tudi ne bom povedala
vseh svojih lumparij na tistem ta-
boru. Na koncu smo ob vsej res-
nosti tabora na poti domov jokali,
po mojem prav vsi, tudi trdi in
ponosni.

Takrat smo odkrivali nebesa, morda
pravljico, bivanje v plemenski skup-
nosti. Od takrat se ne bojim mno-
žice, ne svojih problemov in izzivov,
od takrat si upam javno jokati in biti
ponosna na to, nostalgično vas vse
objemam.

Še tole: zadnjič na smučariji v Italiji
sem na vrhu hriba srečala svojega ta-
borniškega moža z njegovo družino.
Objela sva se, in čeprav sva oba po-
ročena, nama ni bilo nikoli žal te

taborniške poroke. Ljubezni je med
taborniki sicer bilo še več, naveza-
nosti med odraslim in otroci tudi, z
nekaterimi vzdržujem stike še na-
prej. Bilo je pa tudi mnogo nerod-
nosti, strahov in zamer, ki smo jih
vse predelali in prepustili pozabi.
Ostajajo samo lepi in topli spomini.
Res vsakomur privoščim taborniško
življenje, ker je to lahko pravi vrhu-
nec življenjske radosti, povezan z
odgovornostjo, učenjem različnih
veščin, odnosov in vse to s spošto-
vanjem narave ob življenju v njej.
Tega dela življenja ne bi hotela nikoli
pozabiti in še vedno iščem možnos-
ti za ponovno povezovanje s tabor-
niškim življenjem ali vsaj z njegovim
približkom.

*Stari znanci taborov
v Martuljku, okoli 1978*

TABOR, URESNIČITEV SANJ ALI TRDA REALNOST

Bernard Stritih

Iskreno rečeno, vesel sem, da je Črni mrav še vedno vitalen, veseli pa me tudi, da ste me prosili za prispevek. Ko sem začel brskati po spominu, so se mi začeli vrteti "filmi spominov." Če bo kdo to prebral, ni rečeno, da se mu bo zdelo, da se spominja istih zgodb. Res je, da smo se gibali na istih prizoriščih in da so se tako na Rožičevi, kot tudi v Martuljku dogajale močne in pomembne stvari, a zapomnil si jih je vsak nekoliko drugače. Zato sem dogodke večinoma opisal v prvi osebi ednine. S tem sem hotel povdariti le to, da so to povsem osebni pogledi. Nisem pa s tem nameraval narediti kakšnega vtisa, da je bila moja vloga pomembnejša od mlajših članov organizacije, ki jih večinoma nisem imenoval po njihovih imenih, ker se oni dogodkov mogoče spominjajo po svoje.

Ker sem po poklicu psiholog, se name obračajo različni ljudje z vprašanji, kako naj rešijo nek določen problem, kadar imajo moji klienti ljubzenske težave, težave v partnerskem odnosu ali v zakonski zvezi. Najprej vprašam: "Povejte mi, kako se je vajina zgodba pravzaprav začela." Potem pogosto dobim tak odgovor, kot bi ga dal junak neke zgodbe ruskega pisatelja Tolstoja, ki pravzaprav ni vedel, ali se je v svojo bodočo ženo zaljubil zato, ker je imela oblečeno tako lepo majico, ali pa zaradi tega, kar je ta majica skrivala. Vedel je le to, da mora dekle za vsako ceno očarati.

Mene je taborništvo očaralo že, ko sem prvič slišal, da so nekateri nek- ----●●●

danji skavti in gozdovniki ustanovili taborniško organizacijo. Že ob prvih novicah o njihovi dejavnosti sem si želel le to, da bi se jim pridružil. To mi je uspelo, ko smo skupaj s prijatelji pod mentorstvom mojstra Franca Smeha 1953 ustanovili "Rod Visokega macesna" na Teznem pri Mariboru. Čeprav smo delovali v zelo revnih razmerah, so bile naše prve izkušnje čudovite. To so bila doživetja ponosa, svobode in stika z naravo.

Stara Ljubezen oziroma navdušenje se je ponovno prebudilo, ko je skoraj dvajset let kasneje moj sin izrazil željo, da bi se vključil k Črnemu mravu. Ni bilo problema, kupili smo vso potrebno opremo, da je šel taborit v Martuljek. Oba z ženo sva bila navdušena, ko nama je Jernej po prvem taboru pripovedoval zgodbe s taborjenja.

Ker sem se kot psiholog ukvarjal s poučevanjem skupinske dinamike, sem spomladi leta 1975 dobil ponudbo Inštituta za sociologijo, da naj prevzamem vodenje socialno-terapevtske kolonije na Rakitni. Kolonija je trajala mesec dni. Vključenih je bilo 34 učencev, ki so imeli večinoma učne in vedenjske probleme. Sodelovanje v tej koloniji je bilo veliko bolj zahtevno, kot sem pričakoval; a ko smo se razšli, so tekle solze. Seveda sem o teh izkušnjah pripovedoval doma in tam je ponovno preskočila iskra.

Dogodka se spominjam takole: Ko

- • • sem doma pri kosilu pripovedoval

zgodbe iz Rakitne, je rekel Jernej: "Poglej oče, za štiriintrideset učencev iz raznih delov Slovenije ste se zelo zavzeli, za našo taborniško organizacijo pa se ne zavzame nihče od odraslih." To je bil tisti "usodni" trenutek, ko se začenjajo ljubezenske zgodbe, ko pozabimo, da nimamo časa, ko pozabimo celo na denar. Taki trenutki se ne dogajajo le v ljubezenskih zvezah – tam pravimo, da deluje posebna kemija – taki trenutki očaranosti, ko človek začuti, da se lahko uresničijo njegove sanje, se dogajajo na vseh področjih življenja in dela. Tako sem z veseljem obljubil, da sem pripravljen "dati vse iz sebe," da bi podprl Črnega mrava.

Ko sem se drugi dan prebudil, sem bil vesel Jernejevega vabila k sodelovanju s Črnim mravom in še vedno sem bil zadovoljen tudi s svojo obljubo. Jernej je kmalu prišel domov z novico, da se tudi drugi člani uprave strinjajo s tem, da me sprejmejo v svoje vrste. Sedaj pa so prišla na vrsto še nekatera praktična vprašanja: Ali bo moje sodelovanje na taboru pomenilo, da bom za to porabil polovico letnega dopusta? S Sociološkega inštituta in z Višje šole za socialno delo so prišli predlogi, naj se potrudim, da bi Črni mrav razširil svojo dejavnost tudi na Štepanjsko naselje, ki je bilo zgrajeno prav v tem času in je sprejemalo nove prebivalce – družine s številnimi otroki, številne nepopolne družine in družine, ki so se vselile v solidarnostna stanovanja. Jasno je bilo, da iz tega

lahko nastane akcijsko raziskovalni projekt. Stari taborniki so predloge z navdušenjem sprejeli, pridružili so se nam še novi strokovnjaki, med njimi tudi Blaž Mesec, Sonja Žorga in veliko število učencev z osnovne šole v Štepanjskem naselju. Da bi se na delo v taborniški organizaciji dobro pripravila, sva se oba s Sonjo Žorga udeležila Gozdne šole ZTS za učitelje in mentorje v Bohinju. Do tu je vladalo predvsem navdušenje; ne vem, kaj se je dogajalo s starejšimi člani organizacije; govorilo se je, da imajo svoje družine in nimajo časa za sestanke. Dejansko je bilo zelo malo stikov s starejšimi člani, a v splošnem navdušenju smo na to kar pozabili.

48

Prvo srečanje s trdo realnostjo

Prvo zimo smo načrtovali tečaj za mlade vodnike. Zveza prijateljev mladine je ugodila naši prošnji in nam dala svoj dom v Martuljku v celoti na razpolago za ves vikend. Po vseh četah so zbirali kandidate in nastal je spisek okrog štiridesetih deklet in fantov. Na sestanku uprave so »stari taborniki« soglašali, da so vsi kandidati zelo sposobni in visoko motivirani za delo v organizaciji. Ko smo potem sestavljali urnik, smo seveda za prvi dan predvideli spoznavni večer. Za drugi dan vstajanje ob 7. uri, jutranjo telovadbo, nato pa vse dopoldne predavanja in razprave v malih skupinah. Ko sem dvomil, ali bomo vse to uspeli tudi uresničiti, je bilo rečeno, da moramo biti ambiciozni in da bi pravzaprav potrebovali še veliko več,

ampak v dva dneva res ne moremo natrpati vsega.

Z rednim avtobusom smo prišli v Martuljek, ko se je že nočilo. Bilo je mraz, snega ni bilo veliko in za pot do doma Zveze prijateljev mladine smo potrebovali kakšno uro časa. Vzdušje je bilo živahno; po poti sem spoznal šolske tegobe številnih udeležencev, vendar so vse pripovedi ostajale v optimističnih okvirih. Ko smo prišli v dom, smo dobili najprej večerjo in potem je sledil kratek program s starimi taborniškimi skeči, nakar je sledila prosta zabava. Vzdušje je bilo fantastično. Spomnim se, da sem ob stikih s posamezniki večkrat slišal pohvale: »Poglej, kako je veselo, to potrebujemo!« Ko se je bližala polnoč, naj bi po programu odšli spat, a nič ni kazalo na to. Takrat je prišla k meni Sonja z domnevo, da udeleženci ne pijejo le kokakole, ampak, da jo mešajo z »nečim močnejšim.« Ko sem o tem povprašal starejše udeležence, je bil odgovor kratek: »Ali vidiš kakšnega pijanega? Veselo vzdušje je, ker nam tega manjka. Škoda bi bilo, da bi šli že spat, boš videl, jutri bo vse teklo po programu ... tik - tak.«

Program »spanje« smo zelo težko uresničili, že v ranih jutranjih urah. Program »vstajanje« pa še mnogo težje, seveda smo potem čez dan v polni meri uresničili le »odmore« in popoldanski izlet. Vse drugo smo ali izpustili ali pa skrčili. Od starejših tabornikov sem ves čas poslušal dobre nauke, da ne smemo dovoliti, da bi nastalo tako »zamorjeno« vzduš-

je, kot ga doživljajo vsak dan v šoli. S tem se nisem mogel ne-strinjati, saj sem globoko verjel, da je spontano veselje nekaj najbolj dragocenega, da je to nekaj, kar plemeniti življenje in sploh krepi voljo do življenja.

Ko smo se naslednji teden zbrali na sestanku vodij, je vladalo splošno zadovoljstvo. Naš vodniški tečaj je v celoti uspel. Večinsko mnenje je bilo, da rabimo še več takih prireditvev. To, da se zvečer ni dalo ustaviti zabave, je normalno; rečeno je bilo: Zakaj je bila potem tako številna udeležba? Prihodnjič bomo naredili bujenje zgodaj zjutraj in če ne bo šlo zlepa, bomo uporabili krepkejše prijeme, brez skrbi, program bomo na prihodnjem tečaju v celoti izpolnili.

Moje pripombe v zvezi z alkoholom so bile popolnoma neumestne; v resnici bi morali omogočiti vsakemu, ki je star nad štirinajst let, da popije kakšno pivo, sicer pa si ne morejo misliti, kako da kot psiholog ne poznam izreka »eno pivce za živce.« Odgovarjal sem, da v to mogoče verjamejo njihovi starši, da doma tudi jaz včasih popijem kakšno pivo, na taboru pa smo odgovorni za mlajše, zato mi ne pride na misel, da bi popil pivo in se ne morem strinjati, da bi na naših prireditvah nekateri pili alkohol, drugi pa ne. Zagovarjal sem mnenje, da s svojim obnašanjem dokazujemo, da smo lahko veseli tudi brez alkohola; torej naj ne pije nihče! Klub sporom smo na koncu sestanka precej enotno ugotovili, da smo se imeli

- • • dobro in da to pomeni tudi prvi

korak priprav na tabor.

Sam sem po tem sestanku doživel srečanje s trdo realnostjo; ko smo organizirali taborne večere nekoč na Pohorju, sem bil več kot dvajset let mlajši in mnogo bolj brezskrben, pa vendar nas je varoval nekakšen »duh taborništva«, da nikoli nismo bili lahkomišelní. A sedaj je bilo drugače. Med tem sem končal študij psihologije, na treningih skupinske dinamike sem se učil opazovati vedenje ljudi v skupinah. Najpomembnejša razlika med izkušnjami pred dvajsetimi leti in novo izkušnjo je bila izkušnja s socialno terapevtskim delom na Rakitni.

V koloniji so bili trije najstniki, ki sem jih prej celo leto obravnaval v Vzgojni posvetovalnici. Uspehi pomoči so bili neznatni, potem pa so se ti fantje na Rakitni pokazali v čisto drugi luči: bili so bolj nevodljivi, v poskusih pogovarjanja uporni, pravokativni in kaj hitro tudi nesramni. Zaznal sem, da so razlike med njimi večje, kot sem jih opažal prej. Postopoma so vsi trije zame postajali bolj resnični in obratno, čutil sem, da sem tudi jaz za njih bolj stvaren človek. Lahko sem se na katerega od njih jezil, nič več se nisem bal, da bo moje delo z njimi neuspešno, ampak sem čutil, da zaznavam njihove strahove in jih delim z njimi, da me je strah za njih.

Srečanje s trdo realnostjo je pomenilo boleč občutek, da ne morem biti z mladimi člani vodstvene skupine kot enak med enakimi. V tem je njihova usoda, da si na razne načine

prizadevajo uresničiti svoje zamisli, ki jih ne ločijo dobro od sanjskih podob. Jaz pa sem odgovoren, da jim posredujem nekaj, česar si niti ne želijo, niti ne predstavljajo, a jih bo vodilo v realnost, oziroma v iskanje možnosti uresničitve svojih sposobnosti.

Ko je eden od fantov na sestanku izrekel, da je žalostno, če kot psiholog ne poznam izreka »pivce za živce,« so se vsi odobravajoče zasmejali. Bilo je nekako tako, kot da vsi igrajo šahovsko partijo proti meni in eden od njih je potegnil potezo, s katero mi je napovedal šah. V smislu pravil igre sem moral spoštovati popolno enakopravnost z vsemi. Hkrati pa se nisem mogel odreči svoje odgovornosti v zvezi s tem, da vem, da so bili med udeleženci tečaja tudi nekateri najstniki in najstnice, ki so dan za dnem gledali utrujene starše, kako zvečer pred televizijo popijejo kakšno pivce za živce.

Moja naloga nikakor ni bila v tem, da bi mlade sodelavce prepričeval, da je pivo nekaj slabega. Svojo nalogo sem videl v tem, da tem mladim ljudem dokažem, da so še številne druge možnosti, da človek nekaj naredi za svoje živce. Ta dokaz pa naj ne bi bil izveden le v besedah, ampak ga je bilo potrebno izvesti takorekoč v živo, s tem, da bi skupaj našli način, kako preživeti dober večer, ali pa še boljši, brez alkohola – in ne samo to; v procesu usposabljanja vodnikov jih moramo mi vsi okužiti z izkušnjo kvalitetnih doživetij, s katero

bodo bodoči vodniki lahko okužili tudi udeležence tabora.

Ves čas sem se jasno zavedal, da so alkoholne pijače ena od dragocenih dobrin naše zahodnjaške kulture. Vendar si ne smemo zatiskati oči pred številnimi oblikami zlorab, katerim se skoraj ni mogoče povsem izogniti. Te zlorabe postanejo nevarne, kadar alkoholni opoj postane blažilo vsakdanjih skrbi in naporov, istočasno pa nujno potreben katalizator veselih trenutkov. Bistvo kulture taborništva vidim ravno v tem, da omogoča razne načine srečevanja z naravo, ki prebujata v nas še neznane možnosti mejnih doživetij, pustolovščin, medsebojnih odnosov in neznane možnosti notranjih doživetij, ki so lahko naporna in pomenijo preizkušanje lastnih zmognosti, omogočajo pa tudi doživetja veselja. Iluzorno bi bilo misliti, da se bodo mladi sodelavci zavedali, kako varljive so lahko sanjske podobe, v katerih se vse prepleta in ni potrebno paziti na smer, kamor te nese. Pomemben smerokaz je bil: druženje, igrivost in vesela doživetja. Alkoholne pijače pridejo v poštev bolj v drugem delu te poti, ko skupnost in posameznik v njej že razvijejo veliko različnih načinov preživljanja prostega časa, ko alkoholna pijača lahko predstavlja neko dodatno začimbo življenju.

Če je alkohol neka zunanja napačna oznaka, ki nas lahko zapelje na napačno pot ali celo v slepo ulico, pa smo se od vsega začetka srečevali še z drugo problematično stvarjo, ki

izvira predvsem v notranjem psihičnem prostoru, deluje pa v prostoru medosebnih odnosov. Ta druga problematična stvar, ki je bila v resnici verjetno prva, je nasilje. Ko govorim in pišem o tem, vedno slišim pripombo, da nasilje ni stvar, ampak oblika medsebojnega obnašanja. Jaz pa menim, da je nasilje zelo pomembna sestavina družbene stvarnosti in je torej mnogo več in vse kaj drugega kakor osebnostna lastnost posameznih ljudi. V času, ko se je začelo moje sodelovanje s Črnim mravom, sem imel veliko predavanj o skritih oblikah nasilja oziroma nasilnosti v podjetjih, v šolah in družinah. Dokler so te družbene institucije hierarhično organizirane, se v njih skrivajo tudi kali nasilnosti. V sedanosti veliko govorimo o nasilju med vrstniki, vendar ta tema nikakor ni nova. Še vedno pa se premalo zavedamo drugih oblik nasilja, ki ga doživljajo številni učenci oziroma mladi ljudje.

Če smo vrata organizacije na široko odprli, smo lahko pričakovali, da bodo prišle številne najstnice in najstniki, ki jih kar naprej priganjajo (učijo se, učijo, če bi se malo več učil, če bi te vsaj malo zanimalo) in ponižujejo; in taki, ki jih dejansko preganjajo (le čakaj, ko te dobim v roke, dobil boš tako vprašanje, da te bom zmlél) ... Pa tudi taki, ki druge priganjajo (učiteljica mi je rekla, da ga moram ...) in taki, ki druge preganjajo, jim grozijo, jih tudi ..., pa se tega mogoče ne sme nikomur povedati, ker bo sicer

- • • še huje. Nasilnega vedenja pri lju-

deh ni prav težko prebuditi, saj ne vemo, kakšna zver se lahko pokaže iz podobe urejenega učitelja ali iz podobe marljivega učenca in česa vsega je sposoben kakšen neurejen ali nemiren najstnik. Izhajali smo iz prepričanja, da tudi na zelo agresivne besede in dejanja lahko odgovorimo nenasilno. A to ni zelo enostavno. Vedeli smo, da se vsi skupaj lahko učimo takih načinov ravnanja in da to učenje pravzaprav nujno potrebujemo. V praksi je to potem večkrat izgledalo tako, da smo od najbolj sposobnih tabornikov pričakovali in večkrat celo zahtevali »mirovniško držo«, medtem, ko smo za kakšnega napadalnega tipa govorili: »Saj veš, da se ne bo spremenil, ne pusti se mu, če ga boš sprejel takšnega kot je, se bo mogoče pomiril.«

Za tako soočenje z nemirom in agresivnostjo najstnikov in najstnic, ki so bili v resnici žrtve, a so postopoma osvojili bolj uspešne načine urejanja medsebojnih odnosov, je bil potreben pogum, ker se je bilo potrebno soočiti hkrati z onim drugim, ki ga ne razumem in ga ne bi želel imeti za prijatelja, in hkrati soočenje s seboj ter s svojo jezo. Dogajale so se prave drame, a presenetljivo, nastajala so tudi nova prijateljstva, pri tem pa smo se vsi učili iskrenosti.

Moj pogoj za vstop v Črni mrav, ki sem ga na veliko razglašal, je bil, da želim, naj se organizacija odpre tudi učencem in mladostnikom, ki jih pestijo različni problemi. To pa je pomenilo, da smo lahko pričakovali srečevanje s problematiko nasilja in

agresivnih oblik vedenja. To ni bila lahka naloga, ki smo si jo zadali, vendar me še vedno obdaja zadovoljstvo, ko pomislim, kaj vse se nam je dogajalo, s kakšno energijo in vztraj-

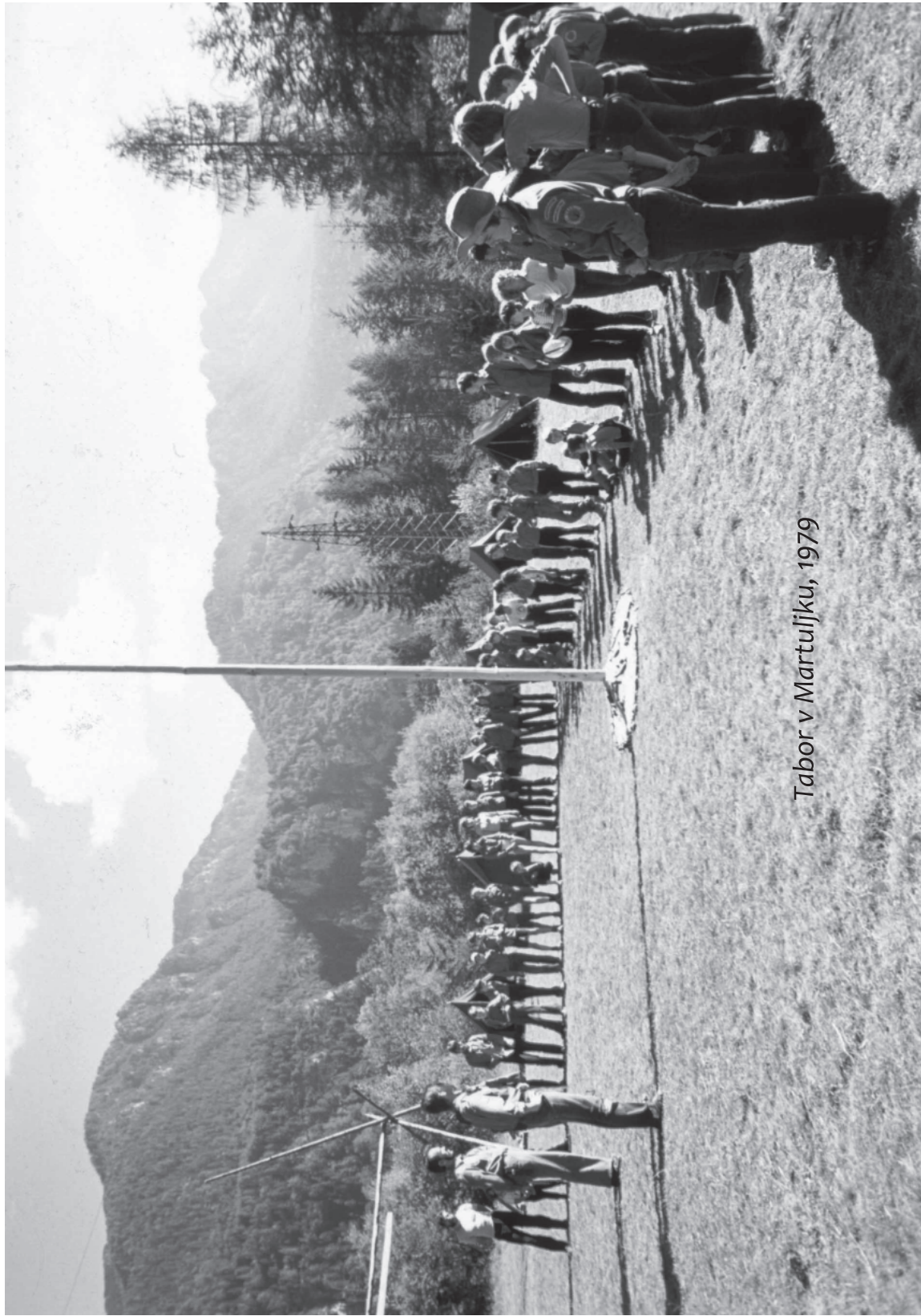
nostjo so sodelovali vsi člani vodstva organizacije in kako dobro smo speljali številne problemske situacije.

Narisala Živa, 1.r, vod Tigrasti zmaji, 2012

Tabor v Martuljku, 1979

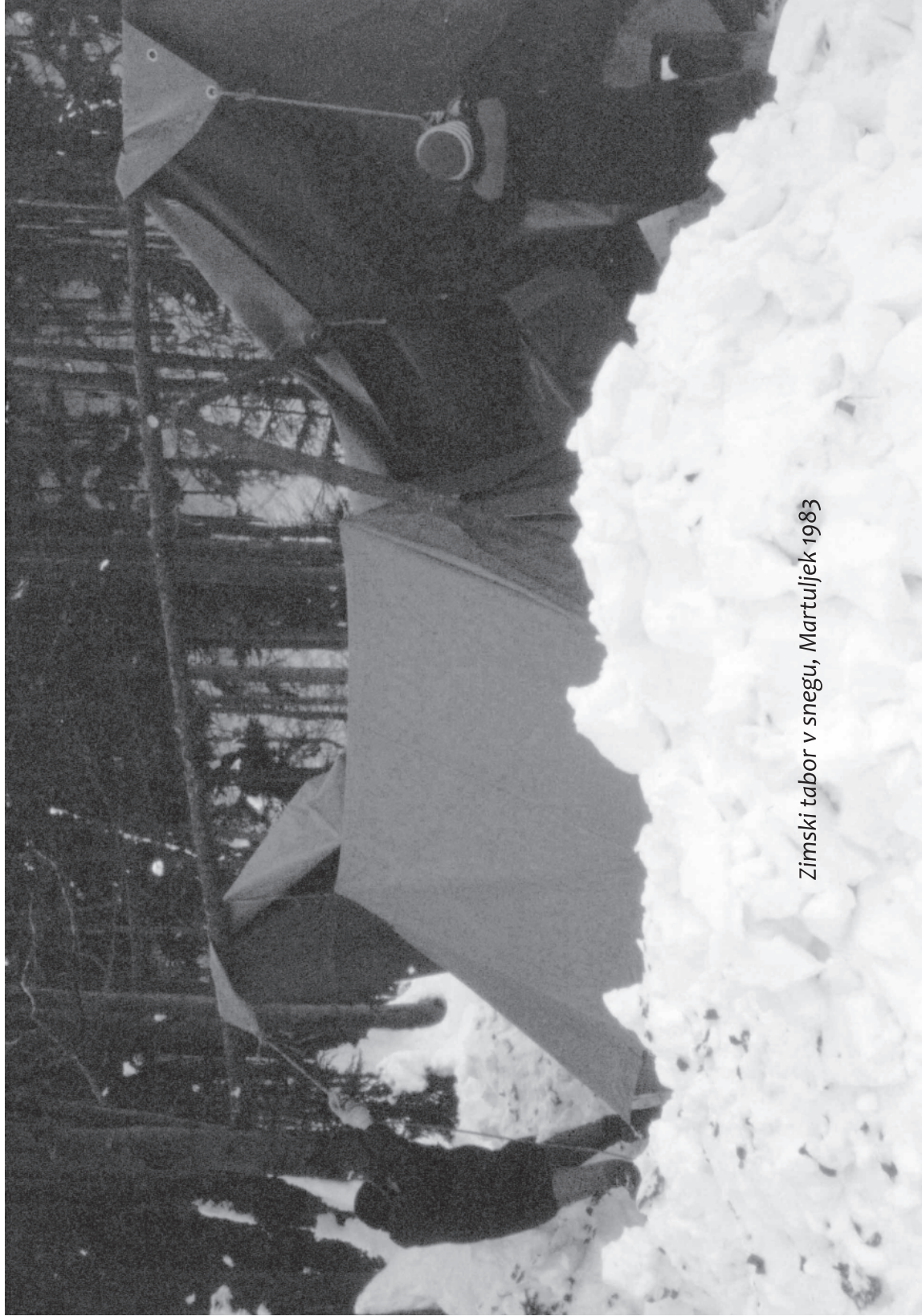
OBUVALO PO MERI

Nataša Kordiš

V zgodnjih osemdesetih se je našla ekipa punc iz vseh čet, iz vsake po ena ali dve. Bile smo prav pisana družčina zagnanih deklet, skupno pa nam je bilo, da smo bile pripravljene hoditi na tekmovanja. Sonja Karlo, Lili Jantol, Mojca Hrženjak, Barbara Šešek-Kova in jaz, Nataša. Z Jelovice smo dvakrat prinesle pokal, to ni bil hec. Udeležile smo se nočnih orientacijskih tekmovanj in Slovenskih taborniško-partizanskih mnogobojev. Imele pa smo se nadvse dobro. Vsaka je bila v nečem izjemna in kot ekipa smo se zelo dobro ujele.

Bil je tak klasičen STPM: pričakuješ toplo majsko vreme, dočakaš pa mrzel dež že na predvečer. Naslednjega dne je vreme še kar kazalo, le da se je pot začela z vstopom na travnik z visoko travo. Bila je mokra od rose in segala nam je do bokov. Tako je šlo potem naprej, malo je bilo mokrote od zgoraj, veliko od znotraj, dosti pa tudi od tal navzgor. Ne spomnim se, ali je bilo sredi hitrostne etape, vem pa, da se je mudilo in smo tekle. Naenkrat Kova mastno zakolne in se v naglici prične sezuvat: »Matr, jih mam dost, čist so me ožulil,« in vrže težke gojzarje z nog. Me jo gledamo, kaj bo zdaj. Brez nje ne moremo naprej, dobra uvrstitev pa gre takoj dobesedno po vodi! Pa se je Kova znašla: s širokim nasmehom je izbrskala iz nahrbtnika vrečke Mercator, si jih zavezala na noge in potem je s težkim ruzakom tekla kot srna! Celo pot smo se režale. Ne vem in ni mi bilo pomembno, na katero mesto smo se uvrstile, za nas smo bile prve. Bil je svetovno! -----●●●

Zimski tabor v snegu, Martuljek 1983

TAM OB OGNJU NAŠEM ...

Marta Vodeb Bonač

Pet let sodelovanja na terapevtskih taborih, ki so se začeli pod okriljem taborniškega Odreda Črni mrav, Ljubljana. Kaj mi je iz teh let ostalo? Česa se še spominjam kot zapuščine neke neobičajne življenjske in delovne avanture? In kaj želim, da ostane kot sporočilo za naprej?

Bila sem še pripravnica v Svetovalnem centru, ko sem se vključila na prvo taborjenje v Martuljku. Od l. 1978 do 1989, to je 11 let, je potem sledilo redno sodelovanje Svetovalnega centra s projektom »Terapevtski tabor«, kar je pomenilo, da se je taborjenj udeleževala mladina od 5 do 20 let, ki je v Svetovalni center prihajala zaradi različnih težav, in strokovne sodelavke ali sodelavci (od enega do treh vsako leto).

V prostovoljstvu je tako, da se njegova moč in čar kažeta v sodelovanju. Terapevtski tabori so bili vsako leto stvaritev večje skupine ljudi: prostovoljcev, otrok, tabornikov in tabornic, strokovnih sodelavk in sodelavcev, v prvi vrsti pa so bili plod sodelovanja dveh ključnih ljudi v razvijanju prostovoljnega dela z mladimi v Sloveniji – dr. Anice Kos Mikuš in dr. Bernarda Stritiha.

K sodelovanju na taborih me je zvalila radovednost, želja po novih znanjih in izkušnjah pri delu z otroki, nagovorila pa so me tudi temeljna izhodišča skupnostnega delovanja:

- približati se ljudem v stiski v okoljih, kjer živijo;
- razvijati različne oblike pomoči;
- omogočiti otrokom iz socialno in -----●●●

kulturno deprivirajočih okolij več možnosti za koristno preživljanje prostega časa.

Tako sem na tabore spremljala otroke, ki se podobnih prostočasnih aktivnosti niso mogli udeleževati, ker so jih druga okolja izločala, na primer otroke, ki so močili ali blatili posteljo, nemirne otroke in tudi tiste, ki si drugih letovanj niso mogli privoščiti. Na taborih sem sodelovala v različnih vlogah; večkrat sem prevzemala precejšen del organizacije, skrbela za prehrano, bila vodnica in animatorka različnih aktivnosti.

Doživetja, ki so mi iz teh let ostala blizu, so:

- **Nepozabna doživetja z otroki:**

- v pogovorih ob pripravljanju hrane smo odkrivali različne navade in različne jedi, pa tudi ublažili marsikatero stisko;
- v večerih ob ognju so nas združevale pesmi, igre in humor;
- med nočnimi stražami nas je povezovala vznemirljiva tišina noči, toplota ognja, soj baterij in šepet o vsem mogočem.

- **Doživetja z odraslimi**

Tabori so bili zame zahtevna šola sodelovanja. Ob njih smo se povezovali ljudje z različnimi življenjskimi izkušnjami, motivacijami in interesi. Nikoli nisem bila med tistimi, ki so želeli spremeniti svet in tudi ne med tistimi, ki jih je prevzemala neskončna lahkost bivanja. Moja temeljna življenjska

izkušnja je bila drugačna: že od otroštva naprej sem se učila skrbeti za druge.

Taborjenj sem se udeleževala v svojem rednem delovnem času. Pred starši otrok, ki so nam bili zaupani v varstvo, sem se čutila odgovorno za njihovo varnost in zdravje.

Včasih nam je bilo v skupini »tastarih« težko najti skupni jezik in včasih mi je bilo težko (ob razlikah, ki so se kazale na različnih ravneh) delovati podporno v tistih aktivnostih, ki so bile temeljnega pomena za vso skupnost.

V spominu pa mi ostajajo tudi lepa doživetja:

- To so doživetja **sodelovanja in tovarištva** ob preizkušnjah, ki so nam jih priredili otroci (na primer z demonstrativnimi odhodi, izživanjem nevarnosti ...) ali pa nepredvidljiva narava (lahko bi povedala zgodbo o nočnem neurju, ko smo bdeli nad usodo otrok v šotorih, ali pa še bolj slavno zgodbo o medvedu).
- Tabori so bili zame **prostor izkusvenega učenja**. Stvari so se najprej zgodile, doživeli smo jih, občutili smo jih, šele nato sta prišli na vrsto refleksija in teorija.

Tabori so bili zame preizkušnja v razumevanju in sprejemanju sebe in drugih – nismo delovali kot stroji, srečevali smo se taki, kot smo bili. Ni se bilo mogoče izogniti svoji lastni senci, vsakdo med nami pa je imel možnost, da je odkrival tudi svoje dobre plati.

Če bi bila še enkrat stara 25 let in bi me povabili na tabor, bi brez omarovanja rekla ja:

- zaradi cele palete doživetij z otroki;
- zaradi sodelovanja in podpore, ki smo si jo v nekaterih situacijah znali nuditi odrasli;
- zaradi prijateljstev, ki so se razvila med nami in nekatera trajajo še danes;
- tudi zaradi stisk in bolečih doživetij, ki so bila znamenja rasti.

Večkrat pa bi premislila:

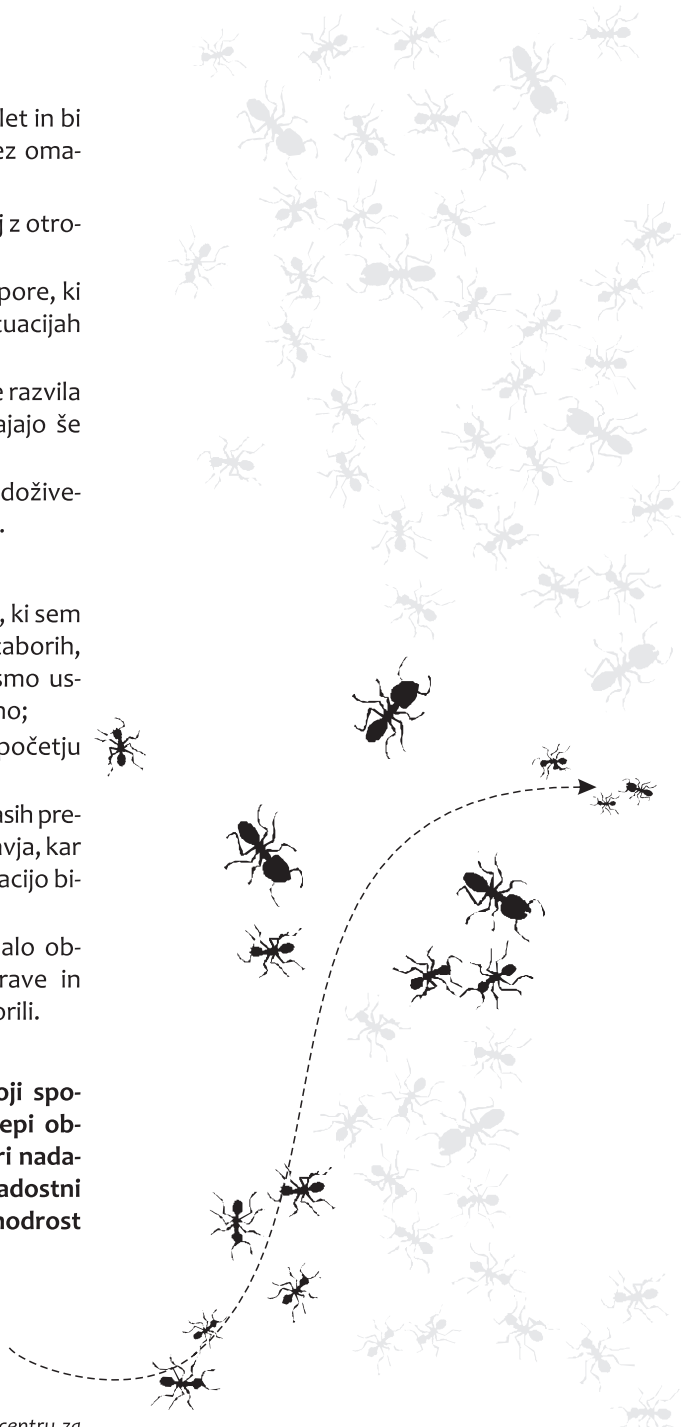
- zaradi izjemne izčrpanosti, ki sem jo doživela po nekaterih taborih, ko si potrebnega dela nismo uspeli porazdeliti enakomerno;
- zaradi velikih tveganj v početju otrokin odraslih;
- zaradi po mojih kriterijih včasih preohlapnega odnosa do zdravja, kar je bilo povezano z organizacijo bivanja v naravi;
- zaradi zame včasih premalo občutljivega odnosa do narave in okolja, v katerem smo taborili.

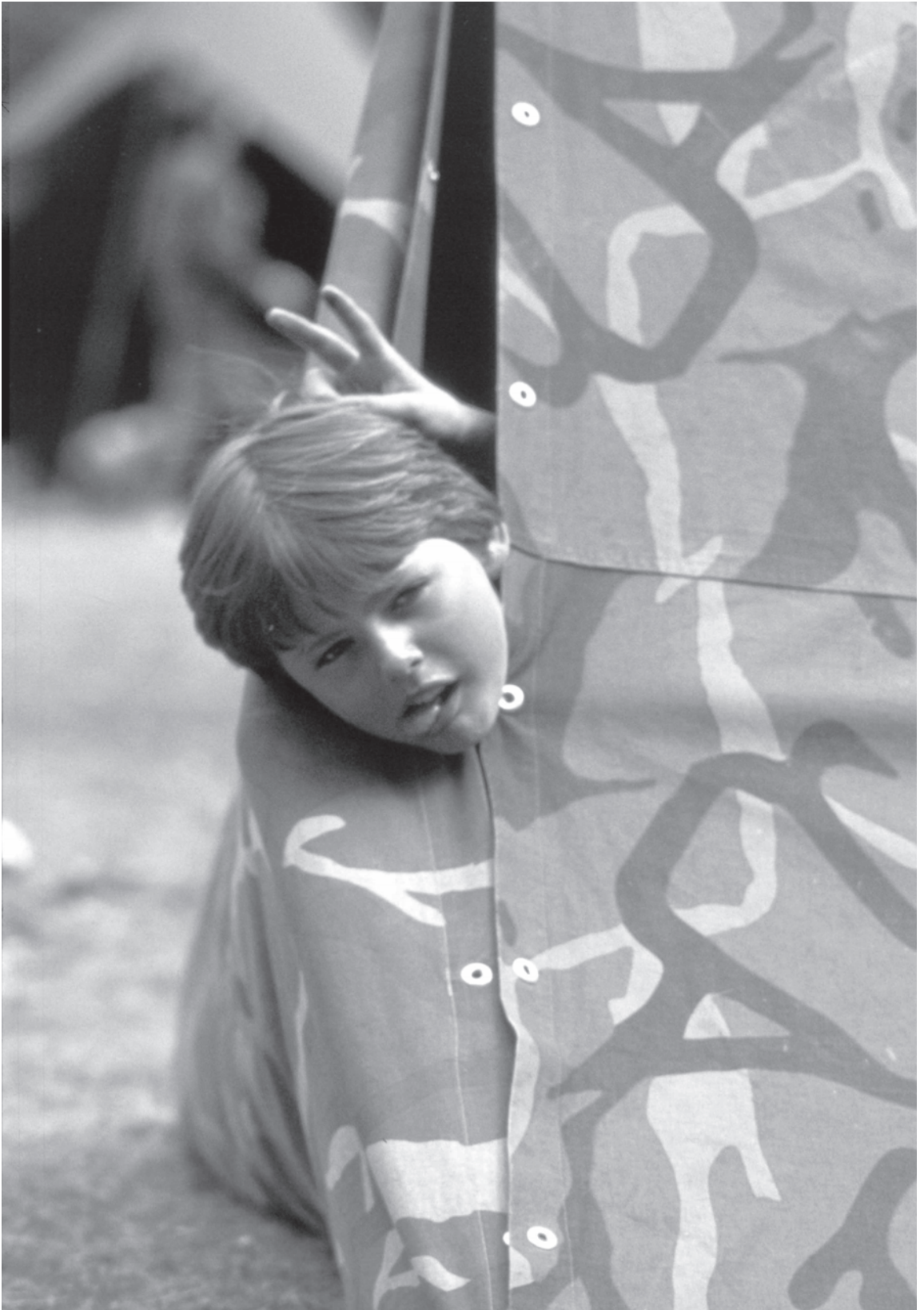
58

Dragi Črni mravi, to so moji spomini na tisti čas. Ob vaši lepi obletnici vam želim, naj vas pri nadaljnjem delovanju vodijo mladostni žar 20-ih, zrelost 40-ih in modrost 60-ih!

3 x ZDRAVO!

Marta je zaposlena v Svetovalnem centru za otroke, mladostnike in starše v Šiški

OJ, TABOR, MOJ DOM ...

Andreja Troppan – Krota

Tukaj je kratek zapis mojih občukov in spoznanj o taborniškem življenju.

Že kot mala deklica sem se navdušila nad taborniškim življenjem in nad neprisiljenim osvajanjem vrednot, nad razigranostjo, naravo in vsem, kar ti kot otroku ponuja življenje izven okvirov lastne družine.

Moje taborniško ime je seveda povezano z mojo ljubeznijo do vode. V vsaki še tako majhni mlakici, lužici ali rečici sem bila prva, ki se je junško namočila, zaplavala in skopala. Ne vem, kdo me je prvi tako poimenoval. KROTA se sliši hecno, a vendar sem bila na to ime ponosna. Z njim sem se predstavljala skozi pubertetno obdobje in kot Kroto me poznajo tudi sošolci s Poljanske gimnazije. Kljub temu, da sem nehala hoditi na taborne in se udeleževati sestankov, sem tako močno čutila pripadnost tabornikom, da sem stik ohranjala prav s pomočjo imena, ki sem ga ponosno nosila skozi vsa srednješolska leta.

Sedaj, ko z nostalgijo zrem v tiste čase, spoznavam, koliko svobode smo kot otroci in mladostniki zaužili in kako se je naše življenje oblikovalo. Taborniško življenje je toliko doprineslo k razvoju osebnosti! Solidarnost, tovarištvo, prijateljstvo, zvestoba, ekipni duh – so le nekatere izmed vrednot, ki so me izoblikovale in mi omogočile, da sem začela ceniti življenje, ki sem ga tudi v svoji poklicni poti namenila sočloveku. Vzorniki, ki sem jih občudovala kot deklice, niso bili junaki fil-

mov ali pevci, ampak običajni ljudje iz taborniškega življenja: Hana, Blaž, Daki, Levi, Polona, Vito, Jernej, Bernard, kuhar Janez, Irena in mnogi drugi.

Sprejetje vseh, enakopravnost vseh – vse to smo doživeli na taborih. Takrat so se nam pridružila dekleta iz Vzgojnega doma v Višnji Gori in med seboj smo se pomešali taborniki iz različnih vodov in čet. Razumeva-

nje smo nosili v srcih, ne na jeziku.

Prijetne spomine imam na vse taborne (Adlešiči, Zabiče, Gozd Martuljek). Naj omenim le utrinek – misija nemogoče je bila dobiti večino *partizanski kurir*, pri kateri cel dan nisi smel jesti in cel dan si moral biti tiho. (S hrano sem se še prešvercala, ampak tiho biti – nikoli in nikdar! Še danes ne.) Bilo je res lušno.

ČRNI MRAV RUUUUUUUULZ

Belinda Piralič

Kot majhna punčka nekako nisem razumela, zakaj moram vsako leto na tabor, kjer so šotori in ni kopavnice in vse, kar se dogaja, se dogaja v naravi, daleč stran od mestnega vrveža. Nisem razumela, zakaj moram preživeti cel mesec in pol sredi ničesar. Sama, osamljena. Seveda v prisotnosti ostalih ... ampak to ni bilo to ...

Z leti sem ugotovila, da je bila ta pot (ki se je odvijala zaradi volje drugih) nekaj najlepšega, kar se mi je v življenju zgodilo. Hvala.

Ko sem bila v četrtem razredu osnovne šole, sem začela hoditi na tabor z neko toplino v srcu. Komaj sem čakala čas, ki se ga prej sploh nisem veselila. Moja draga mati mi je takrat na mojo veliko željo kupila spalno vrečo, taborniški nahrbtnik, kroj in vse, kar sem poleg tega še potrebovala. Ker nismo imeli denarja, sem se odločila za nekaj številke prevelik kroj, saj nisem bila prepričana, da bom večjega sploh kdaj dobila. Naj povem, da ima moj prvi in edini kroj še danes prav posebno mesto v moji omari. S ponosom ga hranim in še danes mi je prav, na njem pa se šopirijo mnoge veččine, ki sem jih skozi leta taborništva osvajala eno za drugo. Seveda se je pri tabornikih, prav tako, kot pri marsikomu drugemu, rodila tudi prva (otročka) ljubezen, ki je trajala skoraj celo osnovno šolo.

Vsi ti dogodki, izleti, plesi, druženja, čajanke, rekreacije v OŠ na Kodeljevem ob petkih zvečer, vsi sestanki, vodovi, četni, odredovi, zleti ... ne

popisno lepo. Da ne govorim o vseh igrah, večerih s kitaro, kresih na zadnji večer izmene, mnogih zvezdnih utrinkih na jasah ob taboru ... neprecenljivo!

To je bil čas mojega odraščanja, ki se ga zelo, zelo rada spominjam. Zavedam se, da so bili prav taborniki tisti, zaradi katerih sem postala tak človek, kakršen sem danes. Na taborih sem se naučila ogromno stvari, najbolj to, kako znati (po)skrbeti sam zase. Naučila sem se tudi kuhati; iznajdljivost mi ni tuja; v kampu si znam postaviti šotor skoraj sama; vem, v katero smer morajo biti obrnjeni klini, da ti sredi noči ne odnese šotora ... malenkosti, ki so se skozi življenje izkazale za veliko več. Velikokrat se mi zdi, sem bila na taborih porinjena v vodo ... splavaj ali pa ...

In sem ... splavala. Tako ali drugače.

Ljudje, ki ste me takrat obkrožali, ste bili vedno nekaj posebnega. Koliko topline, veselja, znanja, nagajivosti, razumevanja se je skrivalo v vas! Z nekaterimi sem se zelo dobro razumela, z nekaterimi malo manj, ampak prav vsi ste pustili ogromen pečat v mojem srcu. Nikoli vas ne pozabim. O imenih ne bi (razen o enem), ker bi prav gotovo koga izpustila.

Za vse, kar je naredil zame, bi se prav posebno rada zahvalila Zoranu Pavloviču, ker je bil res eden redkih, ki ni obupal nad mano in ker je VERJEL vame. Hvala, Zoki, love U.

Taborniški Z-D-R-A-V-O !

63

Klasični taborniški izlet s pečenjem hrenovk, Jošt 1989

EKOLOŠKA IZVIDNICA

Jernej Stritih – Jerry

Nekdanje gozdovniško geslo »Z naravo k novemu človeku« povezuje dvoje odnosov: odnos človeka do narave in odnose med ljudmi. S to povezano izraža idejo vzgoje za boljše medčloveške odnose preko nege človekovega odnosa do narave. Taborništvo se v veliki meri odvija v naravnem okolju in temelji na izkušnji življenja z naravo, s tem pa nam približa lastno naravo in nas usposablja za prispevek k delovanju skupnosti. Hkrati pa vodi tudi k ljubezni do narave in k aktivnemu varovanju okolja. V osemdesetih smo Črni mravi orali ledino tudi na področju varstva okolja v taborištvu in v širši družbi.

K tabornikom sem kot eden od mestnih otrok prišel predvsem zaradi želje po življenju v naravi in s tem povezanimi pustolovščinami. Taborništvo pa je moj odnos do narave še okrepilo in tako sem, kljub zgražanju gimnazijske razredničarke, šel študirat gozdarstvo. Študij gozdarstva v prvi polovici osemdesetih mi je odprl vrata v širše razumevanje same narave in predvsem pomena varstva okolja.

Osemdeseta so bila čas, ko je v Evropi postal glavni okoljski problem umiranje gozdov zaradi onesnaženja z žveplom in dušikovim oksidom iz termoelektrarn. To je bil morda prvi problem prekomernih vplivov in problem, zaradi katerega se je hkrati zganila skoraj vsa Evropa. To gibanje je proti koncu osemdesetih v vzhodni Evropi postalo tudi znanič in sprožilec demokratičnih

----●●●

sprememb. V lokalnem okviru pa je bil to čas hitrega naraščanja količin smeti zaradi prodora potrošništva in z njim povezane embalaže ob hkratni odsotnosti celovitega zbiranja odpadkov. V prvih letih taborništvstva smo se še učili, da konzerve na izletu zakopljemo v zemljo ali vtaknemo pod kamen in povsem normalno je bilo, da so papirčki in čiki kar »odpadali« od ljudi. Posledica je bila, da je bilo grmovje ob rekah na debelo ovešeno z vrečkami in drugimi odpadki in da smo skoraj na vsakem koraku v naravi naleтели na divje odlagališče odpadkov.

Druga posledica pa je bila, da so šole in krajevne skupnosti vsako pomlad organizirale čistilne akcije. Za te akcije so mobilizirali predvsem učence in seveda tabornike z utemeljitvijo, da je pobiranje smeti vzgojno. Enkrat ali dvakrat se mlademu človeku res morda zdi prav, da opravi dobro delo in da se nauči, da odmetavanje odpadkov ni lepo. A ker so se odpadki pojavljali znova in znova, smo dobili občutek, da so čistilne akcije izkoriščanje mladih, da namesto komunalnih služb pospravljajo za nemarnimi odraslimi in da se na njih naučimo samo tega, da se splača odmetavati smeti, saj jih bodo že pobrali tisti, ki prihajajo za nami. Postavilo se je vprašanje, kako prebiti ta začarani krog smetenja, in iz razmisleka se je porodila ideja Ekološke izvidnice: taborniki bi s svojim poznavanjem narave, topografije in orientacije popisali divja odlagališča, pred

• • • katerimi so si vsi zatiskali oči, jih

predstavili javnosti in s tem sprožili bolj sistemsko urejanje vprašanja ravnanja z odpadki v občinah in državi.

Ta ideja je nekako dozorela v letu 1985, ko sem jo predstavil na zletu ZTS v Mariboru, kjer smo opravili tudi prvi poskusni popis odlagališč. Tega leta sem začel tudi pisati niz člankov o varstvu okolja v revijo Tabor in mislim, da je bil prvi namenjen prav umiranju gozdov zaradi kislega dežja. Ekološki izvidnici so se poleg Mravov pridružili še bolj okoljsko zavedni taborniki rodov Mlinskih kamnov Radomlje, Jezerške ščuke Cerknica, Puntarjev Tolmin, Srebrnih krtov Idrija in drugih. Razvili smo metodologijo popisovanja odlagališč in začeli s popisi vsak v svojem kraju. Pri razvoju metodologije smo se obrnil tudi na takratne vodilne strokovnjake za varstvo okolja v Sloveniji – med drugim sta nam nasvete dajala Dušan Plut z geografskega oddelka Filozofske fakultete, kasnejši predsednik Zelenih Slovenije in član predsedstva v času osamosvajanja, in Lojze Peterle z Urbanističnega inštituta, kasnejši predsednik Vlade in sedanji evropski poslanec. Ena glavnih težav, s katero smo se soočali pri delu, je bil dostop do kakovostnih topografskih kart. Takrat so bile vse novejšje karte uradna tajnost in je bilo do njih zelo težko priti. Javno dostopne so bile le specialke 1 : 50 000 iz leta 1935, ki pa so bile za naše delo bolj ali manj neuporabne.

Na Zvezi pa smo se dogovorili, da bo Ekološka izvidnica postala poseben

program Zveze tabornikov (vključno z značko na desnem žepu kroja) in sam sem bil leta 1986 izvoljen v predsedstvo ZTS in zadolžen za področje varstva okolja. Zveza me je kot predstavnika pošiljala tudi v druge takratne organe, ki so se tako ali drugače ukvarjali z varstvom okolja v Sloveniji – v Svet za varstvo okolja pri SZDL (Socialistična zveza delovnega ljudstva) in na Republiško konferenco ZSMS (Zveze socialistične mladine). Tako je Ekološka izvidnica leta 1987 sodelovala na problemski konferenci SZDL »Ekologija, energija, varčevanje«, kjer je bila prvič sprejeta usmeritev, da je preko izboljšanja učinkovitosti treba zavstaviti naraščanje porabe energije in z njo povezanega onesnaženja v Sloveniji ob hkratnem nadaljevanju gospodarske rasti. Idejo Ekološke izvidnice smo predstavljali tudi tabornikom iz drugih delov tedanje Jugoslavije, leta 1987 pa sem na temo varstva okolja sodeloval tudi na enem zadnjih kongresov Zveze socialistične mladine Jugoslavije v Beogradu. Sodelovali smo tudi pri prvi vseevropski mladinski akciji za ohranitev gozdov (EYFA), ki je za boj proti kislemu dežju povezala mlade z zahoda in vzhoda takrat razdeljene Evrope.

Nekako takrat smo začeli razmišljati, kako razširiti akcijo popisovanja odlagališča na vso Slovenijo in tudi o drugih okoljskih temah, ki zadevajo taborništvo. Za taborništvo zelo pomembna tema je bila ekologija tabora, ukvarjali pa smo se

tudi z zdravo zabavo. Kot pilotno akcijo tovrstne zabave smo spomladi leta 1988 organizirali poskusni večer brez kajenja v takrat zelo popularni diskoteki Šporn v Radomljah. V okviru ekologije tabora smo proučevali vplive tabora na okolje in zastopali idejo, da naj za taborom ostane le prazen travnik, kot smo jo tudi prakticirali pri Črnem mravu. Znotraj ZTS so takrat potekale včasih tudi žolčne debate, ali naj bi taborne prostore »urbanizirali« z zidanimi objekti ali naj bi vztrajali le pri začasnih objektih. Največji spori glede tega so bili ob gradnji Gozdne šole v Bohinju; Črni mrav in Ekološka izvidnica pa sta se znašla v taboru tistih, ki smo se zavzemali za čim bolj sonaraven pristop k taborjenju.

Leta 1989 smo želeli v Ekološko izvidnico vključiti celotno Slovenijo. V ta namen smo želeli dobiti podporo takratnega Republiškega komiteja za prostor in varstvo okolja (danes bi mu rekli ministrstvo). Predlagali smo, da bi za motivacijo vsaki taborniški enoti, ki opravi popis krajevne skupnosti, dali nagrado v obliki šotora ali kakega drugega predmeta, potrebnega za taborniško dejavnost. Na komiteju so obljubili, da bodo proučili možnosti, kako zagotoviti šotore. Okrog njih smo hodili skoraj celo leto, dokler nam niso sporočili, da taborniki že dobivamo šotore v uporabo od civilne zaščite, in da naj te šotore nekako štejemo za nagrado za popisovanje odlagališč. Bili smo poparjeni in ogorčeni, a v procesu pogovorov z

uradniki smo ugotovili, da je naša metodologija nekaj vredna in da bi jo lahko koristno uporabili pri uvajanju celovitih sistemov zbiranja odpadkov v občinah.

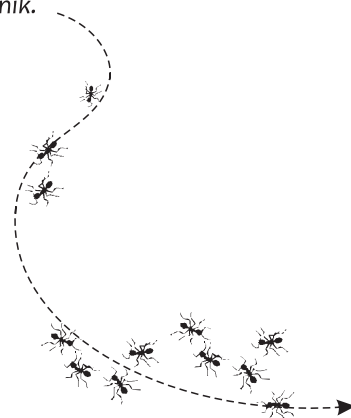
Leto 1989 je bilo tudi sicer prelomno. S sojenjem četverici se je sprožil proces osamosvojitve in demokratizacije Slovenije, ustanavljale so se politične stranke, predsednik zvezne vlade Marković pa je omogočil ustanavljanje zasebnih podjetij. Spomladi sem zastopal ZTS v odboru za pripravo štafete mladosti iz Slovenije, ki je bila zaradi škandala s plakatom zadnja v zgodovini Jugoslavije. Na skupščini ZTS v Kranju sem predlagal, da se Zveza priključi Odboru za zaščito človekovih pravic (množičnemu gibanju za podporo Janezu Janši in kolegom, ki jim je vojska sodila zaradi izdaje skrivnosti), a s predlogom nisem bil uspešen. Sodeloval sem pri ustanovitvi Zelenih Slovenije in s Črnim mravom smo celo zagotovili golaž na enem prvih shodov Zelenih v Mostecu. Tik pred padcem Berlinskega zidu novembra 89 pa smo glavni zagnanci Ekološke izvidnice ustanovili svetovalno podjetje Oikos v Domžalah, katerega prva ponudba je bil prav popis odlagališč. V naslednjih letih smo ga izvedli v nekaj občinah, ki so njegove rezultate uporabile za uvajanje zbiranja odpadkov od vseh gospodinjstev (prej mnoga podeželska naselja niso imela odvoza, kar je seveda vodilo k divjemu odlaganju).

Na prvih demokratičnih volitvah

- • • leta 1990 so Zeleni Slovenije prišli v

Vlado. Sam sem nekaj mesecev delal zanjo in tako začel tudi profesionalno okoljevarstveno kariero. Z osamosvojitvijo, demokratizacijo in uvedbo tržnega gospodarstva se je okoljevarstveno gibanje iz osemdesetih umaknilo v ozadje, glavni aktivisti pa smo se profesionalizirali. Problema kislega dežja in smeti ob rekah sta bila v nekaj letih v glavnem rešena. Pozornost pa se je usmerila na nove, večje probleme kot so trajnostni razvoj, ohranjanje biološke raznovrstnosti, podnebne spremembe, genetsko spremenjeni organizmi...

Epilog: Leta 2012 delam kot direktor Službe Vlade RS za podnebne spremembe in s sodelavci pripravljam strategijo prehoda Slovenije v nizkoogljično družbo. Oikos šteje 16 sodelavcev v Sloveniji, na Hrvaškem, v Črni gori in Srbiji. 24. marca je bila akcija Očistimo Slovenijo, v kateri je tisoče prostovoljcev čistilo divja odlagališča. Črni mrav še vedno tabori tako, da za sabo zapusti le prazen travnik.

● TABORNIKI – EKOLOŠKI IZVIDNIKI NA NAŠIH SMETIŠČIH

Želimo opozoriti javnost

Stanje našega naravnega okolja se iz dneva v dan slabša. Onesnažene vode in zrak, umiranje gozdov, radioaktivna grožnja, uničevanje kmetijske zemlje, gore odpadkov... Ljudje s svojo dejavnostjo žagamo vejo, na kateri sedimo skupaj z ostalimi živimi bitji naše Zemlje. S tem moramo nehati čimprej! Začeti moramo živeti in delati v skladu in sožitju z naravo, katere del smo.

Taborniki se že od vsega začetka trudimo, da bi vzpostavili tak stik z naravo, da bi živeli v njej, se od nje učili in v njej vzgajali mlade ljudi. V zadnjih letih pa smo spoznali, da to ni dovolj, da moramo, če želimo še naprej hoditi v neokrnjeno naravno okolje, zanj tudi nekaj storiti. Porodila se je »Ekološka izvidnica«.

Ekološka izvidnica je posebna dejavnost Zveze tabornikov Slovenije v sodelovanju s Svetom za varstvo okolja pri RK SZDL, z RK ZSMS in Republiškimi komitejem za varstvo okolja in urbanizem. Ima dve temeljni nalogi – po svojih močeh prispevati k ohranjanju in varovanju okolja ter širiti ekološko zavest med člani taborniške organizacije in v javnosti.

Kot prve akcije smo se lotili popisovanja divjih odlagališč odpadkov. Gre za problem, ki je v naši krajini še kako prisoten, vendar zaradi raztresenosti in skritosti premalo poznan. S taborniškim znanjem topografije in gibanja po terenu pa ga je mogoče prikazati tudi širši javnosti. S tem naj bi vzpostavili širok nadzor nad dogajanjem v prostoru in javen pritisk na organe in organizacije, ki naj bi skrbele za ravnanje z odpadki. Akcija popisovanja odlagališč je trenutno v začetni fazi, v letu 1989 pa naj bi obdelali vsa najbolj obremenjena območja v Sloveniji.

Razen z odlagališči se Ekološka izvidnica ukvarja še z dvema projektoma. Izdelali naj bi navodila, kako organizirati in izvesti ekološko neoporečen tabor, borimo pa se tudi proti kajenju med mladimi. Spomladi smo izvedli akcijo zbiranja podpisov za diskoteko brez kajenja in junija tudi izvedli poskusni večer v disku Šporn v Radomljah.

● TEČAJ V HRUŠICI

Kot uvod v vseslovensko akcijo smo 15. in 16. oktobra pripravili

tečaj za Ekološke izvidnike v Hrušici pri Ljubljani. Organizator tečaja je bil moščanski taborniški odred Črni mrav, udeležilo pa se ga je 42 tabornikov iz vse Slovenije in Zagreba. Tečaj je potekal v prostorih hruškega vrta, za kar se moramo posebej zahvaliti vodstvu VVO Oton Zupančič, ki nam je priskočilo na pomoč, ko smo naleteli na težave na OS Karel Destovnik-Kajuh in pri OK ZSMS. Prehrano smo organizirali skupaj z gostiino »Pri Mickie« in tako so, kar se bivanja tiče, tečajniki iz Most odnesli prav dober vtis. Drugačen pa je bil ta vtis kar se tiče stanja našega okolja.

Program tečaja je bil zastavljen povsem praktično. V soboto so tečajniki v štirih skupinah preiskali območje krajevnih skupnosti: Štepanjsko naselje I. in II., Štepanja vas, Hrušica-Fužine in Bizovik. V nedeljo pa so zbrane podatke obdelali na računalniku, pripravili poročila o opravljenem delu in posterje, na katerih so predstavili svoje ugotovitve.

● STANJE

Na približno 730 ha, kolikor obsegajo pregledane KS, so našli 14 odlagališč odpadkov. Nekatera so zelo majhna – manj kot 1 ar, največje pa meri kar 1,44 ha. Skupaj prekrivajo odlagališča 0,319% površine petih KS, na njih pa je nad 20.000 kubičnih metrov od-

padkov – gre v glavnem za gospodinjske, gradbene in velike kovsne odpadke. Najhuje obremenjeno je območje med Litijsko cesto in Ljubljano pri Fužinah. V takojšnje opuščene gramoznice se kljub tablam o prepovedi odlaganja odpadkov stekajo cele gore odpadkov. Voda iz teh gramoznic odteka v Ljubljano in jo onesnažuje, uničeni prostor pa se pridružuje drugim ekološkim problemom vzhodnega roba Ljubljane (toplarna, industrija, čistilna naprava itd.). Namen Ekološke izvidnice ni iskati krivce za tako stanje, s podatki želimo le opozoriti javnost, da odpadki so, da jih je veliko in da ni nič rešeno, če jih spravimo izpred oči v najbližjo jamo.

Z vidika tečaja pa se je preiskani teren izkazal za zelo primerne, saj so si tečajniki pridobili kar nekaj izkušenj. Če k temu dodamo še oktobrsko sonce in dobro taborniško družbo, je bil tečaj Ekološke izvidnice v Hrušici lepo doživetje.

Jernej Stritih

Pregledano območje: Manjša odlagališča so predstavljena s križci, večja z obris.

STPM

Damjan Kolarič – Daki

Pisali smo leto 1975. Bili smo mulci, in vodnik Andrej – Yogi nas je naku-ril, da bomo šli na tekmovanje, na STPM. Pojma nisem imel, kaj je to. Razlagal je, da se je včasih reklo ROT, zdaj pa STPM – slovenski ta-borniško-partizanski mnogoboj. Dal nam je vedeti, da je to največje in najtežje tekmovanje pri tabornikih in da sploh nisi pravi tabornik, če ga ne doživiš. Mnogoboj je vseboval preizkušnje orientacije (hoja po kar-ti, ravnaje s kompasom, risanje raz-nih skic ...), signaliziranje z zastavi-cami, streljanje z zračno puško, na-porno in dolgo hojo, postavljanje bivaka, izdelavo ognjišča, pripravo obroka (čorbice), izdelavo makete pionirskega objekta, preizkus zna-jna prve pomoči in verjetno še kaj.

Tekmovat smo šli, naš vodnik in mi, Mustangi iz čete Viharniki: pokojni Tomaž–Cekar, Pavle–Smajli, Matjaž in Damjan – Daki. Izposodili smo si Sama iz čete Samorastniki. Najprej smo se podali na trening v tiste kraje, kjer je bilo kasneje pravo tek-movanje; proti Novemu mestu, na Gorjance in na Gosposdično. Spomi-njam se le, da smo preživel čudovit dan, najbrž tudi zato, ker je bil moj rojstni dan. Bil je poln naših »podvi-gov« učenja, zgubljanja v hosti, bra-nja karte in ravnanja s kompasom ter iskanja namišljenih PB (partizan-skih baz, kot se je reklo kontrolnim točkam na STPM-ju). V spomin mi prihajajo mešani občutki, ko sem ugotovil, da se tudi vodnik ne znajde najbolje ... pa smo vseeno prilezli do železniške postaje ----●●●

Kandija pri Novemu mestu. Utrujeni in pregreti smo popadali na vlak in se odpeljali v Ljubljano. Vseeno smo imeli še toliko energije, da smo se skregali. Yogi nas je komaj umiril, čeprav ne ravno lepo. Vem, da je bil dolgo časa tiho, potem pa je naenkrat skočil pokonci, planil name, me prijel za kravatlc in stisnil, da sem komaj dihal. Uf, sem cviknil. Ko se je malo »streznil«, me je spustil. Strašno se mi je zamerilo. Po tem smo se umirili.

Končno je prišel veliki dan tekmovanja. Vedno je bil izbran okrog dneva mladosti, 25. maja. Tokrat je bilo to od petka, 23., do nedelje, 25. maja. Vremenska napoved: dež, v nedeljo mogoče sončno. Nič fajn. No, za začetek se je ekipa zmanjšala, saj je Matjaž zbolel, za Sama pa se ne spomnim več, zakaj ni šel. Ker smo ostali le trije, se je vodnik odločil, da gre z nami na progo, vendar smo morali tekmovati izven konkurence. Prikrajšani smo bili za nekaj adrenalina, a smo se vseeno poskusili s progo. Vstali smo ob nenormalni četrtri uri zjutraj. Dež. Kriza morale. A vseeno smo šli. Padalo je ves dan, mi pa smo tudi ves dan hodili. Spominjam se, da je Andrej prevzel branje karte in vodenje po progji. Ob poti je bila velika smreka, košata in čokata, z vejami do tal, tako da se ni videlo debela. Od tu smo iskali naslednjo PB. Vsi premočeni smo hodili in hodili in upali, da jo najdemo. In glej ga! Zgodilo se nam je to, kar smo se učili v topografskih priročnikih in kar se je govorilo. Če hodiš

naravnost, nezavedno delaš z eno nogo daljši korak in narediš krog. In mi smo po več kot dveh urah tavanja po nepreglednem gozdu prišli točno »naravnost« nazaj pred to smreko. Eeeej. Nisem mogel verjeti, da je to mogoče. Prav dol nam je padlo in obupali smo.

Pa se je pri OČM začelo dogajati marsikaj. V letu 1977 smo razširili odred še za eno četo – Hudournike. Seveda je to razširilo delovanje in prineslo mega veliko energije za marsikaj – delo, žur, počenjanje »neumnosti«. Tako se nostalgичno spominjam STPM-ja spomladi 1978. V četo Viharniki sta se takrat vključila med drugimi še Marino in Mandelj (žal danes že pokojni). Jerry, Detel, Marcello (žal tudi njega ni več med nami) in Benido pa so bili že aktivni fantje. Začel sem navijati, stimulirati, nagovarjati. Toliko mi je bilo do tega, da gremo na STPM, da se mi je kar mešalo. In sem jih napalil. Maribor 1978 nas je dočakal. V ekipi so bili poleg mene še Jerry, Marino, Mandelj in Benido. Gnalo nas je, da izkusimo to veliko tekmovanje. Zase lahko rečem, da sem si zelo želel izkusiti STPM kot se gre – zares. Prejšnje v Novem mestu je v mojih očeh propadlo, saj nismo tekmovali. Tokrat sva imela le midva z Jerryjem neka pravo znanje za udeležbo na tekmoivanju. Ostali pa so imeli veliko volje in žara ter milijon pričakovanj. Samo da dogaja! Dogovorili smo se, da bodo izvajali zadane naloge po navodilih; pa da bomo nekako že prišli skozi. Tako sva z Jerryjem no-

sila večinski delež nalog in prepuščala manj zahtevne.

Že sama pot v Maribor je bila žur. Takrat je morala ekipa imeti spremljevalca, ki pa ni tekmoval. Mi smo šli torej na vlak, Bradeško pa s fičkom in našimi rukzaki. Na poti v štajersko metropolo smo naredili cel šou. Potovali smo brez prtljage na veliko tekmovanje. Niso nam verjeli, da gremo tekmoval, a vendarle so nas čudno gledali. Nafintirali smo pol vagona in naši sopotniki do kraja niso mogli ugotoviti, kaj se gremo. Ali gremo le na izlet ali res na STPM? Zelo resno smo govorili, da imamo svoje nahrbtnike privezane na strehi vlaka. Kar nekaj začudenih pogledov smo bili deležni.

72

No, seveda se je glede uvrstitve zgodba klavarno končala. Osvojili smo 23. mesto. Brez priprav ne gre! Še dobro, da nismo bili zadnji. Uspeh! Moralo smo si dvigovali tako, da smo si govorili, da imamo letošnji STPM za trening, da se preizkusimo kot ekipa. Da pa gremo drugo leto zares. Progo smo v celoti prehodili, nekajkrat »zalutali« in naredili večino nalog. A točk je bilo le bolj malo. Spominjam se, da so Marina ožulili novi gojzerji. Sobota je bila kar vroča in proga je bila namenoma speljana s hriba na hrib, vmes pa precej višinke razlike. Marino je trpel svoje žulje. Pa me čez čas vpraša, kje je naslednja baza. Ker sem takrat vodil ekipo s pomočjo branja karte, sem točno vedel, kje je PB. Pokažem na kar precej oddaljen kucl in rečem tam na vrhu. In Marino znori! Kriči,

zija, se ustavi in pravi, da tja gor pa že ne gre, kdo si je to izmislil. PB glih na kuclih, a nas zajebavajo, al kva!! In ni hotel iti naprej. Uf. Komaj smo se spokali, čeprav ne ravno takoj! Še večji teater je naredil Benido. Bil je čedalje bolj vroče. Nosil je torbico za prvo pomoč. Zdi se mi, da je bil zadnjih nekaj minut popolnoma tiho, nato pa je naenkrat začel tuliti in zijati, preklinjati in krilliti z rokami; da ma dost, da je to brez veze, da ne more več ... prijel je ubogo torbico, jo zavihel po zraku in zabrisal po makadamu s tako silo, da se je naredil cel oblak dima.

In dočakali smo še eno priložnost naslednje leto. STPM Cerknica 1979. Natrenirani in pripravljeni. Vsak s svojo vlogo in nalogo. Jerry, Marino, Marcello, Mandelj in Daki. Delovali smo kot dobro utečen tim. Naloge smo opravili tekoče in ne s preveč velikim naporom. Imeli smo svoj žur. Uživali smo, da smo uvedli inovacijo pri bivaku iz šotork, ki ni bil v obliki šotora, temveč v obliki tunela; lepo ukrivljen nam je nudil več prostora. Ocenjevalna komisija je imela kar nekaj težav, ali nam dati točke ali ne. Kar pošteno smo morali zagovarjati idejo, da je nekonvencionalno tudi prav. Drugi dan je prišla odločitev, a takrat še nismo vedeli, da to je. Z Mandeljnom sva se na preizkusu prehod čez minsko polje sporekla. Ni upošteval mojega predloga za prehod. Dopovedoval sem mu, pa nič. Znorel je in šel, seveda po minah. In smo eksplodirali. Vsi poparjeni smo šli dalje. Bili smo ob 100 ● ● ●

točk. In kako smo se zasekirali na koncu tekmovanja: če bi dobili teh 100 točk, bi bili tretji v Sloveniji v svoji kategoriji od 15 do 20 let in bi dobili pokal. Zdi se mi, da je bilo na tekmovanju kar blizu 40 ekip iz te kategorije. Tako pa smo se uvrstili »le« na peto mesto. A tudi to je uspeh. Res smo bili dobri!

Pa je minilo leto. Seveda ne ravno mirno. S tisočimi dogodivščinami. Anekdote ne manjka in ne zmanjka! In zopet smo se zbrali Jerry, Marino, Detl, Miki in Daki na STPM-ju Grosuplje 1980. Pripravljene, da izboljšamo lan-

ski uspeh. Šlo nam je dobro. Žal pa smo bili spet prekratki in spet nam je zmanjkalo za tretje mesto ravno toliko, kot bi dobili na minskem polju, če ne bi eksplodirali. In spet smo pristali na petem mestu. Kar poparjeni smo bili. In kot nalašč smo se usedli po tekmovanju zelo blizu treje uvrščene ekipe. In gledali, kako pijejo iz pokala. Kako smo debelo požirali!

Na koncu smo si pa le rekli: biti peti v Sloveniji med tolikimi ekipami le ni kar tako. Bravo mi!

Slovenski taborniško-partizanski mnogoboj ali STPM

Z revolucionarnim oblikovanjem so zmedli ocenjevalce. STPM Cerknica, 1979

ENKRAT ČRNI MRAV ...

Robert Golavšek

Če se prav spomnim, sem začel svojo taborniško kariero v Črnem Mravu leta 1976. To je bilo leto, ko je takratna Višja šola za socialne delavce začela projekt v sodelovanju s taborniki in je bila na osnovni šoli Karel Destovnik Kajuh ustanovljena četa Hudourniki. Ne spomnim se več točno, kako je do tega prišlo, a kar na enkrat sem bil načelnik čete, ki je štela preko 80 članov, skoraj 10 vodov ... poleg pa je bila ravno tako velika družine medvedkov in čebelic na isti šoli. Od takrat sem se skušil skoraj v vsaki funkciji v okviru rodove uprave (no, tajnik menda nisem bil nikoli).

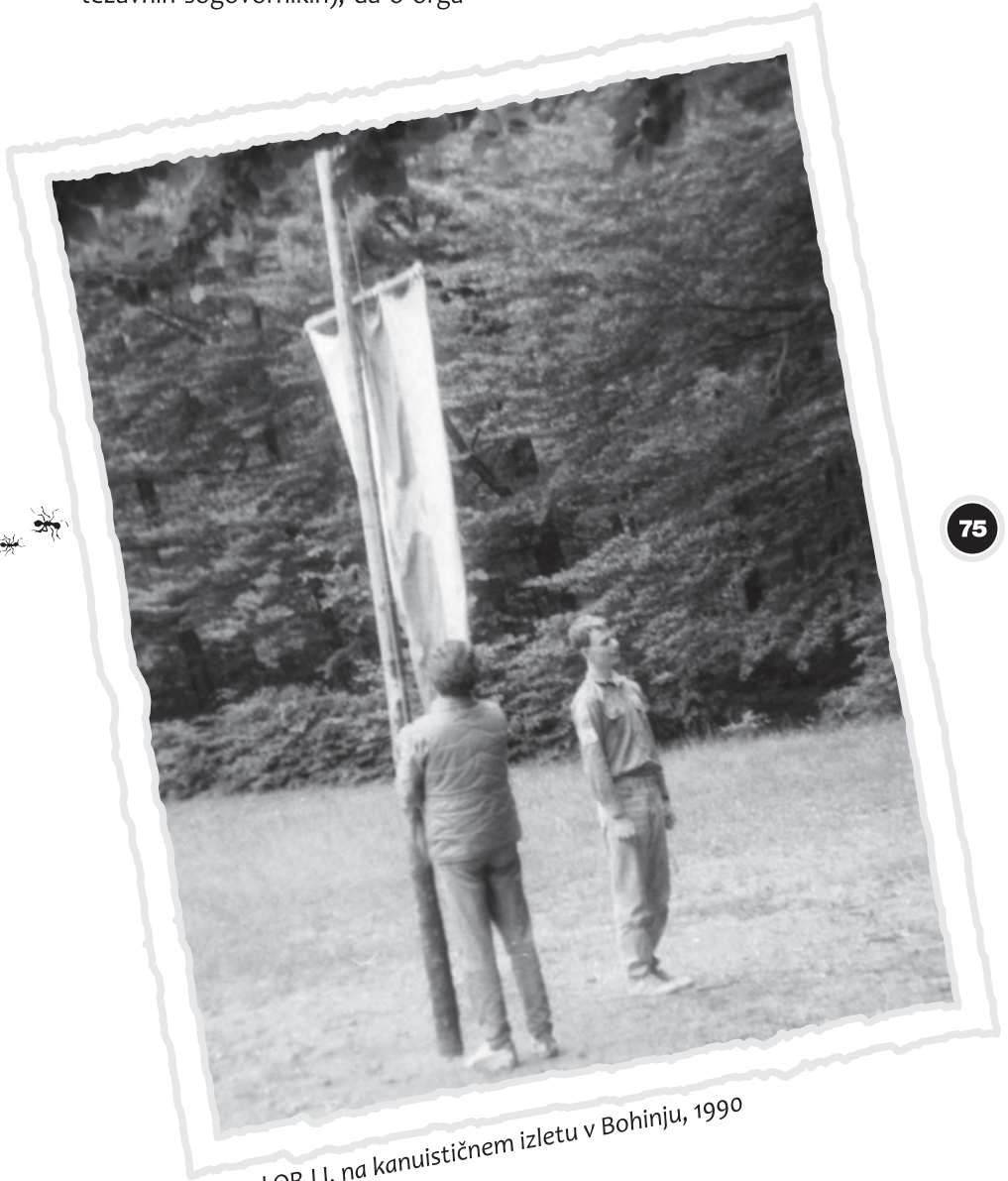
V več kot tridesetih letih se je nabralo veliko spominov in ko takole delam inventuro, se mi pojavljajo kot diaprojekcija. Moj prvi tabor v Martuljku v tanki češki spalni vreči; pa posebnost tabora – Mucov oranžni šotor; Mandelj, ki je ulovil kačo, jo spekel na ognju in jo dejansko pojedel; izlet v supergah na Mojstovko (čez 2000 m nadmorske višine); iskanje med vojno strmoglavljenega letala; požig latrine; pa ko je Bernard Stritih "popenil", ko smo konočarji postavili čisto previsok jambor in ga je šel ročno podirati, kar se je končalo z uničenjem k sreči praznega šotora...

Vsak od teh spominov bi si zaslužil daljšo pripoved in verjetno bi na koncu nastala cela knjiga. Če pa potegnem črto pod vsa doživetja, se zavem, da me je taborništvo pri Črnem Mravu pomembno sooblikovalo v človeka, kot sem danes. Po

-----●●●

leg tega pa sem si pridobil znanja in veščine v vodenju in zlasti v interakciji z ljudmi (težko je verjeti, a te veščine mi najbolj prav pridejo prav pri težavnih sogovornikih), da o orga-

nizacijskih sposobnostih sploh ne govorim. Ja, prava šola za življenje, zato tudi enkrat Črni mrav, vedno Črni mrav.

...
Vod OR.LI. na kanuističnem izletu v Bohinju, 1990

MRAVOVSKI DUH IN ROD V ZLATIH LETIH

Damjan Kolarič – Daki

Pred vami je skrajšana verzija serije člankov, ki so bili objavljeni v Mravljinčkah v letih 1998 in 1999. To je bil čas, ko smo pri tabornikih začeli »nov krog« in vložili veliko truda za obnovo vsebin, ki so koristile Mravu trideset let poprej. Zaživelo je Zorovo »učenje tehnike življenja v naravi in med ljudmi«. Priredil sem jih za izdajo Mravljinčka ob 60-letnici rodu v letu 2012.

Moj namen je slediti vsebini zapisa tistega časa. Pred štirinajstimi leti sem pisal o dogajanjih izpred tridesetih let. In tako je nastala zgodba v zgodbi.

Lahko boš zaznal dva pogleda. Današnji pogled na vsebine in videnje izpred štirinajstih let in kako smo takrat vse to razumeli. Lotili smo se dela po načelu: ne popravljam, kar ni pokvarjeno, ko ugotoviš, kaj deluje, se tega oprimi še bolj, kar ne deluje, to opusti in poskusi s čim drugim!

Takratno videnje je pripomoglo, da smo v rodu doživeli nov preporod. Le-ta je bil možen, ker so bili v nastajanju drugačni odnosi v vodstvu med člani in druga štimunga v dušah takratnih aktivnih Mravov. S povečanjem števila članstva, s ponovno ustanovitvijo dveh čet, kvalitetnejšim delom po vodih in skrbjo za vodnike in ostali vodstveni kader, razmahom taborjenj, ki so se približevala pravim taborniškim štirinajst-dnevnim doživljanjem narave in odnosov med taborečimi, se pričanja novo uspešno obdobje za Mrave.

V Ljubljani, februar 2012 ----●●●

Uvod

K pisanju me je vzpodbudila neka notranja sila Mravovskega duha, ki v meni živi že dolgo in se sedaj spet prebuja po nekajletnem zatišju, kot duh iz steklenice.

S tem člankom želim prispevati k bolj sistematičnemu in načrtovanemu pristopu vodenja, načrtovanja in kar je najbolj pomembno k odkritim in iskrenim medsebojnim odnosom, ki bodo vsakega izmed nas bogatili, mu pomagali odraščati in lajšali pot skozi življenje.

Še danes imam dobro v spominu obisk delegacije Mestne zveze na Klivniku leta 1997. Zdi se mi, da sta prišla načelnik in starešina. Rekla sta nekako takole: "Ko sva prihajala k vam, sva ob prvem pogledu na tabor v zraku začutila, da ste star rod. To se čuti na vsakem koraku. Lahko ste ponosni na to." Pa še kako sem bil! Zunanji opazovalci to občutijo bolj močno.

Skozi težavno obdobje v letih od 1990 do 1994 se je zahvaljujoč Mitu Kristanu preneslo nekaj »starega duha«. V obdobju, ko je Mrav pričel ponovno rasti, s svojo prisotnostjo, delom in tem pisanjem pomagam, da se »stari duh« povrne v vsej svoji pestrosti in bogastvu. Želim si, da bi se vsi zavedali, da nismo od včeraj, da se imamo na kaj nasloniti in z marsičem pobahati.

V nadaljevanju bom skušal prikazati, kako in s kakšno organizacijsko strukturo je Mrav delal v svojih "zlatih letih". Danes trdim, da smo

takrat bili najbolj dejaven in s tem najboljši "odred" v Sloveniji. To ni vodniški priročnik ali kaj podobnega. Ni moj namen razlagati, kaj se dela, kar je naloga priročnikov, temveč govoriti o načinu, se pravi – KAKO, z vidika kako je včasih "palilo"!

Naša podoba

Ko smo začeli razvijati drugačen, bolj demokratičen način vodenja, smo bili zbegani. Pojavljali so se odpori in revolti. Sčasoma pa smo se le navadili in osvajali znanja o vodenju skupine na drugačen način: ne le avtoritarno, temveč tudi demokratično. Z dogovarjanjem, dialogom, strpnostjo, argumentom. Zmanjševali smo medgeneracijske razlike in krepili enakopravnost članov. Ukinil smo kazni in pričeli s posvetovanjem, kako pristopiti k otroku. Učili smo se doslednosti. Najboljša šola zame in verjetno tudi za druge pa je bila, da smo lahko na licu mesta videli in začutili, kako rešujejo situacije tisti ljudje, ki so nas učili drugačnega načina; z vzorom, zgledom in identifikacijo.

Tako smo se kmalu začeli razlikovati od drugih odredov. Pri nas je bil na videz večji nered, a ljudje so lahko razvijali več samoiniciativnosti, ustvarjalnosti, idej in tisoč različnih dejavnosti. Bili smo sproščeni. Drugje so vse to s trdim odnosom in togim vodenjem zatrli. Ostali taborniki so se nas vedno razveselili, saj smo prinesli drugačnega, bolj sproščenega duha. Raznim taborniškim

Vodnik je članom večji vzornik od odraslih. Taborništvo vsebuje edinstveno vzgojno metodo. Klivnik, 2007

78

Predaja dežurstva v Zabičah, 1989

funkcionarjem tja do ZTS pa smo bili trn v peti, saj smo provocirali z drugačnim vzorcem dela in odnosov. Za njih je bilo kar nelagodno, saj bi morali v temeljih spremeniti svoj koncept dela. V Ljubljani se je pojavil celo grafit "Virus Črnega mrava", kar je dokaz, da smo bili inovatorji in pionirji.

Vod in vodnik

Vodnik je najpomembnejši člen rodu in na njem sloni celotno delovanje rodu. Zato moramo z njim neprestano delati. Krepiti mu moramo zavest, da je gonilna sila rodu, ga spodbujati, mu pomagati in tudi nagrajevati. Vodnik je najbolj dejaven v svojem vodu. Potrditev, nagrada, pohvala in uveljavitev pa se odvijajo na četni upravi. Načelniki čet tu opravljajo zelo pomembno vlogo. Vodnik naj ne hodi na rodovo upravo, tam ga zastopa načelnik čete.

Vodnik je močan zgled svojim članom, saj otroci dobro berejo vse njegove poteze. Ker so otroci bolj kritični, kot si mislimo, je pomembno, da vodnik svoje delo vzame resno. Ko sem sam postal vodnik, nam je moj vodnik pomagal tako, da nam je podal pisne napotke, kako naj kot novepečeni vodniki prične delati z vodom. Pri delu vodnika so v veliko pomoč mravovski vodniški tečaji.

Naš vodnik nam je večkrat poudaril: "Najboljši vodnik je tisti, ki se najprej kali v svojem vodu vsaj leto ali dve in po tem dobi svoj vod. Takemu ni

- • • potrebno veliko dodajati, saj se je že

veliko naučil in izkusil na svoji koži v svojem vodu!"

Vedno smo priporočali, da vodnik po možnosti spomladi opravi obisk na domu članov voda in hkrati tako pripravlja člane za taborjenje. Enkrat mesečno naj odide na vodov izlet v naravo. Če povabi zraven še drugega vodnika, pride do zdravega tekmovanja, rivalstva, sodelovanja, pomoči in tovarštva – skratka do nove izkušnje tako v pridobivanju znanja kot na duhovnem nivoju.

Seveda tudi vodnik ni za celo večnost. Dobro je, da se zave, da mu ni več do tega, da bi vodil vod. To svoje razmišljanje naj pojasni na ČU. Pomembno je, da člani ne ostanejo brez vodnika, zato se mora iskanje novega vodnika začeti pravočasno.

Vodnik z vodom je del čete in s tem rodu. Na nivoju čete krepí pripadnost četi, na ČU se druži z vodniki, se integrira in identificira z ostalimi. Pridobiva znanja, kako se vodi vod in četa. Mogoče bo postal načelnik čete ali drug funkcionar in s tem dobil novo priložnost za nova znanja, izkušnje, potrditev samega sebe, dobro samopodobo, zadovoljstvo.

Vsi skupaj pripadamo velikemu manituju – Črnemu mravu. Vsi smo delčki te celote in vsi enako pomembni.

Čete

Ime najstarejše čete je toliko staro kot Mrav. Ni umrlo skozi desetletja in zavzemam se, da se ohrani:

Vod je osnovna oblika taborniškega delovanja

80

Nekdanji načelnik Adolf Uhan prejme Zlati znak ZTS, april 1984

VIHARNIKI. Delovali so v Mostah, Selu in Zeleni jami. To je del tradicije in zgodovine in skoraj ves mravovski spomin se naslanja na to ime. Ob koncu šestdesetih let se je pojavila druga četa z imenom SAMORASTNIKI, ki je delovala na Kodeljevem. Leta 1977 se je pričela v Mravu velika ekspanzija, saj se je z vključitvijo »socialcev« ustanovila nova četa v Štepanjskem naselju: HUDOURNIKI. Število članov se je naenkrat povzpelo na 250. Po letu dni je Mrav ustanovil še četrto četo, ki pa nikoli ni zaživela: PUŠČAVNIKI. Prve tri so tako delovale skoraj do konca osemdesetih let. Sedaj imamo spet čete in prav je, da ohranjamo stara imena, nadaljujemo tradicijo in dobro ime ter ohranjamo stik s koreninami.

Pri Mravu je bila četa osnovna, samostojna celota. Čete so za nas še vedno strukturirane tako kot nekoč. Z vsemi vodi, vsi člani skupaj, ne glede na njihovo starost. Organizirana je tako, da se lahko vsak trenutek preoblikuje v svoj rod. V njej delujeta od dva do deset vodov, ne glede na starost in spol. Četa deluje organizacijsko samostojno, vendar po programskih smernicah rodu. Deluje na nekem teritoriju in črpa podmladek iz določene osnovne šole ali drugod. Po možnosti ima svoj prostor za srečanja. Četa je kovnica novih kadrov: vodnikov, novih funkcionarjev čete in rodu.

Center dogajanja je na četni upravi (ČU). Tu se sestajajo vodniki in ostali

- • • funkcionarji čete. Po navadi smo,

ker je bilo premalo kadra, združevali vlogo vodnika z ostalimi vlogami, kot so bile načelnik, tajnik in podobno. Vedno so se našli ljudje, ki so se zelo dobro uveljavili v drugih vlogah (blagajnik, propagandist, ipd.), ker se niso videli v vlogi vodnika. Vztrajali in delali smo tako, da je bila vloga vodnika primarna, saj brez vodnikov ni vodov in brez vodov ni čete!

Torej: načelnik čete je vodnik vodnikov in njegova glavna skrb je delo vodov. Zato je poglobljena točka na ČU delo po vodih. Vodniki izmenjujejo izkušnje. Osredotočijo se na to, kaj se v posameznem vodu dogaja, kaj se novega učijo ter kako delajo. Zlasti slednje se bodo morali načelniki čete učiti na drugih ravneh, na primer na posvetih in vodniških tečajih, tako mravovskih kot ostalih.

Na tem mestu predlagam, da se RU odloči za starešine čet. Mene je kot mulca v začetku to motilo, kasneje pa sem sprevidel, da je to zelo koristno. Nisem bil sam, lahko sem računal na podporo nekoga starejšega, bil sem bolj gotov v svoje odločitve in pri vodenju mi je bilo lažje. Občutek, da ne bom "taglavni" in da ne bo vse po moje, je splahnel, saj je bil moj starešina čete res moder, kot starešina pri Indijancih.

Eden od novopečenih načelnikov čet se je zbal in rekel, če bodo čete "tako", se med sabo sploh ne bomo poznali in bomo vsak zase!? Razumem ta strah, saj nima izkušnje

delovanja rodu s četami. Res, čete delujejo zase. Ampak Mrav je preveč družaben in duhoven, da bi pustil, da bi se medsebojno odtujili. Akcije so nas vedno združevale, saj nas je bilo veliko (tudi do 25 vodov in s tem vodnikov). Kadar smo prišli skupaj, je bilo vedno veselo. Še toliko bolj, saj smo se videli z drugimi in ne le s tistimi, ki smo jih srečevali na ČU. Več ljudi, več poznanstev, več zgodb, več idej, več energije. Ko smo prišli vsi skupaj, se je kar iskrilo in pokalo. "Kjer je, kjer je, Č'rn Mrav ga serje!!!", in dajalo novega zanosa.

Rodova uprava

82 V organizacijski strukturi rodu s četami se je na RU dogajala le politika, akcije, kadrovanje in reševanje konfliktov. Načelnik čete je tu poročal, kaj se v četah dogaja in s kakšnimi težavami se srečujejo. Skupaj so se dogovorili, katere naloge (akcije) bo prevzela katera četa. Vodniki, ki niso bili člani RU, niso prihajali na sestanke. Zastopal jih načelnik čete.

Nosilni steber in steber idej in iniciativnosti je bilo ožje vodstvo: starešine, načelnik odreda, načelniki čet. To je bilo jedro moči in odločanja. Od tu so se ideje širile po horizontali in vertikali po odredu. Ožje vodstvo je imelo jasno vlogo in status. Ker so/smo bili to povečini ambiciozni, idej polni, polnokrvni, zagnani in malo nori ljudje, smo po večini uspeli. Mravljišče nam je sledilo. Tako smo se lahko

osebno potrdili, ustvarili boljše samopodobo, se dokazovali, preizkušali kaj in koliko zmoremo, prihajali v konflikte, se jih naučili premagovati, upoštevati druge, najti kompromise, prisluhni drugim, upoštevati interese drugih, doumeti drugačnost, spoznavali svoje temne plati in se zaupali ostalim ter se ob tem počutili varno, brez strahu, da bi nas drugi ob tem izkoristili za svoje potrebe ali druge umazane igre. Ko se je tako stanje vzpostavilo, ni bilo treba veliko besed za izpeljavo česarkoli in kadarkoli. Včasih je zadostoval že samo pogled. Da smo to dosegli, smo prehoditi trnovo pot.

Zahvaljujoč dejstvu, da smo sodelovali z VŠSD, smo se veliko pogovarjali in igrali in na vodniških tečajih veliko trenirali. Skozi predavanja in igro nam je uspelo, da smo prešli na drugačen način vodenja, medsebojnih odnosov in zaupanja. Bolj smo se spoznali, saj smo si zaupali kot ljudje in v tem poznavanju iskali prednosti za delo in odnos. Živelimo zase in za Mrava!

To je moj čustven opis, kako smo delali in kaj se je dogajalo takrat. Vem, da so od takrat minila leta in v spominu najbolj ostaja močna nostalgija in prijetni občutki.

oktober 1998

Tabor čete Viharniki, 2000

POGLED IZ KUHINJE RČM

Brigita Rován

S taborniki sem se srečala dokaj pozno. Pri osemnajstih sem šla prvič na obisk na tabor v Zabiče, na povabilo Marina, ki je bil takrat še moj fant. Obisk sem doživljala z zelo mešanimi občutki, saj pravzaprav nisem prav nič poznala sistema delovanja. Redno pa smo začeli zahajati na tabore kot družina, ko se nama je rodil Anže. Prvo leto smo prišli samo za čez dan, naslednje leto smo že prespali. In ravno to leto sem opazila veliko spremembo pri svojem takrat dvoletnem otroku. Taboreči otroci so ga sprejeli z odprtimi rokami in Anže je užival z njimi. Meni je ostalo tako nekaj več prostega časa, ki sem ga preživela tako, da sem začela spoznavati taborno kuhinjo, čeprav takrat še zelo od daleč. V kuhinji sem se namreč počutila najbolj»doma«.

Tako se je zgodilo leto 1999 in tabor Klivnik, ko sva s prijateljico Mojco prevzeli kuhanje. Najbolj se spominim svojega prvega kosila – rižote. Polomija. Rižu, ki je bil že skoraj kuhan, sem dodala še surovega, saj sem se zbala, da bo premalo. Rižote je bilo dovolj še za eno kosilo, saj po čudežu taboreči niso bili več lačni. Ta izkušnja me je naučila, da je treba pri kuhanju večjih količin vzeti stvari v »roke« vseeno malo drugače. Da voda za makarone rabi pol ure do vretja, da potrebujemo eno uro za lupljenje krompirja, pa pol ure za čiščenje solate ...

Tako sem se učila jaz, moja prijateljica in »moji taboreči«. Zdi se, da večjih usodnih napak nisem nare-

-----●●●

dila, saj so me naslednje leto spet povabili. Delala sem v paru s Tejo, eno leto z Suzano, potem sem za leto ali dve malo prekinila, no in tako sem dobila še povabilo za kuharico na taboru in tudi na zimovanju. Sčasoma sem ugotovila, da je zelo dobro, da znam razdeliti naloge dežurnim. Največji užitek mi je bil gledati te »male, velike otroke«, kako se lotevajo svojih nalog. Tisti najmlajši so čistili in prali solato, kjer še ni bilo potrebno uporabljati noža, malo večji so z lupilniki lupili korenje, krompir ... Delali smo svaljke, mešali na roke velike količine testa za šmorn ..., ga potem še pekli dve uri in vedno je bil pri meni ali okoli mene kdo, ki mi je bil pripravljen pomagati. Uvedli smo mešano solato, v katero smo dodajali naribano korenje, koruzo, zelje, lečo, čičeriko, oreščke ... in jo glasno »prodajali« kot najboljšo hrano ... In nekateri so prišli po repete ...

Za zajtrke smo imeli pisane sendviče z različnimi namazi, na katere smo dodajali na rezine narezan paradižnik, papriko, solato ... Pri popoldanskih malicah smo počasi začeli umikati marmelado in kruh in smo namesto tega narezali korenje, jabolka, lubenice, pa še kruh, če je bilo potrebno ...

In jaz sem v teh spremembah uživala, saj sem imela za nagrado že to, da so jedli več sadja, več zelenjave ... Uživala, ko sem jih gledala ... uživala, ko je kuhinja dobila pohvalo, saj je pohvala veljala za vse, ki smo tisti dan pripravljali hrano. S tem sem tudi jaz rasla v svoji samopodobi, zato sem si upala ... Zato hvala tabornikom za to izredno izkušnjo.

Vsem tabornikom želim še mnogo dobrih obrokov s čim manj graha v bolognese omaki in cvetače v zelenjavni juhi.

Kuhinja je središče tabornega življenja. Klivnik 2009

SLIKE MOJIH ČASOV

Mito Kristan

Mulci bingljajo in kadijo ('88/89)

Na začetku tretjega letnika ga je sošolec Sunčan povabil k tabornikom. Rekel mu je, da je bil poleti taborovodja, da je bilo kul in u izi in da se taborniki srečujejo vsak ponedeljek ob osmih na Rožičevi. Takrat je bil Mito precej zadržan in v družbi nespreten fant, vendar je zase vedel, da rad kuri ogenj in dela peči iz kamnov. Prav tako je vedel, da se mora še veliko naučiti o družbi in je v vsako poznanstvo vstopal previdno, a z zanimanjem, kot v strašen sociološki eksperiment. Pač gik.

Scena na Rožičevi je bila zanj kulturni šok: čredica blokovskih mulcev, ki kadijo čike, in nekaj odraslih, ki govorijo v mladinskem slengu in jih je treba tikati. Levi, Džeri, Daki. Za fanta, vajenega stroge avtoritarne vzgoje, je bilo to nepojmljivo. Na steni je bil nalepljen plakat pank benda 'Center za dehumanizacijo'. Prav tako mu ni bilo jasno strokovno besedišče: po treh tednih govorenja o konočarstvu si je končno upal vprašati, kaj je to, in se potem prijavil. Ni bil edini, ker je šel tudi Dornik.

Prvi tabor, prvi vod: Zabiče 89

Potem je šele postalo nepozabno. Dornik je bil star 14 let in je bil preteklo leto zraven pri postavljanju tabora, Mito pa je bil star 17 in ni bil še nikoli na taborniškem taboru. To je bila sanjska ekipa. Drugi dan se je pripeljal poštar na mopedu in jima predal telegram. Pisalo je: »Socialci ----●●●

pridejo šele v četrtek. Stoj pa glej. Daki.« Jedla sta gobovo juho, lokalno. Čez kake tri dni je prišel od nekje še en zgubljen fant malo pomagat. Postavili so vegasto jedilnico z eno modro in eno sivo ponjavo.

Prvi dan tabora je Mito izvedel, da bo vodnik. Ni bilo druge – pač pomanjkanje kadra. Med njegovimi medvedki sta bila Janova dvojčka in Dakijev Mihec. Imeli so bivak z notranjim ognjiščem, pletli so košare iz praproti, brodili po potoku in nabirali gobe. Bilo je epsko.

Ko je prvi dan hotel 'narediti red' in je nazijal neke otroke, mu je Nataša Švarc povedala: »Veš, Mito, pri Črnem mravu na otroke ne gledamo zviška. Jemljemo jih resno in se pogovarjamo z njimi.« To mu je bilo nekaj novega, saj z njim ni še nikoli nihče ravnal tako.

Tabor je bil za Mita oblak evforije, na katerem je plaval še nekaj tednov zatem. Takrat ni znal povedati, zdaj znam: ko je začutil, da je sprejet med svojimi, si je upal živeti po svoji duši. Taki preboji so se dogajali pri mnogih in pred očmi vseh. To je ostal njegov ideal dobrega tabora.

Točka nič: jesen 1991

Vsi od starejših so se nekam odmaknili. Bili so že precej utrujeni od furanja in imeli so lastne življenjske izzive. Blokovski mulci so začeli po vogalih kaditi druge snovi in na Rožičevi se ni nič kaj resnega dogajalo. Neznano kdo je odnesel pri-

ljubljeni Hi-Fi radio. Dani se je odcepil (tako kot tisto leto Slovenija) in ustanavljal neko svojo ekipo, ker je bila scena res bedna in sodelavci nezanesljivi. Zaradi desetdnevne vojne ni bilo skupnega tabora, le skupina klubovcev je šla na Cres. V nekem obdobju okoli jeseni 1991 se je zdelo, da je struktura rodu dokončno in popolnoma izpuhtela.

Metalci (november 1991–januar '93)

Mito je prišel iz vojske in začel uživati opojno, a grenko svobodo Filofaksa. Povabil je skupino mulcev, ki so že bili nekajkrat na taboru, če bi imeli vod. Vod je hotel poimenovati 'Nostra koza' (pač ime iz živalskega sveta), fantje pa so zase rekli, da so metalci. Tega pri Đurotu, Žigi in Želetu ni bilo težko zgrešiti, ker so svoj imidž jemali zelo resno. Aljo, Kola in Luka pa ne toliko. Narava jih je precej zanimala. Fantje niso imeli drugega dela pod soncem, kot da so se preganjali po Štepanjcu in Golovcu. Začeli so pogosto hoditi na vodove izlete. Tako se je za Mita začel še en sociološki eksperiment, pa tudi nehal si je striči lase. Ta vod je bil dve sezoni edina delujoča ekipa pri Črnem mravu. Obnovili so udrto streho na Brezi, postavljali tabore, hodili na orientacijske izlete, kuhali v Možnici, se zafrkavali in žurirali, žurirali. Ko se je oblikovala jedrna skupinica, so se začeli pridruževati tudi drugi in krog mladincev in mladink je narasel na kakih petnajst.

Sožitje je postalo nemogoče, ko je pri družbi žurerski interes premagal

Članstvo OČM na mnogobojni
občine Moste-Polje pri Zalogu, 1989

Vod »Nostra koza«
popravlja streho na Brezi, 1992

88

Ekipa Mladinskega tabora išče
Črno jezero na Pohorju, 1996

taborniškega. Mito je sčasoma le dojel, da fantje tavajo v življenje vsak na svoj način in da prav gotovo niso pripravljeni prevzeti odgovornosti v rodu. To mu je bilo težko in boleče sprejeti, ker je bil to zanj znak, da se mora tudi sam premakniti naprej v življenju. Kasneje se je pokazalo, da so prijateljstva iz tega časa preživela mnoga osebostna preoblikovanja.

Vod Sivi sokol in Rod Čudakov Moste ('93 in '94)

Vod Sivi sokol je bil priložnost, kamor je Mito povabil tistih nekaj preostalih tabornikov, ki so vztrajali ob robu vseh dogajanj. Kao zdaj pa dajmo zares. Kdor se je hotel včlaniti, je moral prinesiti spis z naslovom »Kaj mi pomenijo taborniki« in anketirati o tem 10 neznancev. Sčasoma so prišli Berci, Seba, Samo Dekleva, Bota, Tomaž, Goga in Šunki. Izdali so vodovo glasilo »Ko to tamo peva« z Bercijevo naslovnico, ki ga je Seba natipkal na svoj prvi računalnik. Že v nekaj mesecih se je vod začel ukvarjati z rodovimi akcijami in se tako preoblikoval v rodovo upravo, na akcije pa so začeli prihajati mlajši člani, ki so nas poznali s taborov in zimovanj. V Ljubljano je prišla študirat Mihova in Lukova sestrična Barbara, ki je bila prej tabornica v Velenju. Postala je vodnica svojih dveh bratrancev in drugih Extra črvov in jih peljala na nepozaben zimski vikend na Veliko planino. Nekateri fantje so se začeli zanimati za nekatere punce. Zdaj so

ponosno govorili o tem, da jih drugi kličejo Rod Čudakov Moste, in se veliko smejali. Šli so na NOT. Ozko grlo je bilo prebito.

Iskanje tabornih prostorov ('94-'97)

V začetku devetdesetih je Levi v okviru rodu organiziral taborjenja za begunsko mladino iz Bosne. To je bil zanimiv projekt in Mito je bil večkrat taborovodja. Žal pa je bil taborni prostor v Zabičah ekološko preobremenjen in lastnik je odpovedal sodelovanje. Treba je bilo najti nov taborni prostor.

Mladi klubovci so najprej s prstom po Atlasu, potem pa z Mitovim avtom Ferdinandom po vseh gozdnih cestah Slovenije iskali samotne travnike s potočkom. Ni jih veliko. Prvi prostor je bil Peršetov travnik na Pohorju (najden dva meseca pred začetkom tabora!), drugega je našel Bota na Klivniku.

Klub Vsemu Črni mrav, čajnica, Metelkova ('93-'96)

Ekipa z begunskih taborov je bila dobro utečena v skupinskem kuhanju za množice. Ko so avgusta prišli v Ljubljano, jim je primanjkovalo tabornega življenja. Roba jih je zvalil v revolucionarno zasedbo Metelkove, kjer so spet lahko postavili štabca in štedilnike in prvi teden kuhali večerjo za alter sceno. Potem so še nekaj let vzdrževali klubsko čajnico, ki je bila urejen in svetel prostor za druženje, čevkanje in kakšno majhno prireditev. Primanj-

kovalo je štroma, kurjave in vode, bilo pa je veliko zanimivih ljudi in dobrih pogovorov, ki so se zavlekli pozno v noč. Mito je še naprej užival grenko in opojno svobodo Filofaksa.

Gozdovniki pri RČM ('89–'97)

Dani je več let organiziral taborniške dejavnosti za svoje vrstnike. Prvo leto so delovali kot četa Tomahavk, potem pa so izstopili iz taborniške organizacije in se nekaj let trudili obuditi gozdovniško tradicijo kot »Rod vzhajajočega sonca«. Njihova zgodovina še ni napisana. Čez nekaj let so se ponovno znašli pri mravih in dali velik zagon prvemu pohorskemu taboru leta '95, kjer je bil Dani taborovodja, Mito pa starešina. Prinesli so več tehničnih spretnosti, spoštovanje simbolike ognja in kitarско-pevske večere. Potem so dolgo posedali na stotinah kavic pri Šuštarju in niso znali živeti eden brez drugega. Želje po druženju so bile izredne.

90

Razširitev ('97–'00)

Majhna, uigrana in zadovoljna ekipa je dobivala nove spremljevalce. To je bilo vzpodbudno dejstvo, vendar je bilo veliko ljudi tudi težje voditi in z njimi iskati skupne cilje. Starešina Mito je vabil na razna dolga »vrednotenja«, ki so marsikomu presežala. Mladincem je težko doumeti, da njihov lastni film v glavi ni splošna resničnost. Danija je nadomestil mladi načelnik Berci. Razširjena

ekipa se je še okrepila, ko so začeli redno sodelovati »fosili« Daki, Robert in Marino. Taborniški starci so prinesli bolj zrel pogled na dogajanje in dobro poznavanje taborniških funkcij, preko katerih so pomagali vleči skupni voz. Potem je vse to postalo bolj rodu podobno.

Klub Gosta hosta ('95–'00)

Taborniški znanci so v naravi iskali večje izzive. Mito je na Metelkovi generalno popravil Vitovo staro katro, noter so namestili Josovo CB postajo in se v pomladnem sneženju pakirali za taborjenje na Kolpi. Josova mama je skakala po dvorišču in govorila: »Joži, kam pa greste, raje doma ostanite in kartajte! Ali pa vzemi vsaj še en pulover s sabo!« Ampak oni so vseeno šli; vedno nekam v hosto taborit. Na novoletnem žuru na Ilovi gori so sešili svoj tipi šotor. Lezli so v jame, to je bilo nalezljivo. Mitu je bilo najlepše taboriti ob Dragonji. Srečanje ob polni luni in Vladovem dragonjskem vinu je prehajalo v mistiko. Najhladneje pa je bilo na »zmrzovanju« pri Cerknici, kjer so pri manj kot minus deset spali v tipiju in pekli ribe na lopati. Bili so izvežbani mojstri iskanja pristnih struktur v navidezni anarhiji. Pripadali so eden drugemu tudi brez besed.

Gosta hosta – prava stvar,
tle nobenmu ni za dnar.
Ogenj, zemlja, voda, zrak –
več pa hoče le bedak!

Fosilni sediment za podmazovanje

Glavni motivator je bil vedno dober odnos. Če je bil odnos, potem je bila tudi sproščenost in sprejemanje in smeh. To je kot magnet vabilo nove člane. Vsak odnos pa se je lahko izkazal samo v nekih konkretnih skupnih izzivih in ob nekem večnem ognju, ki ga je bilo treba vzdrževati.

Skupine, ki so zaznale spreminjanje svojih članov v času in sproti prilagodile »program«, so lepo živele dolgo časa.

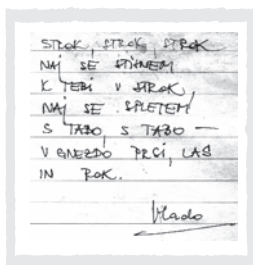
Nekateri so imeli funkcionalne družine s sprejemajočimi starši, drugi pa smo imeli – in imamo – tudi svojo taborniško družino.

Rodov posvet in analiza tabora Pohorje, 1995

Gozdovniški rod Vzhajajočega sonca vabi na tabor, 1993

Vlado Šav, varuh duhov Dragonje, nam je zapisal pesem v taborno beležko. Dragonja, 1999

Takoj drugi dan zasedbe na Metelkovi je taborniški odred Črnega Mrava na dvorišču postavil kuhinjo in en teden skrbel za sestradne »skvoterje«. Po enem tednu so taborniki odšli opravljati študentske zoprnje, na Metelkovi pa so odpeli čajnico. Včeraj je v center trenutno največjega ustvarjalnega vrvenja v Sloveniji prišel obisk z Gorenjske. Restavracija Okarina z Bleda je vse obiskovalce in obiskovalce okrepčala z izvrstnim čajem in okusno indijsko hrano. (Foto: Miško Kranjec)

TABORNIKI SO MI SPREMENILI ŽIVLJENJE

Luka Jan

Ko sva z bratom s sedmimi leti vstopila v prvi razred osnovne šole in skupaj z mamico izbirala krožke, ki bi jih obiskovala, se nihče od nas ni zavedal, kako pomembna bo ta izbira za mojih nadaljnjih 16 let. Taborniki. Ne spomnim se zares, kako to, da smo izbrali ravno tabornike. Izbira je bila gotovo enako zahtevna kot odločitev za številne druge krožke, ki sem jih v času osnovne in srednje šole še obiskoval, pa vseeno nihče med njimi ni tako zaznamoval mojega življenja kot prav taborniki.

V vodu nas je bila večina sošolcev. Veliko jih je prenehalo hoditi na sestanke, midva z Majkijem pa sva ostajala – takrat še v temačni sobici v kleti pri OŠ Vide Pregarc. Prišel je prvi tabor – Zabiče 88 – in od tu naprej nama ni bilo več pomoči. Ko enkrat padeš v tabornike, te ne spustijo več. Tako smo skupaj hodili na izlete, kurili ognje, zganjali neumnosti, ki so vrhunec dosegle na letnih taborih ter tako skupaj odraščali in se oblikovali v posebno vrsto ljudi – v tabornike.

Kaj to pomeni – v tabornike? Kaj sem torej kot tabornik dobil? Seznam je dolg, tole pa je poskus zapisa glavnih stvari:

- taborniško znanje,
- stik z naravo,
- dobra družba,
- vrsta lepih doživetij,
- priložnost za osebni razvoj,
- spoznavanje samega sebe,
- mreža ljudi in poznanstev,
- CV.

Taborniško znanje – ogenj in karta

Kot tabornik sem dobil številne veščine in znanja. Mislim, da sta med njimi najbolj uporabna dva: kurjenje ognjev – to je bila moja prva veščina, ki sem jo osvojil na taboru Zabiče 88; in pa orientacija. Vse to izgubljanje po gozdu na številnih taborniških tekmovanjih je nekako pustilo dovolj znanja, ki mi zelo pogosto pride prav. Karta mi je preprosto domača, priznam pa, da mi zadnje čase daje potuho navigacija GPS.

Stik z naravo – nisem več tako mestno dete

Rojen sem v Ljubljani in že celo življenje živim v blokovskem naselju. Taborniki so resnično preprečili, da bi odrasel kot čisti mestni otrok. Ko enkrat preživiš dolgo pot z ogromnim nahrbtnikom, postavljanje prenočišča, kuhanje čorbe in spanje sredi ničesar – z drugimi besedami bivakiranje, in nato prideš naslednje leto spet na tabor, ti nihče več ne more reči mestno dete. To spoznavam dnevno, ko vidim ljudi, ki so odrasli z mestom in jih malce blata in neudobja spravi iz tira ter v slabo voljo, meni pa se to ne zdi nič nenavadnega.

Dobra družba – zdravo razmerje med lumpanjem in pridnostjo

Verjetno sem imel kar precej sreče, vendar sem preko tabornikov pridobil dobro družbo in prave prijatelje. Skupaj smo odrasli, oblikovali

eden drugega, doživeli marsikaj lepega in se znali noro zabavati, hkrati pa nismo zahajali v skrajnosti. Poseben čar pa je dajala širša prepletenost različnih starosti. Vedno si imel okrog sebe starejše in mlajše, vseeno pa so bili vsi enaki in se učili eden od drugega.

Vrsta lepih doživetij – ostanejo malenkosti

Vsaka taborniška aktivnost je bila priložnost za novo doživetje. Eno bolj pustolovsko, drugo bolj pristrčno, vsako pa pristno in neponovljivo. V spominu ostanejo malenkosti, razne taborne fore, smešni pripetljaji in nenavadne zgodbe. Tako se spomnim mojega prvega konočarstva na Pohorju, kjer so pred mrakom v nebo poletele drobne mušice – mi smo jim rekli kar muhice – in začele gristi celotno RČM odpravo. Autan jim je samo dišal, ognja se niso bale in vse, kar smo lahko naredili, je bilo, da smo se zavili v improvizirane »feredže« ter se tako obranili njihovih napadov. Ogenj, kitara, feredže in Muhice. Ah, te Muhice.

Priložnost za osebni razvoj – varna šola za življenje

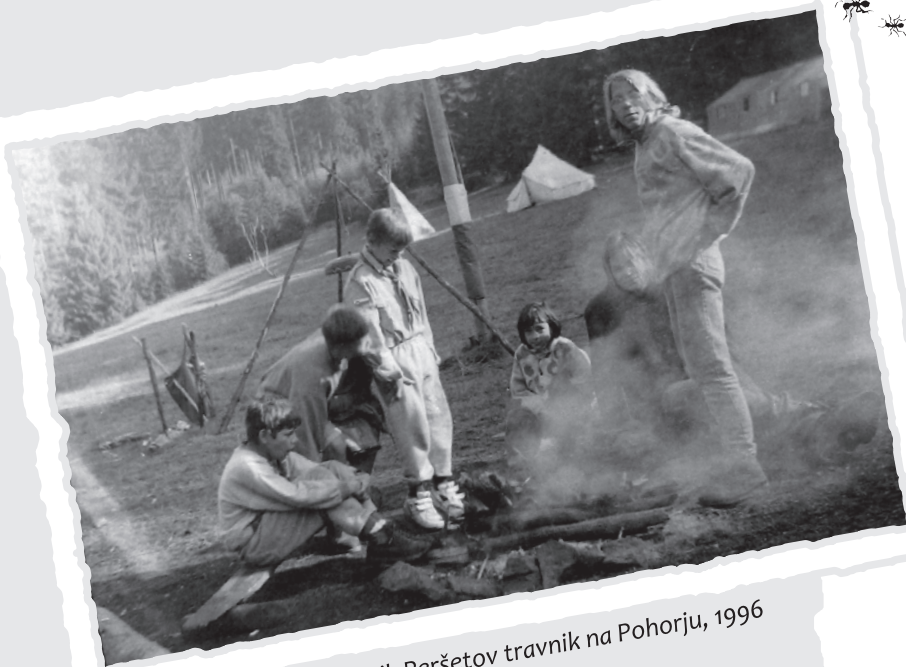
Morda je največ, kar sem dobil od tabornikov, priložnost za rast, razvoj komunikacijskih veščin, veščin vodenja projektov, organizacije, kreativnosti in številnih drugih znanj, ki mi vsakodnevno pridejo prav. Začel sem v vodu, potem sem postal vodnik, postopoma preveze-

Drugi ogled Peršetovega travnika, junij 1995

94

Večni ogenj nam ni ugasnil. Peršetov travnik na Pohorju, 1996

mal tudi večje akcije, nenadoma postal načelnik rodu in izpeljal tudi svoj prvi tabor – Kostel 2001. Vsaka zadolžitev je prinesla nove preizkušnje, vsaka me je veliko naučila in me spremenila. Upam si trditi, da sem dobil pri tabornikih več veščin, ki jih dnevno uporabljam, kot mi jih je dala moja formalna izobrazba.

Spoznavanje samega sebe – kaj bi rad?

Večina mladih ima težave s tem, ker ne vedo, kaj bi radi počeli v življenju. Preko tabornikov sem spoznal veliko svojih močnih in šibkih plati ter najrazličnejša opravila. Tako sem sproti spoznaval, kaj mi je blizu in kaj ni. Neke vrste neprestano osebno profiliranje. Sicer mi taborniki niso dali točnega odgovora, kaj bi rad počel v življenju, sem pa dobil dobro osnovo za tako odločitve.

Mreža ljudi in poznanstev – pestra družina

Preko tabornikov sem spoznal ogromno zanimivih ljudi z najrazlič-

nejših področij. Še danes je ta mreža poznanstev zelo pomembna zame, še posebej, ko se srečam z izzivom, ki ni iz moje stroke. Vedno pomislim, koga poznam, ki bi tu lahko pomagal in v večini primerov se spomnim kakšnega taborniškega kolega. Res smo pestra družina.

CV – garancija za nadpovprečnost

CV – Curriculum vitae ali življenjepis, ki ga pošlješ, ko iščeš novo službo. Nanj sem vsaj na začetku vedno dodajal taborništvo kot neko referenco. Ta je po eni strani nepomembna in pogosto izgleda malce čudno, vendar pa po drugi strani – vsak kadrovnik ali direktor, ki je bil pri tabornikih, dobro ve, kaj to pomeni. To je neke vrste garancija, da si kul človek, saj je povprečen tabornik v marsičem nad povprečnim Slovencem. V službi tako hitro ugotoviš, da te faks ni kaj dosti naučil in da boš moral prava strokovna znanja še pridobiti – a ni panike. Saj si tabornik. Se boš že znašel. In res se.

Udarniška obnova taborniške sobe na Rožičevi, 2004

DNEVNI RED TABORA KLIVNIK 1999

- 7:30 Vstajenje vodstva; kava, kratek briefing
8:00 Skupno bujenje tabora
8:10 Telovadba (prebujanje)
8:30 Umivanje
8:45 Pospravljanje šotorov
9:00-10:00 Ocenjevanje šotorov in ZAJTRK
10:00 Jutranji ZBOR
10:30-13:30 GOZDNA ŠOLA/VODOVI KOTIČKI
13:30-14:00 Počitek (zborček za kosilo)
14:00 KOSILO
14:30-15:30 Sestanek vodstva
15:30-17:00 Kopanje/počitek (zborček za popoldanske aktivnosti)
17:00-19:00 Veščine/igre/popoldanska gozdna šola
19:00-19:30 Večerni počitek
19:30 Večerni ZBOR
20:00 VEČERJA
21:00 Večerna dejavnosti
22:50 Dan je šel
23:00 Spanje
24:00 Smrčanje

96

Dnevni red tabora Klivnik, 1999

PESEM KONOČARJEV - Pohorje 95

Luka hod med nami tako kot beduin,
s feredžo na glavi spotakne se ob klín,
in spet zakolne tko močno,
tam dol pod plahto kuhinjáko,
kot je Lili Marlen.

Fragment iz Pesmi konočarjev,
ki se poje na melodijo Lili Marlen

Taborniki bodo taborili v Štepanjskem naselju

LJUBLJANA, 24. aprila – V soboto, 26. aprila, bo taborniški rod Črnega mrava v Štepanjskem naselju, ob končni postaji avtobusa številka devet, postavil propagandni tabor in počastil dan Zemlje, dan delovanja rodu Črni mrav. V svoje predvsem otrok. Mito Kristan, staršina rodu, je povedal, da se bodo v soboto ob 10. uri začele ustvarjalne delavnice za otroke. Taborniki jim bodo pokazali, kako se reciklira papir, izdelovali bodo loke, filtre za vodo in izdelke iz gline in papirja. Vse bo spremljala razstava fotografij umetniških izdelkov, ki so povodom za kosilo, potem pa bodo do 18. ure imeli ekološko predavanje o gozdovih, malo šolo zapeljevanja in taborniške igre. Ob 18. uri se bo začelo predavanje o ekologiji za starejše, ob 18.30 pa okrogla miza o mamilih in nasilju v Štepanjskem naselju. Na njej bodo predvajali tudi diapozitive in kratke filme.

B. T.

Delo, 25. 4. 1997

*Na propagandnem taboru Frčo rekonstruira
kanu 'Brez panike', 1996*

LEPI SPOMINI NA TABORNIŠKA LETA

Barbara Simonič

*Tabornica od leta 1996, posebej aktivna
v letih 1998–2003*

V duhu nostalgije ob 60-letnici rodu se bom potrudila opisati nekaj svojih najlepših spominov na taborniške dni. Mogoče ne bodo čisto kronološki ali datumsko točni. Gre pač za obujanje spominov, saj poznate tisto, po ribiško. Predvsem pa ne bodo popolni; nabralo se je namreč kar veliko dni, vrednih obujanja spominov. Za nobenega mi ni žal; veliko sem se naučila, ogromno doživela, se lepo imela, spoznala super ljudi in prav gotovo me je taborništvo zaznamovalo in mi tudi pomagalo na vseh področjih življenja. Človek se nauči ceniti tekočo vodo iz pipe, toplo domovanje in druge civilizacijske dobrine, po drugi strani pa postane odvisen od intenzivnih doživetij v družbi in naravi. Predvsem sem se s taborniki naučila (pre)živeti med različnimi ljudmi, v naravi ali mestu. In kot je Robert, dolgoletni starešina, enkrat rekel – na vsakem koraku v življenju srečaš tabornike; to lahko sedaj tudi potrdim. Duh RČM mi sledi prav povsod ...

Poskus kronologije se začne s prvim taborom Pohorje 1996, kamor so naju s sestrično Nino vpisali starši. Bilo je noro mraz in deževalo je 14 dni skupaj. V šotor sva dobili dva fanta iz sosednjega šotora, ker je najin malo manj zamakal. V času tabora sem se celo enkrat stuširala z ledeno mrzlo vodo, sicer je bilo še za to prehladno. Spomnim se še pohodov, redkih večerov ob kitari in tabornem ognju in pa vodstva, ki je v nameri sestankovalo ... Mi smo se ----●●●

znali zabavati tudi po svoje, z Nino sva zmagali še v žaganju hloda. Bilo mi je všeč! Sploh pa prvega ne pozabiš nikoli.

Prvo zimovanje v Možnici je bilo spet nekaj posebnega – kot se spomnim, smo večino časa preživeli ob igranju strateških iger (Riska) in poslušanju Azre ... Seveda smo nekaj hribolazili naokoli (spomnim se Gorazda – Crnija, kako je s hlodom na rami tekal okoli skupine, očitno le nismo hodili tako veliko), pa rinili v jame (kjer je Nina rešila nekoga pred zdrsom v globine) in najbrž smo počeli še kaj drugega, le nekako so mojo prvo Možnico zaznamovali spomini na dneve in noči, preživete v skupni sobi ob snovanju taktik za prevzem sovražnega teritorija ... pa mogoče še 'skrivni' sestanki na sosednjem seniku in igre sardin, seveda.

Med letom so se naši vodniki menjavali, vsak se je po svoje trudil, samo 'tamali' nismo bili preveč zainteresirani, sploh pa nismo bili več tako majhni, kar se je izkazalo še (pre)hitro. Sicer pa je vodstvo iz perspektive 'tamal'ga' takrat zgledalo tako privlačno ... to so bili časi, ko je vodstvo še mirno žuralo ob večerih v taboru in smo ostali hoteli čim prej postati del te TAKO KUL skupine. Ko smo pa končno postali, smo uvedli bolj civilizirano žuranje – s kitaro v gozd, od koder se je potem slišalo glasno govorjenje, kruljenje pesmi, izbruhi smeha in zjutraj je imela straža o čem

- • • poročati. Še kasneje smo ukinili

alkohol na taboru in je tako za zabavo ostalo (in se v tem pogledu nadgradilo) konočarstvo. Nič pa se ni vedelo o tem, da biti del vodstva pomeni tudi zgodnje vstajanje, obvezno sestankovanje in kup zakulisnih igric ... pa danes samo o lepih spominih.

Prvi spomini na Klivnik so prečudoviti. Jezero je bilo ravno prav visoko, drugega se pa tako ne spomnim. No, mogoče tega, da sva se z Rokom tako zaklepetala, da sva potegnili prvo stražo do četrte. Vedno je bilo fajn ob tabornem ognju, kjer je bil prostor tudi za ljudi brez posluha, z veliko naklonjenostjo do glasbe in neumorno željo po petju. :P Klivnik je bil tudi kasneje pogosta lokacija za taborjenje. Najbolj mi je v spominu ostal prvi tabor na zgornjem prostoru, ker sem bila prvič vodnica najmlajšim in to je vključevalo nočne aktivnosti druge vrste, kot so reševanje polulanih spalk, klopov, domotožja ... No ja, sicer pa smo tisti tabor dobro začeli po žurerski plati s konačarstvom, kjer sva s Katro v nekaj dneh postavili okoli 20 šotorov, še zdaj ne vem zakaj.

To je bilo v mojem najbolj aktivnem obdobju, ko smo imeli prav vsak vikend zaseden s taborniškimi aktivnostmi in za to smo živeli tudi med tednom. Ne vem sicer, kako mi je uspelo vse skupaj stlačiti v že tako naporen srednješolski urnik. Najbolj so vikende zaznamovali vodniški tečaji. Mito in Daki sta imela talent za poglobljanje v globine naših duš.

Zajtrk na bivaku, Klivnik 2005

100

Zimovanje v stari šoli pri Veliki Ilovi Gori, 1998

Bo pa najbrž držala Mitova ugotovitev, da smo se takrat res naučili pogovarjati in s tem sodelovati. Spoznali smo se 'u nulo'; nikoli ne bom pozabila poti v Kano, ki je namesto štirih ur trajala vsaj tri vikende ... Gre pa najbrž največja zahvala Luki, da je takrat držal vse skupaj in smo rod nadgradili v kar dve četi! V tem času vzpona smo uvedli cel kup novih aktivnosti (jamarstvo, rafting, pa praznovanje rojstnih dni ... poleg spontanih neumnosti, katerih število se seveda veča premosorazmerno s številom ljudi), pridobili nove vodnike (no, predvsem vodnice) in še razširili svoje delovanje na OŠ Ketteja in Murna, do osamosvojitve le-tega. Enkrat smo imeli tabor celo na Kolpi, s posebej prijetno udeležbo skupine otrok in dveh zaposlenih iz Varne hiše. Potem pa večinoma na Klivniku, kjer je res drugi dom RČM.

Toliko je še stvari za popisati – od prvega (in v mojem taborniškem času edinega) prvomajskega tabora (in propada moje neslavne kuharske kariere) do kolesarjenja po dolini Dragonje in nabiranja trpotca in drugih plevelov ... hmmm, zdravilnih rastlinic za rižoto, pa nešteti priprav na tabore. Najbolj živo nas vidim oblečene v rjuhe v Grosupljem, z namenom vživljanja v spet eno pogruntavščino – rdečo nit na taboru. Bile so analize in zimovanja in konočarstva pa še vodniški tečaji za zanamce. Dosežek, na katerega sem posebej ponosna, je zmaga

- • • mojeja voda na tekmovanju MZT.

Tako smo se uvrstili na tekmovanje na ZTS ravni, kjer smo seveda zasluzno pogrnili (aka zaspali na lovorikah). /INTERMEZZO: Rada bi se zahvalila rodu, da je meni in članom omogočil udeležbo na tem tekmovanju, pa seveda mojo udeležbo na dveh tečajih za vodje enot ZTS – drugega sicer še nisem končala in ga najbrž tudi ne bom./

S taborovodenjem imam lepe izkušnje. Zahvala gre Tosiju, ker se je namesto mene drl »zbooor«, pa seveda vsemu vodstvu za odlično speljan 'rimski' tabor. Biti starešina na zimovanju na Pokljuki pa tako ni bilo kaj posebno težkega. V spominu so mi ostale večerne delavnice joge z mojimi puncami Marto, Noko in Seto. Všeč mi je bila možnost uvajanja vedno novih odbitih idej, npr. čas za duhovnost ob večerih, pa zakonske posvetovalnice na taborih in poskus konočarstva s PP-ji. Predvsem pa mi je bilo všeč, da so bile nove ideje dobrodošle in večinoma sprejete in so se lahko tudi hitro uvedle. Pa delo z mladimi in omogočanje svobode pri delu v vodih; itak se je bilo vedno kaj novega za naučiti.

Naj torej zaključim samo s tem, kaj mi je bilo najbolj všeč v vseh teh letih, in sicer – da je rod sledil svojim načelom »pravega« taborništva; da si je dejansko prizadeval k učenju »življenja v naravi in med ljudmi« na prvenstven način: tako smo vedno iskali oddaljene gozdove, neokrnjene kotičke Slovenije, kjer mobilni ne lovi signala, se učili tehnike pre-

živetja v divjini in večine življenja v družbi ter iskali poti osebnega razvoja vsakega posameznika. Iskali in nadgrajevali smo naše skupne taborniške vrednote, ki so bile vedno vsaj vrednote spoštovanja, enakosti vseh, sprejemanja drugačnosti, solidarnosti med ljudmi in težnje po zaščiti in ohranitvi čiste narave, obenem pa so izhajale iz čisto preproste potrebe po stiku z naravo in želje po delovanju v dobro družbe. Vesela sem, da rod še sedaj ohranja svoje delovanje in mu želim še veliko uspešnih let, čim lažjega preživetja v vedno bolj nori družbi, a hkrati med vedno bolj ozaveščenimi ljudmi, k čemur je RČM gotovo pripomogel. Še na mnoga leta!

102

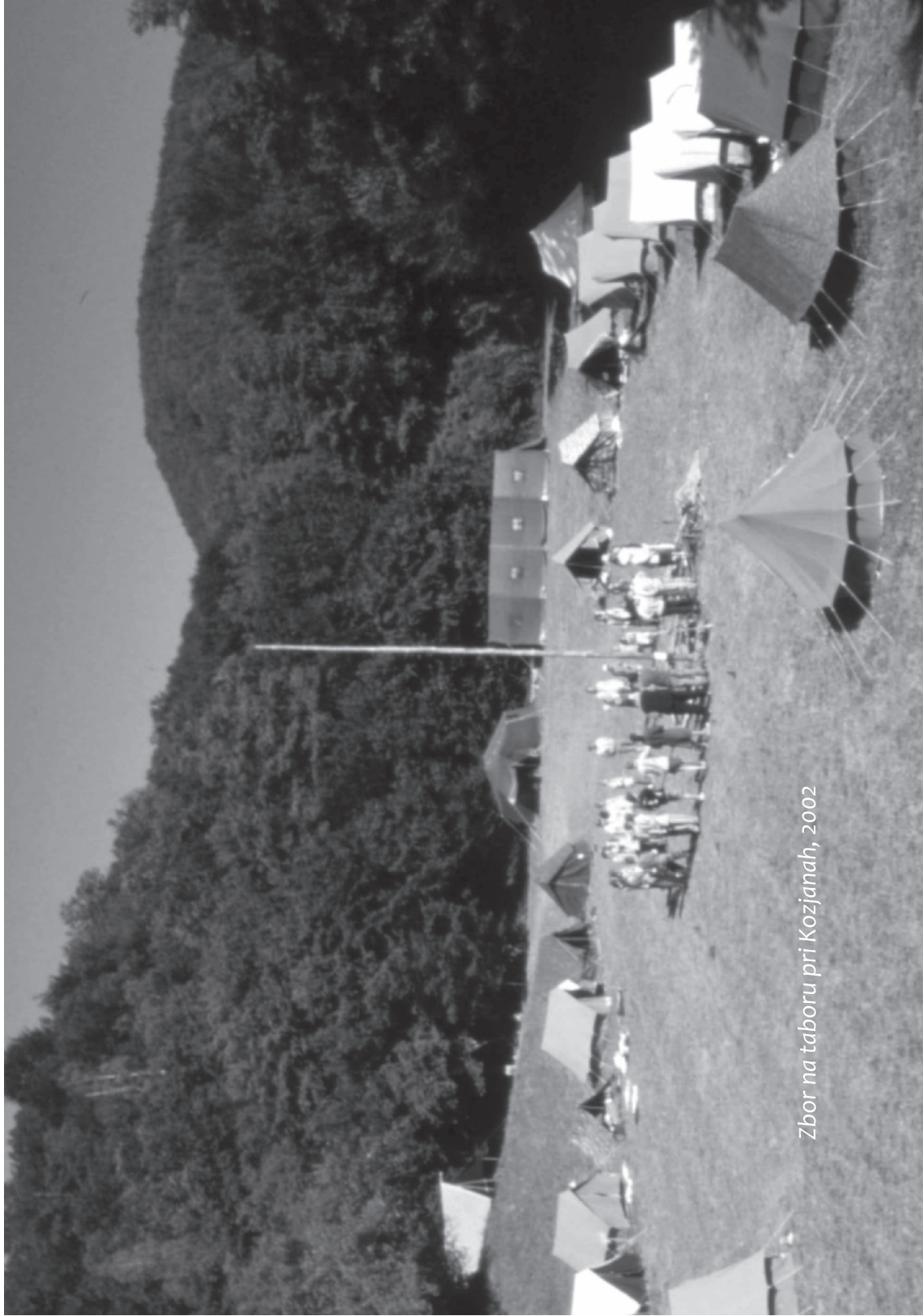
Veliko pionirsko delo, Kozjane 2002

Taborni kažipot, Klivnik 2005

Zbor na taboru pri Kozjanah, 2002

ČRNI MRAVI V DUHU VELIKIH DRUŽBENIH IN TEHNOLOŠKIH SPREMEMB 1996–2012

Rok Zaletel – Cigi

Bil je vroč pomladni dan, ko so me zdolgočasenega najstnika starši postavili pred dejstvo: »Šel boš k tabornikom!« Takrat si nisem mislil, da bo samovolja mojih staršev tako močno vplivala na moje življenje. Po nekajdnevnem uporju sem se vdal v usodo in se podredil. Na tabor sem se odpravil z veliko mero dvoma in odpora. Že na avtobusu mi je postalo jasno, da bo taborjenje zanimiva izkušnja, kar se je še dodatno potrdilo, ko sem vstopil v zanimivo opremljen taborni prostor.

Travnata jasa, obdana z gozdom. Ob njej je žuborel potok. Na sredi travnika sta kraljevala jambor s slovensko zastavo in enostavno ognjišče. Okoli ognjišča so »počivalce« klopi s krajnikov. Šotori so bili postavljeni ob robu jase in čakali svoje stanovalce. Kuhinja je bila videti naravnost imenitno. Na leseni konstrukciji razpete kamionske ponjave, pod njimi pa umetno izdelane mize, klopi in pulti. Na treh samostoječih štedilnikih so se kuhali čaj in kosilo. Ob rodu tabora je stala sušilnica in osamljen štabni šotor. Latrino je bilo potrebno orientacijsko zahtevno poiskati v gozdu. Tabor je s prihodom taborečih zaživel v luči bratstva, enotnosti in pristnosti.

Po odličnem prvem taboru, kjer sem doživel veliko novih, edinstvenih in zabavnih prigod, sem se odzval klicu vodnika in čisto zares vstopil med tabornike. Med letom sem obiskoval vodove sestanke, kjer sem šele resnično začel spoznavati širino, ki jo nudi taborniška de- - - - ● ● ●

javnost. Možnosti, ki se ponujajo članom v taborniškem društvu, so neskončne. Že kot član voda sem lahko sodeloval pri oblikovanju dogajanja okoli sebe. Kmalu je nastopil čas, ko je bilo potrebno narediti prvi korak naprej v taborniški karieri. Vodništvo sem začel najprej spoznavati na taboru, ko je bilo potrebno na taboru za mlajše pripraviti zabavni večer, voditi kakšno enostavno veččino ali pa poskrbeti za dežurni vod. Med letom sem imel priložnost voditi prvomajski tabor. Potem je sledila prva resnična vodniška izkušnja na taboru in vodništvo med taborniškim letom. Takrat je bil čas za taborniško izobraževanje znotraj rodu in pri Mestni zvezi. Od tam sem prinesel polno malho idej in jih hitro začel udejanjati v obliki pohodnih taborov, pri družini gozdovalnikov in gozdovalnic ...

Želja po sodelovanju v taborniški organizaciji ni pojenjala in odpravil sem se na tečaj za vodje enot, saj sem želel postati načelnik. Temeljni in nadaljevalni tečaj za vodje enot sta mi dala dovolj zagona, da sem tri sezone preživel v funkciji načelnika rodu. V tem času sem se ukvarjal predvsem z organizacijskimi izboljšavami in tako smo v teh treh mandatih izpopolnili naše pravne akte, predvsem s področja članstva, podpornih pravilnikov in zavarovanja odgovornosti. Spodbujal sem ostale člane vodstva k dvigu ravni delovanja na vseh področjih. Po odhodu starešine društva sem za eno leto

- • • prevzel starešinsko palico, a je bila

ta izkušnja zame slaba, saj je bilo v tem času med vodstvom oz. starejšimi člani precej turbulentno ozračje, ki se ni in ni želelo spremeniti. Zato sem odstopil z mesta starešine in prevzel blagajništvo ter nekaj mesecev za tem še vodništvo. Danes sem vodnik »najboljšega voda« in blagajnik skromnih rodovih financ. Sodelovanje v rodu me še vedno veseli in bogati bolj, kot bi me lahko delo za denar. Zadovoljstvo ob dobro izvedeni aktivnosti in zadovoljstvo ob dobrem počutju naših članov velja več kot kar koli drugega.

Izredno ponosem sem, da smo se taborniki v teh 16 letih znali prilagoditi, kjer je bilo prilagajanje potrebno, in znali trmasto vztrajati, kjer smo to hoteli. Po mojem mnenju smo se uspešno prilagodili družbenemu zavedanju koncepta varnosti in družbenemu zavedanju odgovornosti. Ali je to zavedanje zares dobro za družbo, je stvar različnih mnenj, a kot organizacija, ki deluje v sodobnem družbenem okolju, so te prilagoditve za naš obstoj res nujne. Po drugi strani pa smo znali dobro vztrajati pri načinu izvedbe naših akcij, kjer poskušamo delovati po krilatici »manj je več«. Uspešno smo ohranjali način izvedbe taborjenja in izročilo neagresivnega vedenja v medosebnih odnosih. Kot prostovoljno društvo v tem kapitalističnem svetu smo uspeli ostati in obstati.

Sam verjamem, da sem v ta mozaik, ki se imenuje Črni mrav, dodal svoj

S pogledom, zazrtim v prihodnost, Klivnik, 2005

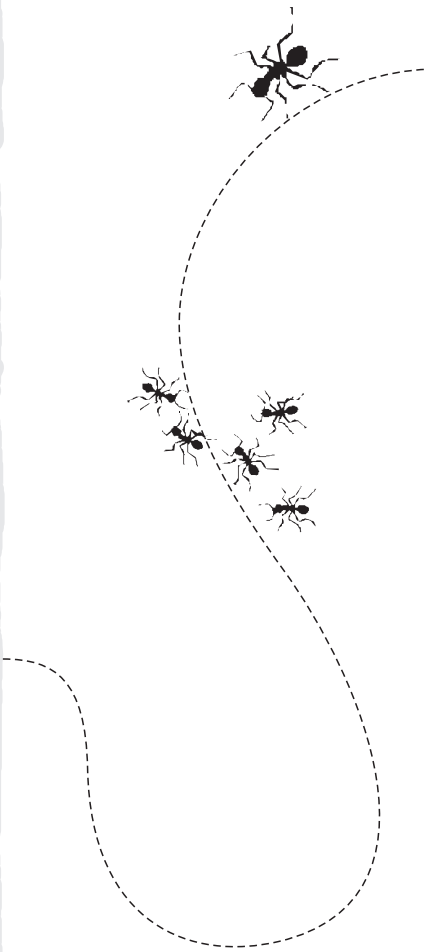

Zmagovalni šotor na Klivniku, 2005

Vhod v tabor Klivnik, 2005

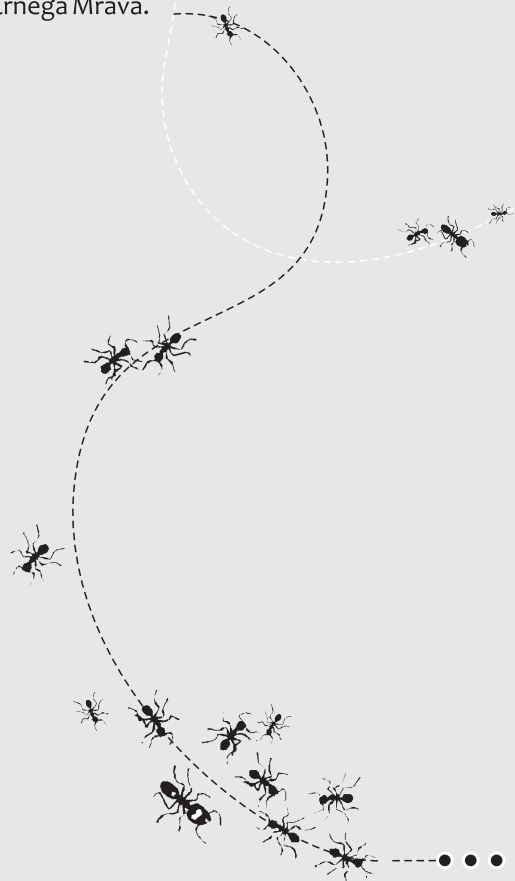

Po mnogih letih mi je uspelo ponovno vzpostaviti stik z aktivnimi taborniki pri Črnem mravu. Na obisk sem šla na tabor 2005 za dva dni, naslednje leto pa že z obema puncama za cel tabor. Občutki so bili fantastični. Celo taborno dogajanje sem vsrkala popolnoma neobremenjeno, sodelovala, kjer se je dalo in vključila svoji puncici v vodo, da sta se osamosvajali. Čez čas sem ugotovila, da je bil Anin vodnik Majki v vodu pri Nataši Švarc, ki je bila pri meni v vodu, ko je bila prvček. Povezali smo se v nevidno verigo generacij Črnega Mrava.

ŠTIRI GENERACIJE

Nataša Kordiš

Medgeneracijsko klinčkanje na najvišji ravni;
Kosivna ravan, 2011

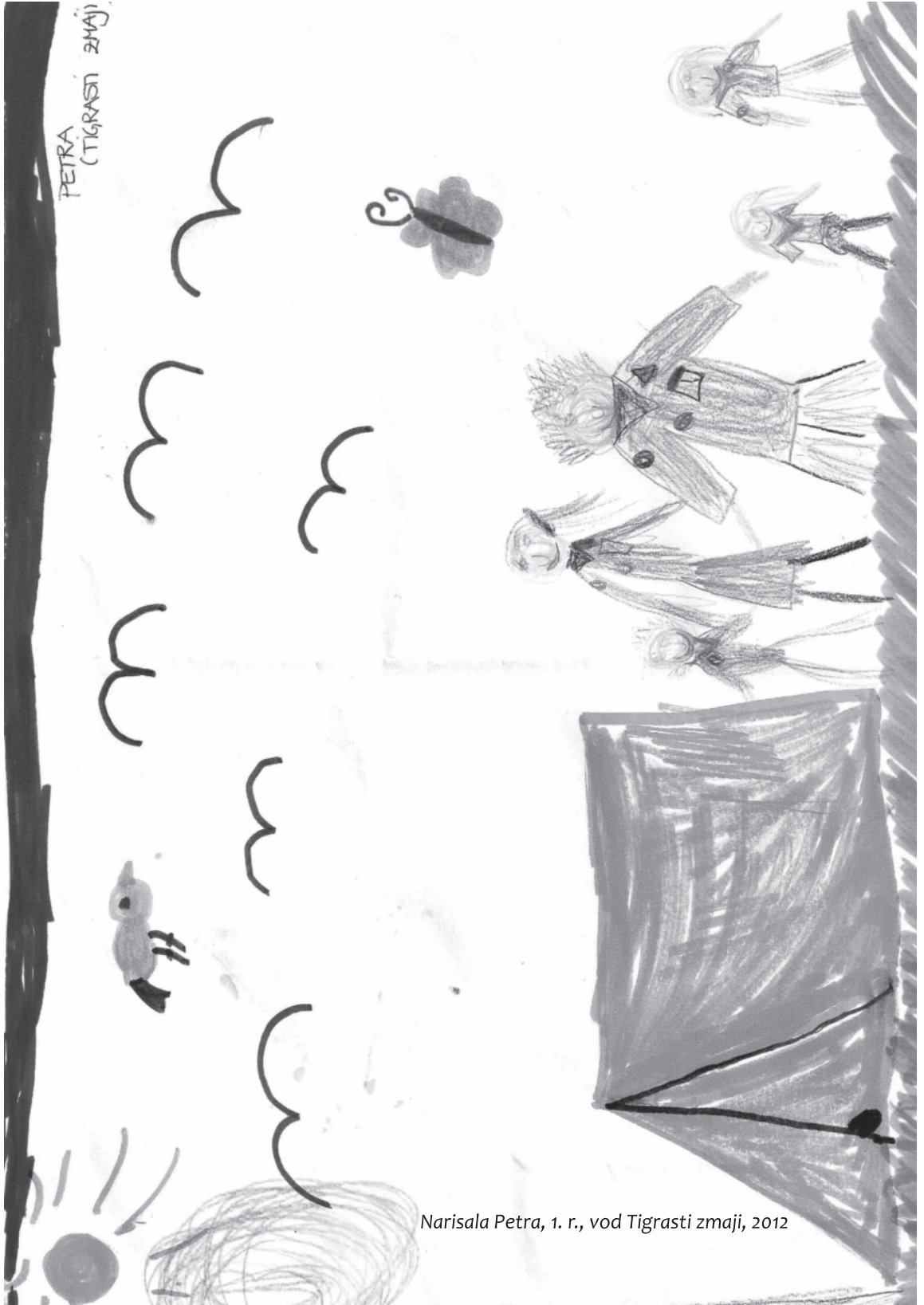
Srednjeveški dan na taboru Klivnik, 2008

BERC I

Bercijeva prva risba za Mravljinčka, Zabiče 1989

PETRA
(TIGRASTI ZMAJI)

Narisala Petra, 1. r., vod Tigrasti zmaji, 2012

HRIBOVSKI IZLETI 2011/12

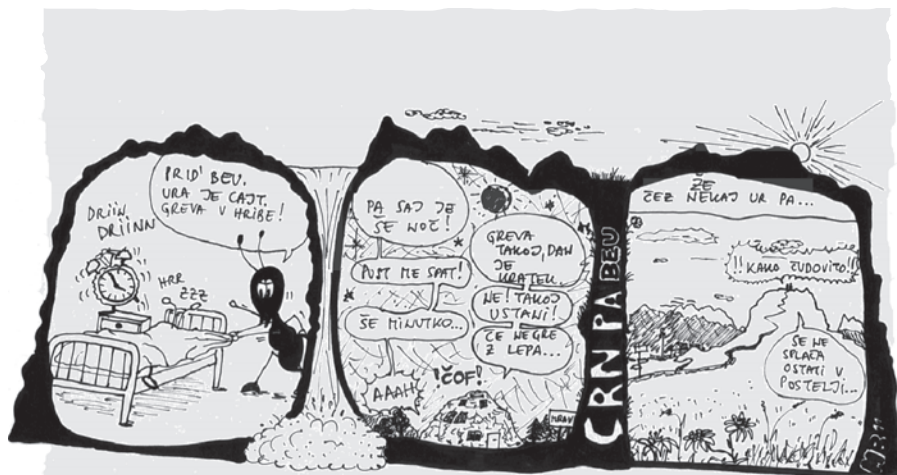
Miha Jan – Majki

Sedaj pa še malo o delovanju RČM
LETOS.

Letos se je odvilo kar nekaj izletov v
višavja, ki so lansko leto manjkali.
Namenjeni so vsem članom, sta-
rejšim od 13 let. Sicer udeležba mlaj-
ših ni bila največja, a bo za to kriva
tudi bolj slaba propaganda organi-
zatorja. Torej, če koga zanimajo ti
izleti, se lahko pozanima pri svojem
vodniku ali na mojem elektronskem
naslovu miha_jan@hotmail.com.

Prijetno hojo in sončen dan,

Majki

Hribovski klub na Snežniku, januar 2012

KAJ JE GOZDOVNIŠKI IZZIV – GIZ

Denis Šturm

Mravi smo znani po tem, da znamo pripraviti dobre interne tečaje. Že odkar sem se pridružil Črnemu mrvu, so vsako leto potekali interni vodniški tečaji. Vedno smo se trudili ponuditi znanje in izkušnje z različnih področij taborništva in življenja mlajši generaciji in tako zagotavljati prenos znanja.

Zadnja leta je bil moj hobi zbiranje informacij o preživetju v naravi, pa tudi o gozdovništvu. Pa ne o gozdovniškem gibanju, pač pa o tistem gozdovništvu, ki je najgloblje povezano z veščinami in znanjem o preživljanju prostega časa v naravi s čim manj pripomočki. Že od otroštva sem sanjal o prižiganju ognja s trenjem lesa ob les in ob pomoči svetovnega spleta ter veliko truda sem začel sanje tudi uresničevati. Tako se mi je tudi porodila ideja o tečaju preživetja v naravi za vodnike oz. za starostne veje popotnikov in popotnic, raziskovalcev in raziskovalk ter seveda grč.

K sodelovanju sem povabil Roka in Davida, ki sta z navdušenjem sprejela izziv. Na več sestankih smo izoblikovali bolj kot ne končno podobo tečaja in mu nadeli ime Gozdovniški izziv – GIZ. Izdelali smo tudi žig in grb tečaja. Naše ideje je bilo potrebno preizkusiti še v praksi in tako smo prvi v zgodovini opravili preizkus, ki je del tečaja.

Ideja

Kako preživeti noč na prostem brez sodobne opreme za taborjenje? Nič ----●●●

lažjega. Udeležiti se je potrebno tečaja preživetja v naravi Gozdovniški izziv – GIZ in se preizkusiti. Želeli smo pokazati, da lahko z zelo malo opreme in nekaj znanja dokaj udobno preživimo noč na prostem. Zavedanje, da zmoremo nekaj takega, nam da občutek samozavesti pri gibanju v naravi ali pa pri poučevanju veščin, ki so potrebne za izvedbo takšne mini avanture. Po mojem mnenju bi bilo dobro, da bi se tečaja udeležil vsak, ki pri tabornikih prenaša znanje na mlajše, predvsem vodniki starostnih vej od gozdovnikov in gozdovnic naprej.

Predstavitev tečaja

Gozdovniški izziv je zasnovan v dveh delih, in sicer iz tečajnega dela (predstavitev in trening gozdovniških veščin) ter preizkusa (prenočitev na prostem z omejeno opremo).

Tečajni del obsega dva dneva in je razdeljen na štiri delavnice. Delavnica zavetje predstavi gradnjo zavetij iz naravnih materialov in uporabo sredstev, ki so na voljo (improvizacija). Delavnica o vozlih in vrveh pojasni uporabo vrvi in seznanj z naravnimi materiali in tehniko pletenja vrvi. Delavnica o uporabi orodja predstavi predvsem uporabo noža in izdelavo lesene žlice. Delavnica o ognju prikaže možna naravna netiva in načine kurjenja ognja. Tečaj poteka v naravnem okolju in tako že samo bivanje zahteva nenehno delo. Hrano in pijačo pripravljamo na ognju ter spimo v šotorih iz

• • • šotork.

Preizkus je pika na i tečaja. Tečajniki se z omejeno opremo (nož, pločevinka, plastična vrečka, kresilo) in oblačili na sebi za 24 ur sami odpravijo v gozd, kjer si uredijo zavetje iz naravnih materialov za prenočevanje. Zakuriti morajo ogenj, za kar imajo na voljo le kresilo. Nezakurjen ogenj pomeni ob večerni kontroli neopravljen preizkus. Tekom dneva morajo izdelati leseno žlico in splesti vsaj en meter vrvi iz naravnih materialov.

Kontrola tečajnikov se izvede dvakrat dnevno. Sredi dneva se preveri, ali imajo že narejeno zavetje in če je le-to ustrezno. Večerna kontrola je namenjena splošnemu preverjanju počutja in preverjanju ognja ter goriva za noč.

Tečajniki imajo v času preizkusa pri sebi tudi poseben zapečaten komplet, v katerem je paket prve pomoči, astrofolija, mobilni telefon, piščalka ter čelna svetilka. Paket lahko odprejo samo v primeru nuje ali če ne želijo več opravljati preizkusa.

Dosedanji aktivnosti in tečaji

Predtečaja in predpreizkusa smo se sredi marca 2009 udeležili takrat še neinštruktorji GIZ-a Rok, David in jaz. Vsi smo bili mnenja, da moramo program GIZ-a v celoti preizkusiti, da bi lahko stvari še dodelali.

Predtečaj je potekal na Jančah v okolici naše ljube Breze in imeli smo se zelo fino. Mislim, da je takrat celo neka ustekleničena reč pridobila naziv uradnega napitka GIZ-a. Kraj

Predstavitvena akcija na OŠ Jože Moškrič, 2005

116

Gozdovniški izziv na Klivniku, april 2010

predpreizkusa smo postavili v dolino reke Dragonje ob pritok Pasjak. Bilo je pasje mrzlo, pa nam je vseeno uspelo.

Istega leta se je v aprilu odvil prvi preizkusni tečaj za vodstvo RČM. Tečaja so se udeležili: Marino, Mateja, Daki, Nataša, Medo in Tadej. Tečaj smo izvedli v podaljšanem vikendu v Kuhnišču pri Kamniku. Kljub dežju smo uživali. Istega leta je na taboru Tadej kot edini in prvi od tečajnikov opravil preizkus in se izkazal za mojstra preživetja v naravi.

Leta 2010 smo v rodu sklenili tečaj razpisati tudi za druge tabornike Mestne zveze tabornikov. Poleg naših petih prijavljenih (Tilen, Taja,

Ana, Uroš in Miha), se je prijavilo še šest drugih tabornikov in tabornic. Tečaj in preizkus sta potekala na Klivniku. Od naših kandidatov so preizkus opravili Tilen, Taja in Ana. Tečaj je potekal nemoteno tudi zaradi nesebične pomoči Mita in Tadeja pri tabornih opravilih. Uspešno smo izvedli tečaj in pokazali, da lahko naredimo zelo dobro organiziran in kvalitetno izpeljan dogodek.

Tečaji se zaradi različnih razlogov niso več izvajali, kar pa ne pomeni, da je to konec tečaja Gozdovniški izziv – GIZ. Morda nam uspe uskladiti obveznosti in bomo lahko ponovno ponudili tečaj tako za naš rod kot druge tabornike.

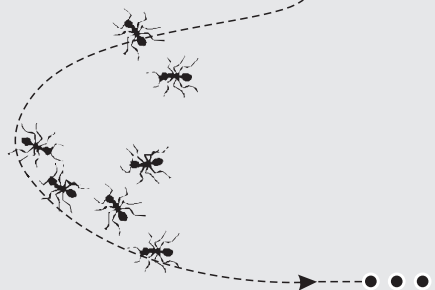
Postavljanje ogrodja za jedilnico na konačarstvu, Klivnik 2009

MOJA TABORNIŠKA POT

Matej Plestenjak

Svoje prvo taborniško leto sem doživel davnega leta 2009 kot član voda vodnika Denisa. V prvem letu smo imeli kar nekaj akcij, predvsem akcije na bližnjem Golovcu, kjer smo spoznavali nove spretnosti in se imeli fino. V tistem letu sem doživel še tabor s pohodom iz Vipave do našega starega tabornega prostora pri jezeru Klivnik, kjer sem dobil svojo prvo taborniško rutico. To je bilo na taboru leta 2010. Naslednjo taborniško leto je pa bilo živahnejše, saj smo imeli več vodovih izletov, vključno s smučanjem, ogledom filma in za konec tudi z dvo-dnevnim izletom s kolesi v Koper in z vlakom nazaj v Ljubljano. Ponovno sem se udeležil letnega taborjenja na Klivniku in pohoda, tokrat iz Rakeka čez Veliki Javornik in tako naprej ... V avgustu sem se udeležil vodniškega MČ tečaja v Geršičih pri Metliki, kjer sem spoznal funkcije in naloge vodnika, kar sem kasneje tudi postal. In moje zdajšnje leto, 2011 in 2012, preživljam kot MČ vodnik voda Čričkov. Z vodom smo imeli kar nekaj sestankov, udeležili smo se jesenovanja, kjer smo prejeli svoje prve rdeče rutke, v prihodnje gremo pa tudi na letno taborjenje!

*Zastava tabora RČM in Rodu
Podkovanih krapov na Klivniku,
2010. Oblikoval Rok Pandel*

Čebelice, Klivnik 2010

NAŠI TABORI

1951	Tabor 'Ognjena strela', Završnica pod Stolom, 15. 8.–1. 9.	1978	Martuljek
		1979	Martuljek
1952	Sora, ob izlivu Ločnice, maj Završnica, 12. 7.–26. 8.	1980	Martuljek
		1981	Zabiče
1953	Bohinj 28. 7.–10. 8.	1982	Martuljek
1954	Potovalni tabor Grčija 21. 8.–6. 9. 2. zlet ZTS v Ostrožnem 17.9. -20.9	1983	Zabiče, Martuljek
		1984	Marindol ob Kolpi
1955	3. zlet na Rožniku, jun.	1985	Pohorje–pri Ramškovem križu
1956	Fažana, 15.–29. 7. 4. zlet ZTS v Kumrovcu, 21.–27. 8.	1986	Zabiče
		1987	Dvor pri Žužemberku
1957	Tabor Viharnikov Završnica 12.–31. 8.	1988	Zabiče
1958	Selce ob Sori pri Škofji Loki	1989	Zabiče
1959	Sračja dolina, maj Bohinj, 20.–31. 7.	1990	Zabiče
		1991	Punta Križa, Cres
1960	Mozirje	1992	Zabiče 7.–21. 7.
1961	Letuš	1993	Zabiče 7.–21. 7.
1962	Želebej pri Metliki	1994	Zabiče 30. 6.–9. 7.
1963	Bohinj – gozdna šola	1995	Peršetov travnik, Pohorje 17.–31. 7.
1964	Ribno pri Bledu	1996	Peršetov travnik, Pohorje 29. 7.–11. 8.
1965	Bohinj – gozdna šola Švica: Zürich, Bern, Tizino	1997	Klivnik (Slana loka) 30. 7.–8. 8.
		1998	Klivnik (Slana loka) 4. 7.–18. 7.
1966	Bohinj – Ribčev laz	1999	Klivnik (zg.) 3.–17. 7.
1967	Strunjan	2000	Klivnik (zg.) 8.–22. 7.
1968	Strunjan	2001	Kostel ob Kolpi 14.–28. 7.
1969	Strunjan (TT), Bohinj (MČ)	2002	Kozjane v Brkinih 13.–27. 7.
1970	Strunjan	2003	Kozjane v Brkinih 12.–26. 7.
1971	Prvomajski tabor pri Brezi Premantura	2004	Kozjane v Brkinih 10.–24. 7.
		2005	Klivnik (zg.) 9.–23. 7.
1972	Premantura	2006	Klivnik (zg.) 8.–22. 7.
1973	Visoko, 15.–31. 7.	2007	Klivnik (zg.) 3.–15. 7.
1974	Bohinj	2008	Klivnik (zg.) 30. 6.–30. 7.
1975	Martuljek 15.–31. 7.	2009	Klivnik (Slana loka) 4. 7.–
1976	Obonjan 1.–20. 7. Martuljek	2010	Klivnik (Slana loka) 30. 6.–11. 7.
		2011	Klivnik (Slana loka) 9.–17. 7.
1977	Velike Bloke	2012	Klivnik (Slana loka) 5.–14. 7.

